

Viharnik

Poštnina plačana pri
pošti Slovenj Gradec
Cena 660 tolarjev

naslovna tema

Zavod za gozdove Slovenj Gradec v letu 2005

gozdarstvo

Strojna sečnja v naših gozdovih

praznujejo

Marija Naglič je praznovala 101. rojstni dan

kultura in jezik

Javno branje poezije

Vojko Plaznik

Velikonočnica ali **kimavka**, **velikonočna roža**, **kosmatinček**, **ciganček**, **drendce**, **špinkelci-špankelci**, **travnica**, **zaspanka** (*Pulsatilla grandis* - Wenderoth., *Anemone pulsatilla*) spada v družino **zlatičnic** (*Ranunculaceae*), kamor spada poleg roda **kosmatincev** (*Pulsatilla*) še 20 rodov. Rod kosmatincev obsega poleg te vrste (*Pulsatilla grandis* - Wenderoth.) še približno 25 drugih rastlinskih vrst.

Najbolj poznana naravna rastišča velikonočnice v Sloveniji sta Boč in Boletina pri Ponikvi. V Sloveniji je jugozahodna

meja naravne razširjenosti. Ta stepska rastlina najbolje uspeva na sončnih, kamnitih in suhih traviščih, na apnenčastih pa tudi na prodnatih tleh ter v svetlih gozdovih.

Velikonočnica je trajnica in ena najbolj znanih predstavnic slovenske flore, ki je zaradi svoje redkosti in privlačnosti, predvsem pa zaradi ekološke občutljivosti ena najbolj ogroženih rastlinskih vrst. Rastlina je v naravnem okolju zavarovana že od leta 1949.

Spomladi najprej požene cvet, ki je zvonast, pokončen in svetlo vijoličast. Cvetni listi so

daljši kot prašniki. Liste razvije po cvetenju. Pritlični listi so 2- do 3-krat pernatost deljeni v 40 ozkih 3 do 7 mm širokih rogljev in pecljati. Cvete v času velike noči (od marca do maja) – od tod tudi njeno ime. Stebelni listi so različni od pritličnih listov – so sedeči, deljeni v črtaste segmente in poševno štrleči. Steblo je okroglo, ni razvejano, pokončno,olistano in dlakavo. Rastlina ima močno, grčavo, navpično rastočo koreniko, ki je zunaj rjavkasta, znotraj rumenkasta. Predko leta je zelen grmiček visok okrog 45 cm (do 60 cm), krasi pa ga dozorevajoče seme.

Posebnost je seme, ki je neko svedrasto zavito in dlakavo, tako da ga lahko odnese veter. Ko pade na tla, ki so primerno vlažna, se zdi, kot da se seme vanje zavrti. Če se tla izsuše (torej predstavljajo neugodno podlago za nadaljnji razvoj nove mlade rastline) se seme iz zemlje odviji kot vijak in veter ga lahko zopet odnese naprej. V preteklosti so velikonočnico

uporabljali tudi v ljudski medicini. Sveže rastline so rahlo strupene, ki vsebujejo protoanemonin, ki (lahko) na koži povzroča vnetja in mehurje. V suhih rastlinah protoanemonin razpade.

Za večjo lepoto naših domov pa velikonočnico lahko kupimo v vrtnarijah in si jo posadimo doma na vrt. Hvaležna vam bo in vaš vrt oz. vašo cvetlično gredo bo obogatila z obilico prekrasnih cvetov v začetku pomladnih dni.

Vrtnarji so vzgojili več barv cvetov velikonočnice. Tako je možno dobiti belo, modro in vijolično cvetlico.

Vesele velikonočne praznike vam želim!

Literatura:

1. Martinčič, A., Sušnik, F., *Mala flora Slovenije – Praprotnice in semenovke*, Državna založba Slovenije, Ljubljana 1984.
2. *Mala splošna enciklopedija, tretja knjiga P – Ž*, DZS, Ljubljana, Prosveta Beograd, Ljubljana 1976.
3. Škodnik, S., *Rastlina meseca marca – Velikonočnica (Pulsatilla grandis)*, Proteus 7/61.

Novost v Sloveniji – svetlinovo olje

Tudi na slovenskem tržišču se je pojavilo **svetlinovo olje**, ki je prehransko dopolnilo in ga prodaja Algena, s. p., Gvido Janet, Zgornji kraj 23, Prevalje. Svetlinovo olje je dodatek k prehrani v obliki želatinastih kapsul. So edini v Sloveniji, ki imajo 1000 mg kapsule, v katerih je čisti svetlin, ostali proizvajalci imajo le 500 mg kapsule. V 1000 mg kapsulah so večje koncentracije, zato je tudi učinek boljši. Svetlinovo olje je brez glutena, škroba, kvasa, mlečnih izdelkov, umetnih barvil in okusov ter konzervansov. Svetlinovo olje kot prehransko dopolnilo lajša simptome predmenstrualne napetosti, predmenstrualne bolečine v prsih, vročinske valove in potenje med menopavzo ter olajša simptome artritis in revme, kot so bolečine ter otečeni in trdi sklepi. Pomaga tudi pri manjših težavah s kožo, kot so suha ali srbeča koža, prhljaj in krhki nohti, pri obvladovanju

alergij in sindroma razdraženega črevesja. Maloprodajna cena za tako ugodno koncentracijo je 4350 SIT za 100 kapsul. Svetlinovo olje so uporabljale že naše babice, zdravniki pa priporočajo, da bi ga uporabljala vsaka družina. Svetlinovo olje se dobi v vseh lekarnah po Sloveniji, v specializiranih zeliščnih trgovinah in v Sanolaborju.

Drugi proizvod, ki ga ponuja Algena, je **omega 3**, ki je naravno ribje olje. Algena je za oba izdelka (svetlinovo olje in omega 3) ekskluzivni uvoznik za Evropo. Oba izdelka prihajata iz Avstralije, proizvaja pa ju Blooms. Strokovnjaki zadnje čase opozarjajo, da se na trgu pojavljajo različne oblike omega 3. Pomembne so koncentracije oziroma sestavine. Omega 3, ki jo ponuja Algena, vsebuje v 1 kapsuli (1000 mg) 300 mg omega 3 in 70 % čistega lososa. Losos je po naravni poti antio-

ksidant in vsebuje vitamin E. V Sloveniji je maloprodajna cena za 100 kapsul 3499 SIT, dobi pa se tudi v večjih količinah po 200 kapsul, kar stane 6400 SIT. Omega 3 pomaga ohranjati zdravje dihal, živčne in mišinske funkcije, metabolizem prostaglandinov, delovanje srca, raven sladkorja in holesterola v krvi. Pomaga pa tudi pri glavobolu, sindromu kronične utrujenosti, sindromu razdražljivega črevesja, zvonjenju v ušesih, ekcemih in psoriazi.

Podjetje Algena, s. p. se je potrudilo, da se je v Slovenijo uvozilo dva dobra izdelka, kar uspešno dokazuje s kvaliteto in ceno. Želijo si, da so izdelki po ugodni ceni dostopni širši javnosti. Oba izdelka sta pomembna za naše telo kot voda in zrak, saj z njima krepimo imunski sistem in s tem zdravje ter skrbimo za preventivo. Vse dodatne informacije dobite na telefonski številki **041 790 404** pri gospe Alenki Janet.

Spec. Milan Tretjak, univ. dipl. inž. gozd.

Leto 2006 bo gotovo prelomno v smislu bodoče perspektive gozdarstva. V tem letu bodo predvidoma nastali nov Program razvoja gozdov Repu-

področju gozdarstva niti podzakonskih na področju naravovarstva.

Število zaposlenih se je v letu

Milan Tretjak: Program dela za preteklo leto je bil v celoti izveden

blike Slovenije in spremembe Zakona o gozdovih in drugih podzakonskih aktov s področja gozdarstva. Če ob tem upoštevamo še napovedane spremembe Zakona o Skladu kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije, bodo v celoti postavljeni novi temelji strateškega razvoja gozdarstva. Navedene spremembe bodo značilno vplivale na bodočo organiziranost gozdarstva in s tem tudi na bodočo vlogo Zavoda za gozdove Slovenije. Zakon o divjadi in lovstvu, ki je pred slabima dvema letoma ugledal luč sveta, je že v fazi sprememb. Predvidene spremembe ne posegajo na področje pristojnosti Zavoda za gozdove Slovenije na področju načrtovanja, zato na dolgoročnih in kratkoročnih lovsko upravljalnih načrtih ne pričakujemo bistvenih sprememb. Vloga Zavoda za gozdove Slovenije kot načrtovalca in usmerjevalca razvoja prosto živčih živali je na tem področju trdo zasidrana. Iz zgoraj navedenih ugotovitev lahko sklepamo, da leto 2005 ni prineslo napovedanih zakonskih sprememb na

skih načrtov je devet potrjenih, v letu 2005 je bil določen gozdnogospodarski načrt Gozdnogospodarske enote Mislinja, ki je trenutno v fazi predloga v potrditvenem postopku na Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. V Gozdnogospodarskih enotah Paški Kozjak in Pohorje smo opravili potrebna dela za inventuro stanja gozdov (opisi sestojev, meritve na stalnih vzorčnih ploskvah, barvanje odsečnih mej), v Gozdnogospodarski enoti Plešivec pa smo izvedli pripravljala dela za obnovo gozdnogospodarskega načrta (barvanje oddelčnih mej).

Skupno smo obravnavali 142 vlog, ki se nanašajo na presojo vlog za posege v gozd in gozdni prostor, kar je 70 % več kot v prejšnjem letu. Veliko nejasnosti je v zvezi s spremembami

gramskega dokumenta (EPD 2004–2006 za leto 2005). V primerjavi s prejšnjimi leti se je delež finančnih sredstev iz nacionalnega programa zmanjšal, povečal pa se je delež evropskih sredstev. Po razdelilniku pogodbe o vlaganjih v zasebne gozdove za leto 2005 je bilo dodeljeno naši OE skupaj 34.489.000 SIT, od tega za nacionalni program 18.619.000 SIT in za EU program 15.870.000 SIT. Zaradi neurejene davčne politike so se odgovorni na pristojnem ministrstvu odločili, da subvencij ne izplačujejo sproti, temveč ob zaključku leta. Del izplačil subvencij iz nacionalnega programa pa so prenesli v leto 2006. Poudaril bi rad, da Zavod za gozdove Slovenije nima vpliva na dinamiko izplačil subvencij.

Preglednica št. 1: Opravljena gojitvena in varstvena dela

Lastništvo	Opravljena gojitvena in varstvena dela (dnine)											
	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Zasebni gozdovi	2.578	3.405	4.443	5.685	5.044	6.135	6.368	3.936	2.898	3.477	3.485	3.726
Državni gozdovi	2.791	3.443	3.032	3.014	2.861	3.007	3.375	3.073	2.625	2.223	1.952	1.769
Skupaj	5.369	6.848	7.475	8.699	7.905	9.142	9.743	7.009	5.523	5.700	5.437	5.495
Indeks 1994	100	127	139	162	147	170	181	130	102	106	101	102

2005 ustalilo na 52, kar je 5 pod potrjeno vladno sistemizacijo. Neprimerna politika zaposlovanja v preteklih letih je pustila posledice tudi na Območni enoti Slovenj Gradec (v nadaljevanju OE Slovenj Gradec). Po interni sistemizaciji Zavoda za gozdove Slovenije (skupaj 730 zaposlenih in 15 pripravnikov) je predvideno plansko le 51 zaposlenih na naši OE. Obseg in kvaliteta opravljenih nalog bi morala ostati v enakih okvirjih kot v preteklih letih, zato bodo prednostne naloge tiste, ki jih določa Zakon o gozdovih. Še vedno smo organizirani v šestih krajevnih enotah: Mislinja, Slovenj Gradec, Dravograd, Prevalje, Črna in Radlje.

Od desetih gozdnogospodar-

gozda v kmetijska zemljišča. Vloge za krčitve gozdov v kmetijske namene smo obravnavali na osnovi navodil Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, ki ne prinašajo optimalnih rešitev v primerem času. V letu 2005 smo izdali 53 soglasij, 40 strokovnih mnenj in 48 projektnih pogojev za posege v gozd in gozdni prostor. Z izdajanjem soglasij in predhodnih strokovnih mnenj skušamo ohraniti identiteto Koroške krajine, pri tem pa uskladiti interese lastnikov gozdov z javnimi interesi.

V letu 2005 so bila namenjena za vlaganje v zasebne gozdove finančna sredstva iz proračuna Republike Slovenije (nacionalni program) in EU sredstva Enotnega pro-

Iz preglednice št. 1 je razviden obseg dnin gojenja in varstva gozdov v preteklih letih, ki so bile opravljene v zasebnih in državnih gozdovih ter indeks rasti v primerjavi z letom 1994.

Pri vzdrževanju gozdnih cest je bil največji poudarek na zimskem vzdrževanju. V območju se stalno pluži kar 1.100 km gozdnih cest, kar je 66 % od skupne dolžine vseh gozdnih cest. Samo konec leta je bilo potrebno šestkratno pluženje cest, za kar je bilo skupaj s peskanjem porabljeno kar 59 % vseh virov za vzdrževanje. To pomeni pravo naravno katastrofo za koroške občine. Neurja so prizadela predvsem občine Dravograd, Črna na Koroškem in Muta. Ob dobrem sodelovanju z občinami

Preglednica št. 2: Vrednost opravljenih del po km gozdne ceste po občinah

OBČINA	km leto	2005 SIT/km	2004 SIT/km	2003 SIT/km	2002 SIT/km	2001 SIT/km	2000 SIT/km
Mislinja	219,55	148.513,23	92.111,40	98.608,00	72.021,00	89.517,55	83.222,84
Slovenj Gradec	302,71	167.319,58	125.189,62	118.085,00	98.906,00	105.513,30	89.347,47
Črna na Koroškem	302,59	104.313,88	91.053,55	76.333,00	70.142,00	79.196,77	85.868,30
Mežica	45,94	153.845,20	107.824,10	116.509,00	66.684,00	144.228,32	106.436,72
Prevalje	97,61	209.362,72	114.530,79	106.506,00	115.045,00	124.419,98	97.942,00
Ravne	101,97	248.106,82	106.168,13	162.524,00	103.193,00	125.796,32	95.826,09
Dravograd	227,90	242.271,51	175.774,46	135.663,00	130.397,00	131.652,51	111.139,81
Vuzenica	104,82	136.472,89	109.155,14	111.448,00	90.280,00	87.803,00	80.619,43
Muta	39,12	235.642,74	157.165,00	162.554,00	94.767,00	181.680,28	139.855,04
Radlje (OE SG)	137,26	203.214,58	150.963,38	152.637,00	133.721,00	89.551,23	88.759,30
Ribnica (OE SG)	79,12	120.813,98	81.793,74	64.878,00	94.538,00	95.856,24	85.107,06
Skupaj OE	1.658,59	171.116,35	118.940,58	110.676,00	85.379,00	92.512,00	92.617,01

in hitrih intervencijah izvajalcev (Gradnje IGEM Slovenj Gradec, Gozdno gospodarstvo Slovenj Gradec in Gozdarske zadruge Slovenj Gradec) smo zagotovili pravočasno prevoznost na vseh gozdnih cestah. Za letno in zimsko vzdrževanje gozdnih cest je bilo v letu 2005 porabljenih več kot 300 milijonov SIT. Iz preglednice številka 2 je razvidna vrednost opravljenih del po kilometru gozdne ceste po občinah. Po kalkulaciji Zavoda za gozdove Slovenije bi za optimalno vzdrževanje gozdnih cest potrebovali 270.000 SIT po kilometru.

V letu 2005 je bil zgrajen 1,1 kilometer gozdne ceste, zgrajenih je bilo 14,2 kilometra gozdnih vlak (od tega 7,2 kilometra v zasebnih gozdovih), rekonstruiranih je bilo 17,9 kilometra gozdnih vlak (od tega 7,7 kilometra v zasebnih gozdovih). Za vsakodnevno povezanost podeželja z dolino bodo morale lokalne skupnosti zagotoviti druge finančne vire. Gozdne ceste so po Zakonu o gozdovih namenjene prevozu lesnih sortimentov iz gozda, kar je tudi njihov osnovni namen.

Iz evidence poseka je razvidno, da je bilo v zasebnih gozdovih posekanih 119.336 kubičnih metrov bruto mase, v državnih pa 58.007. Sodelovanje z lastniki gozdov in zaupanje v strokovno delo Zavoda za gozdove Slovenije dokazuje

le 2.666 kubičnih metrov posekane bruto lesne mase brez odobritve v zasebnih gozdovih, kar je skoraj za tretjino manj kot v preteklem letu. Relativno visok delež negovalnih sečenj (69 %) dokazuje, da ima strokovna izbira drevja za posek, kljub relativno visokemu deležu sanacijskih sečenj zaradi podlubnikov (26 %), značilen vpliv na stanje gozdov in na dolgoročno gospodarjenje z njimi.

Iz grafa št. 1 je razvidna struktura sečenj po posameznih

letih. V letu 2005 je bilo posekano skupaj 177.343 kubičnih metrov bruto lesne mase, kar je manj kot leto poprej. Zaradi relativno nizkih cen lesa na trgu in večjih sanacijskih sečenj drugod po Sloveniji koroški kmet ni tako intenzivno posegal v svoj gozd kot v preteklih letih.

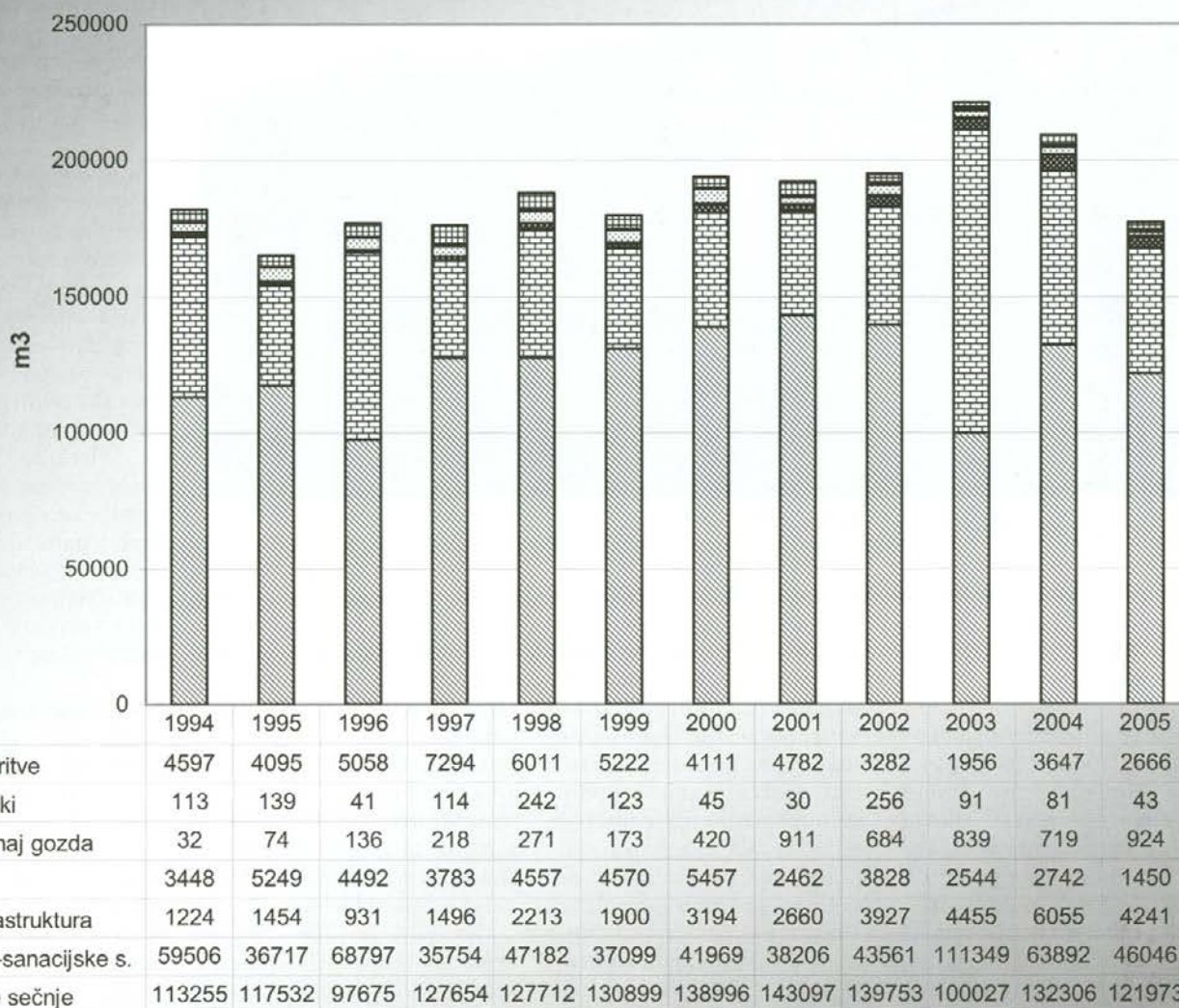
Na osnovi Zakona o splošnem upravnem postopku je Zavod za gozdove Slovenije dolžan izdajati odločbe za odobritev poseka kakor tudi za vlaganja in ostale posege v gozdni pros-

tor. V letu 2005 je bilo izdanih 3.664 odločb, od tega največ A odločb (sečnja) – 45 %, B odločb (gojenje in varstvo) – 33 %, C odločbe (sanitarni posek) – 20 %, D odločb (okrasna drevesa) – 2 %. Zaradi že saniranih snegolomov, vetrolomov in žarišč podlubnikov se je že drugo leto bistveno zmanjšal obseg C odločb, in sicer kar za 8 % v primerjavi z letom 2004 ali 18 % v primerjavi z letom 2003. To dokazuje, da so bili lastniki gozdov ob strokovnem vodenju naših sodelavcev zelo uspešni pri zatiranju pod-

Posledice podlubnikov (foto: Gorazd Mlinšek)

OE SLOVENJ GRADEC - POSEK PO VRSTAH SEČENJ 1994-2005

lubnikov, s čimer se drugod po Sloveniji ne morejo pohvaliti.

Glede na to, da je bil v letu 2004 sprejet Zakon o divjadi in lovstvu in še nekateri pomembni podzakonski akti, smo pričakovali, da bodo v letu 2005 sprejeti še preostali manjkajoči predpisi in da bo lovstvo začelo delovati po novem zakonu. Do tega ni prišlo, najbrž zaradi težnje po spremembi Zakona o divjadi in lovstvu, o čemer je bilo veliko govora. Določene so bile meje Lovsko upravljaljskega območja Pohorje, ki teritorialno pokriva lovišče s posebnim namenom Pohorje z obrobni milovskimi družinami in vsa lovišča Koroške lovske zveze. Izdelavo in potrditev dolgoročnih in kratkoročnih lovskih načrtov bo izvajala OE

Slovenj Gradec. Pomembnejše naloge na področju lovstva so bile: monitoring divjih živali, nega življenjskega prostora divjih živali, ocenjevanje škod po zavarovanih vrstah ter druge aktivnosti, ki so vezane na sodelovanje z lovskimi družinami in drugimi uporabniki prostora.

Informacijska podpora za uspešno delo OE je bila temeljno opravilo tričlanske skupine službe za informatiko na OE. Za zagotavljanje take podpore je bilo poleg dobrega obvladovanja vedno novih orodij informacijske tehnologije potrebno tako dobro vsebinsko poznavanje dela kakor tudi neprestano izobraževanje in spremljava hitrega razvoja informacijskih tehnologij. Z

zagotavljanjem pravočasnih in točnih informacij je potrebno permanentno razvijanje prostorskega informacijskega sistema, testiranje novih programov in strojne opreme. Še vedno se največ delovnega časa porabi za vsakodnevno nudenje strokovne pomoči sodelavcem pri uporabi strojne in programske opreme ter standardiziranih računalniških rešitev.

Razvoj podeželja, sodelovanje in usposabljanje lastnikov gozdov ter stiki z javnostmi so bile pomembne naloge s svetovnega in izobraževalnega področja. Za lastnike gozdov smo organizirali enaindvajset aktivnosti, ki se jih je udeležilo 571 udeležencev. V sodelovanju s Srednjo gozdarsko

in lesarsko šolo Postojna smo izvedli tri začetne dvodnevne tečaje in en nadaljevalni dvodnevni tečaj »Varno delo z motorno žago«, štiri predavanja s področja gozdne tehnike in šest strokovnih ekskurzij za lastnike gozdov. Izvedenih je bilo šest delavnic z izobraževalnimi tematikami iz gojenja in varstva gozdov.

Vodenje po gozdnih učnih poteh, sodelovanje pri naravoslovnih urah in dnevih, ekskurzijah, predavanjih in delavnicah so že stalne naloge, ki jih opravljamo predvsem za šolsko mladino in druge javnosti. Zgoraj navedenih aktivnosti se je udeležilo preko 3.000 udeležencev. Na področju Krajevne enote Mislinja in Krajevne enote Radlje smo

Pogled na pohorske gozdove (foto: Arhiv ZGS OE)

imeli 3 ekskurzije iz tujine, v sklopu občinskih praznovanj pa smo bili izvajalci dveh prireditvev v Mislinji in v Črni na Koroškem.

Eden od prijetnih dogodkov v letu 2005 je bilo praznovanje petdesetletnice prvega gozdnogospodarskega načrta na Koroškem, ki ga je izdelal naš vzornik in učitelj prof. dr. Dušan Mlinšek. S tem načrtom so bili postavljeni temelji sonaravnega trajnostnega gospodarjenja z vsemi slovenskimi gozdovi. Koncept trajnega sonaravnega gospodarjenja je malo Slovenijo proslavil tudi preko njenih meja, temeljna načela sonaravnega gospodarjenja pa še vedno povezujejo vse gozdarske kolege in gozdarske subjekte ne glede na njihovo organizacijsko pripadnost. Leto 2005 smo zaključili z organizacijo osrednje prireditve Zavoda za gozdove Slovenije »Razglasitev in podelitev priznanj najbolj skrbnim slovenskim lastnikom«, ki je potekala 1. decembra 2005 v Šentanelu pri Prevaljah.

Večje število strokovnih prispevkov smo objavili v lokalnem mesečniku *Viharnik*, del teh prispevkov pa smo predstavili tudi v drugih medijih, kot so: nacionalna televizija in radio, regijska televizija Velenje, Koroški radio, časopis *Kmečki*

glas in strokovni list *Gozdarški vestnik*. V okviru OE smo za zaposlene organizirali več aktivnosti, kjer so uslužbenci izpopolnjevali svoje strokovno znanje na področju gozdarstva in vrednot okolja. V preteklem letu smo za zaposlene organizirali izobraževanje s področja informatike in nemškega jezika, izobraževanje s področja urejanja gozdov in več delavnic s področja gojenja in tehnologije. Tudi v prihodnje ostaja ena izmed pomembnejših nalog sodelovanje s šolsko mladino, povečati pa moramo število stikov z drugimi javnostmi. Skupaj z nekaterimi drugimi območnimi enotami smo bili vključeni v delovno skupino za izvedbo projekta INTERREG IIIC – Gorski gozd in INTERREG IIIB – AlpNatura. Sodelovali smo pri pripravi katastra čebelje paše, pričela pa sta se projekta Nasad cempri na Pohorju in Drevesni posebeži v Mislinjski dolini.

Na osnovi pogodbe med Skladom kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije in Zavodom za gozdove Slovenije je OE opravila nadstandardne naloge v državnih gozdovih na osnovi potrjene pogodbe. OE je na osnovi pooblastila izvedla in organizirala izbiro drevja za posek v državnih gozdovih ter v ta namen izdala odločbe za posek in gojitvena

ter varstvena dela v državnih gozdovih za leto 2005. Velika pozornost je bila posvečena ekonomski presoji programa dela, kar je bil pogoj za optimizacijo izvedbe del v državnih gozdovih (vlaganja v gozdove, izgradnja gozdnih prometnic itd.). Sodelovanje z območnimi izpostavami Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov Republike Slovenije pri izvajanju tekočih nalog je bilo zelo dobro.

Lokalne skupnosti vedno v večji meri zaupajo Zavodu za gozdove Slovenije pri izvedbi programa letnega in zimskega vzdrževanja gozdnih cest, koordinacija dela pa je iz leta v leto boljša. Realna višina sredstev za zimsko in letno

vzdrževanje je dosegala slabo polovico potrebnih. Program vzdrževanja gozdnih prometnic in racionalnost porabe sredstev sta bila zagotovljena tudi s stalno terensko kontrolo Zavoda za gozdove Slovenije ter sodelovanjem s službami lokalnih skupnosti na tem področju.

Sodelovanje z Gozdnim gospodarstvom Slovenj Gradec, Gozdarsko zadrugo Slovenj Gradec in Koroško kmetijsko-gozdarsko zadrugo Slovenj Gradec dobiva ustaljeno obliko dobrega in učinkovitega dela predvsem na področju izvajanja del v državnih gozdovih in pri vzdrževanju gozdnih prometnic. V letu 2005 smo posebno pozornost posvetili dinamiki izvedbe sečnje in vlaganj v gozdove, v pomladanskih mesecih pa smo se posvetili preventivnim ukrepom pred podlubniki in takojšnji sanaciji žarišč podlubnikov.

Gozdarska inšpekcija je po pooblastilu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano nadaljevala z nadzorom vlaganja proračunskih sredstev v gozdove. Sodelovanje na drugih področjih je bilo korektno in v skladu s predpisi, ki so zakonska obveza za obe pristojni instituciji.

Sestavek je izdelan na osnovi Poročila o delu OE Slovenj Gradec v letu 2005, ki so ga izdelali vodje odsekov in drugi sodelavci, potrdil pa svet območne enote.

Bukovi sestoji na Paškem Kozjaku (foto: Arhiv ZGS OE)

Varno delo z motorno žago

Avgust Kunc, univ. dipl. ing. gozd. Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Znanja ni nikoli preveč. S ciljem razširiti znanja z različnih področij izobraževalne institucije poleg rednega izobraževanja organizirajo tečaje, kjer lahko lastniki gozdov razširjajo nivo in področja znanj.

Slovenci smo tesno povezani s pravadnima simboloma življenja – z drevesom in gozdom. Gozdu je prepuščena več kot polovica slovenskega ozemlja, na Koroškem gozdovi zavzemajo kar dve tretjini celotne površine.

Delo v gozdu je zahtevno in nevarno, zato so potrebna večkratna izobraževanja s področja varnega in učinkovitega dela v gozdu.

Nevarno je zaradi več dejavnikov: delovno okolje, klima, nevarne delovne naprave (tudi motorna žaga), vibracije in ropot, naporno delo. Po podatkih Zavoda za gozdove Slovenije (ZGS) je bilo pri delu v zasebnih gozdovih od leta 1998 do 2004 od 7 do 15 smrtnih primerov na leto. V primerjavi z Evropo je smrtnih primerov nekajkrat več.

Največ nesreč je ob sobotah (takrat v zasebnih gozdovih dela največ lastnikov), in sicer med 11. in 12. uro dopoldne in 16. ter 17. uro popoldne. Gledano v letu je največ nesreč v mesecih od januarja do aprila in v oktobru. Največ je nesreč pri kmetih med 50. in 60. letom starosti.

Ravno sečnja in spravilo lesa sta tisti delovni fazi v gozdu,

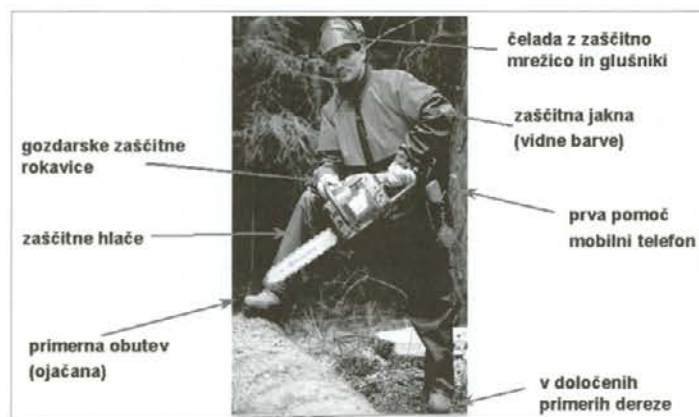
kjer je tudi največ nesreč in poškodb. Najpogostejše poškodovana dela telesa sta glava in telo, manj roke in noge.

Kako izboljšati varnost?

Obstaja več momentov:

- osebna varovalna sredstva (največkrat se pri nabavi teh varčuje),
- spoštovanje nevarnosti,
- v gozdu nikoli ne delamo sami,
- imamo varno opremljene delovne naprave (traktorji),
- izobraževanje (tečaji, sejmi, literatura...).

Ker je največ nesreč pri sečnji lesa, je na sliki prikazan delavec s primerno varnostno opremo.

Stanje uporabe teh sredstev v praksi

Uporaba	čelada	mrežica	glušniki	hlače	obutev	rokavice
nikoli	47	62	65	68	10	8
redko	23	14	20	9	4	14
pogosto	14	9	6	5	16	13
vedno	14	12	6	15	67	62
ni odg.	3	3	3	3	3	3

Če pogledamo še cenovno dimenzijo nabave teh sredstev (čelada 10.000 SIT, zaščitne hlače 15.000 SIT, jakna 10.000 SIT, rokavice 5.000 SIT, čevlji 22.000 SIT – skupaj 52.000 SIT), stane nabava le-teh cca 5 m3 povprečne cene lesa.

Podatki o nesrečah še enkrat opozarjajo, da je delo v gozdu zelo nevarno. Zato ZGS v sodelovanju s Srednjo lesarsko in gozdarsko šolo iz Postojne (SLGŠ) letno organizira več tečajev za lastnike gozdov s teh področij.

Tako je bil 16. in 17. marca 2006 na Krajevni enoti ZGS Slovenj Gradec v sodelovanju s SLGŠ iz Postojne organizi-

ran dvodnevni tečaj – Varno delo z motorno žago za lastnike gozdov revirja Pameče in Golavabuka. Tečaja, ki je potekal na kmetiji Mikej v Pamečah, se je udeležilo 15 lastnikov gozdov.

Prvi dan so inštruktorji iz Postojne predstavili teoretične osnove delovanja sodobnih motornih žag, osnove vzdrževanja motorne žage, brušenje motorne žage, podiranje in varnost pri delu z motorno žago. Praktični del prvega dne je vseboval vzdrževanje motorne žage (čiščenje), pravilno brušenje motorne žage in nastavitve uplinjača.

Drugi dan tečaja je bil namenjen samostojnemu delu tečajnikov z lastno motorno žago. Pred odhodom v gozd so inštruktorji pregledali varnostno opremo tečajnikov in pomanjkljivo opremljene dodatno »oborožili« z vsemi potrebnimi zaščitnimi sredstvi. Pred samostojnim podiranjem je inštruktor SLGŠ iz Postojne tečajnikom z vsemi teoretičnimi osnovami prikazal podiranje drevesa. Kasneje so začeli ob budnem spremljanju inštruktorjev s podiranjem tudi sami.

Kljub temu da mnogo lastnikov že vrsto let dela v gozdovih, mislim, da je tečaj v njihov katalog znanj dodal še nova znanja in spoznanja, ki jih je potrebno upoštevati za varno in učinkovito delo v gozdu.

Ves čas tečaja nas je v prijetnem okolju in z dobro hrano gostila kmetija Mikej iz Pameč. Za to se ji najlepše zahvaljujemo.

Lastniki gozdov med usposabljanjem za delo z motorno žago pri Mikeju nad Pamrčami.

Načrt za gozdno posest – razširjen gozdnogojitveni načrt

Jerneja Čoderl, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

V aprilu lanskega leta sva s sodelavko Zdenko Jamnik z referatom sodelovali na gozdarskih študijskih dnevih, katerih tematika je bila prihodnost gospodarjenja z zasebnimi gozdovi v Sloveniji. Najin prispevek sva naslovili **Nega gozda, krajine in človeka v Radljah – kako naprej?** Čeprav smo z uspehi našega dela v Radljah lahko zadovoljni, ugotavljamo, da se tudi pri nas pojavljajo težave pri izvajanju nege v zasebnih gozdovih. Med pobudami, ki sva jih navedli za še uspešnejše delo v zasebnih gozdovih, je tudi ideja o izdelavi poslovnega načrta za kmetije. Ideja vsekakor ni nova, saj so gozdarji v Radljah skupaj s kmetijci poslovne načrte izdelovali že pred leti. Cilj izdelave poslovnih načrtov je bil omogočiti obstoj kmetij z ustrezno usmeritvijo proizvodnje in zmanjšanje odvisnosti celkov od donosov iz gozda.

foto: Gorazd Mlinšek

Danes so kmetije povečini že proizvodno usmerjene, zato bi gozdarji pri svojem delu bolj kot poslovni načrt v nekdanjem smislu potrebovali uporaben in lastniku razumljiv gojitveni načrt za njegovo posest, ki bi ga uporabili pri vsakodnevem individualnem izobraževanju lastnikov gozdov. Za vse gozdove imamo izdelane gojitvene načrte, ki so v uveljavljeni obliki neustrezni za neposredno predstavitev lastniku. Ker gojitvenih na-

črtov ne delamo zaradi obveze, temveč z njihovo pomočjo skupaj z lastnikom strokovno usmerjamo razvoj gozda, naj bi bili narejeni v obliki, ki bi bila razumljiva, preprosta, a vsebinsko bogata in uporabna. Takšni načrti bi lahko postali pomemben dokument slehernega gozdnega posestnika. Lastniki bi v pripravljenih rubrikah morda sami vodili evidenco o aktivnostih v svojem gozdu, načrti za gozdno posest pa bi postali sestavni del kronika, ki jih na nekaterih kmetijah že vodijo. Gojitveni načrt je mogoče razširiti in dopolniti v smislu razvojnega načrta posesti.

Deloma v lanskem letu, posebej pa še v prvih dveh mesecih letošnjega leta, smo v Radljah želeli narediti na področju gojitvenega načrta za gozdno posest korak naprej.

Razširjen gozdnogojitveni načrt smo izdelali za kmetijo Kajžer na Orlici. Kmetijo Ivana in Marije Praznik smo izbrali, ker je gozdna posest dovolj velika in ker se vsi na kmetiji vključujejo tudi v izvajanje praktičnega dela terenskega pouka iz gojenja gozdov za četrte letnike univerzitetnega študija gozdarstva. Naša izbira je bila utemeljena tudi z dejstvom, da smo v izdelavo načrta želeli čim bolj vključiti lastnika gozda. Praznikovi že po tradiciji z gozdom vzorno gospodarijo in dobro sodelujejo z gozdarsko službo. Pri izdelavi načrta za gozdno posest smo upoštevali lastnikove predloge in strokovna gozdarska izhodišča. Za izdelavo načrta je bila ključna še pripravljenost revirnega gozdarja Mihaela Kristana za obsežnejše delo na projektu, njegovo dobro poznavanje gozda in jasni strokovni gozdnogojitveni cilji.

Načrt za gozdno posest v obliki razširjenega gozdnogojitvenega načrta smo zasnovali v naslednji obliki:

1. splošni podatki o kmetiji in gozdu;
2. opremljenost za delo v gozdu in odprtost gozda;
3. prikaz količinskih kazalcev za gozd od leta 1973 naprej;
4. gozdnogojitveni načrt s tehnološkim delom:
 - a) za gozdnega posestnika – dodani obrazci za spremljavo aktivnosti,
 - b) po pravilniku o gozdnogospodarskih in gozdnogojitvenih načrtih UL RS št. 5/23. 1. 1998;
5. analiza trajnosti (glede na model za prevladujoči gozdni razred po gozdnogospodarskem načrtu za Gospodarsko enoto Radlje – desni breg;
6. kartni del:
 - gospodarska karta in avioposnetek,
 - karta parcel,
 - karta rastišč in gojitvenonačrtovalnih enot,
 - karta enot za gospodarjenje,
 - karta sestojev oz. negovalnih enot,
 - karta sečnospravnega načrta;
7. okvirni poslovni načrt.

V točki 3 smo zajeli kronologijo preteklega gospodarjenja z gozdom. Podatke naše službe lastnik obogati še s svojimi podatki iz preteklosti za svojo gozdno posest.

Za decenij veljavnosti gozdnogospodarskega načrta smo predpisanim podatkom o možnem poseku in potrebam po gojitvenih delih dodali preglednice za spremljavo izvedenih ukrepov. Pri realizaciji etata je zanimiva spremljava podatkov o neto kubituri posekanega lesa, s katero gozdni posestnik razpolaga. Preglednica za izvedbo gojitvenih del vsebuje podatke o letu izvedbe dela, ukrepu, površini, obračunu in o dejansko porabljenih urah dela lastnika. Pri tej točki je dodana možnost spremljanja pomembnejših dogodkov v gozdu v obdobju veljavnosti gozdnogospodarskega načrta.

Gozdnogojitveni načrt (točka 4) smo izdelali v dveh oblikah. Oblika načrta, ki je prilagojena lastnikovim potrebam, je napisana v razumljivi obliki z osnovnimi opisi načinov gospodarjenja. Načrtovalne enote z dolgoročnimi gozdnogojitvenimi cilji so izločene na osnovi rastišč. Prilagojene negovalne enote smo imenovali enote za gospodarjenje. Gozd smo razdelili v tri dele:

- sestoji, kjer akumuliramo lesno zalogo (del, kjer "šparamo") in le omejeno posegamo,
- sestoji, ki so namenjeni realizaciji poseka,
- sestoji, ki jih je potrebno negovati (mlade faze gozda).

foto: Gorazd Mlinšek

Tako zasnovan gojitveni načrt podaja gozdnemu posestniku osnovne informacije, ki jih pri delu v svojem gozdu potrebuje.

Gozdnogojitveni načrt, izdelan po pravilniku, sta pripravila revirni vodja Mihael Kristan in sodelavka Zdenka Jamnik. Načrt je napisan po obrazcu, ki ga pravilnik predpisuje. Pri opredelitvi načrtovalnih enot in določitvi dolgoročnih gozdnogojitvenih ciljev ter smernic za gospodarjenje med obema načinoma izdelave načrta ni razlik. Razlike so pri izločitvi enot za gospodarjenje in negovalnih enot ter pri opredelitvi kratkoročnih gozdnogojitvenih ciljev ter ukrepov. Negovalne enote so v drugem primeru oz. po pravilniku do-

ločene bolj podrobno.

V osnovi med obema oblikama načrta ni vsebinskih razlik, razlika je v berljivosti in preglednosti, kar je bil tudi namen izdelave načrta za lastnika gozda.

Z analizo trajnosti za gozdno posest v točki 5 smo želeli komentirati stanje gozda v primerjavi z modelnimi stanji. Iz te analize izhajajo tudi usmeritve za nadaljnje delo.

Kartni del, ki je načrtu dodan, je pomembna podatkovna baza za lastnika gozda in za gozdarja. Tehnologija izdelave gozdarskih kart je vse boljša in karte vsebujejo vse več kvalitetnejših informacij.

V zaključnem delu razširjenega gozdnogojitvenega načrta smo s sodelovanjem lastnika pripravili okvirni poslovni načrt. Ta načrt ni poslovni načrt v smislu ekonomskega vrednotenja del v gozdu, ne vsebuje analize trga in konkurence. Prikazali smo analizo in trende pomena gozda in dohodkov iz gozdarstva za kmetijo. Ker obravnavamo kmetijo kot celoto in vemo, da se kmetijski in gozdarski del proizvodnje dopolnjujeta, smo pri opredelitvi okvirnega poslovnega načrta zajeli strukturo dohodka kmetije v celoti. Cilj nam je bil, da smo določili trend deleža v strukturi dohodka kmetije za področja gozdarstva, lesne predelave in drugih dopolnilnih dejavnosti, kmetijstva in osta-

lih dohodkov, kamor smo všteli tudi subvencije. Trendi za prihodnost so s takšno analizo dobljeni, vsekakor pa bo nanje vplivalo še dogajanje na trgu.

Izdelan načrt za gozdno posest je produkt načrtovanja s sodelovanjem lastnika, pri čemer smo povezali razpoložljive podatke o gozdni posesti iz preteklosti s sedanjim stanjem in določili cilje in ukrepe za bodoče delo na gozdni posesti.

Pri izdelavi načrta smo sodelovali Ivan Praznik in njegova družina, revirni vodja Mihael Kristan, Zdenka Jamnik, Ljudmila Medved (usklajevanje gozdnega roba), Tatjana Skledar (karte) in avtorica pri-
spevka.

Borza znanja

e-mail: slovenjgradec@borzaznanja.mss.edus.si

**BORZ
ZNANJA**

SLOVENJ GRADEC
tel. 02 88 38 30

Iščemo znanja:

- nizozemščine,
- necanja čipk in
- nasvete, kako tržiti izdelke.

V zameno pa naši člani ponujajo znanja:

- igranja na kitaro in klavir,
- glasbene teorije,
- španščine,

- angleščine in nemščine,
- izdelovanja nakita,
- klekljanja,
- šivanja in krojenja,
- slovenščine,
- lektoriranja,
- računovodstva,
- fizike in kemije,
- matematike,
- računalništva in uporabe medmrežja ter
- znanja ekonomije.

Zakaj ne bi tudi vi brezplačno postali član Borze znanja? Obiščite nas v prostorih Javnega zavoda MOCIS na Partizanski poti 16 ali nas pokličite na telefonsko številko 02/ 88 46 402. Dejavnost in ponudbo Borze znanja lahko spremljate tudi na naši spletni strani: www.borzaznananja.si.

Letovanje v Novam Gradu

Sindikata Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec

V letu 2006 lahko v Novem Gradu letujejo zaposleni člani sindikata Gozdnega gospodarstva

Slovenj Gradec in GG INPO Pameče ter njihovi družinski člani.

Napotnica ni prenosljiva na tuje osebe.

Letovanje je desetdnevno.

Cena desetdnevnega letovanja v mesecu juliju in avgustu je 60.000 SIT, v mesecu juniju in septembru pa 50.000 SIT.

Plačilo letovanja bo v treh obrokih, in sicer:

- prvi obrok 15. 6. 2006
- drugi obrok 17. 7. 2006
- tretji obrok 16. 8. 2006

Prijave pošljite do 30. 4. 2006 na vaše PE ali tajnici sindikata Zvonki Juvan.

Termini letovanja – NOVI GRAD 2006

- 1. 6. – 11. 6. 2006
- 11. 6. – 21. 6. 2006

- 21. 6. – 1. 7. 2006
- 1. 7. – 11. 7. 2006
- 11. 7. – 21. 7. 2006
- 21. 7. – 31. 7. 2006
- 31. 7. – 10. 8. 2006
- 10. 8. – 20. 8. 2006
- 20. 8. – 30. 8. 2006
- 30. 8. – 9. 9. 2006
- 9. 9. – 19. 9. 2006
- 19. 9. – 29. 9. 2006

Informativni gozdarski storži v marcu

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž. gozd., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Za nami je prvi pomladanski mesec. V prvi polovici marca se je v dolini zima pričela poslavljati, saj so sončni žarki iz dneva v dan postajali vse močnejši. Najvišje dnevne temperature so se gibale od nekaj stopinj nad 0 pa tja do 19° C (26. 3. 2006). Zaradi debele snežne odeje po okoliških planinah se je zrak v jutranjih urah ohlajal tudi do -10° C. V prvi polovici marca smo imeli Korošci dva popolnoma snežna dneva. V dolini je rahlo snežilo tudi 2. marca, cel dan pa so bile močne snežne padavine 5. marca. V dolini je zapadlo do 60 cm snega, v planinah pa čez 1 meter. Nevarnost snežnih plazov v gorah se je še povečala. Sneg je lokalno različno spremljal dež v kratkotrajnih snežno-deževnih nevihtah, nazadnje pa je 29. marca intenzivno pobelil višje predele nad 1100 m nadmorske višine. Tako je bila snežna odeja konec marca nedaleč od Zadnjega travnika pod vrhom Olševe debela še 1.3 m. V jutranjih urah 15. marca je zapihal severovzhodni veter in v Mislinjski dolini povzročil celo močnejšo poledico. Po 25. marcu so postale toplejše tudi noči, prav prijetno toplo je bilo zadnje dni meseca. Predramile so se spomladanske cvetlice, intenzivno je zacvetela leska. 26. marca smo morali ob 2. uri ponoči prestaviti urine

kazalce za eno uro naprej. Zakorakali smo v poletni čas. Odjuga je v drugi polovici marca zmečala zgornji ustroj gozdnih in drugih makadamskih cest, na Koroškem pa so zacvetele tudi republiške in lokalne asfaltirane ceste. **Zato so občine in Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec, skupaj s Krajevnimi enotami do preklica razglasili omejitev vožnje vozil z maksimalnim osnim pritiskom 4 tone in 6 ton.**

Živahno je postalo tudi v koroških gozdovih. Revirni gozdarji so pričeli intenzivno pripravljati načrtovane objekte za gojitvena dela. V posameznih krajevnih enotah so s pomočjo gozdarskih strokovnjakov Srednje gozdarske šole iz Postojne organizirali tečaje za lastnike gozdov o varnem delu z motorno žago (KE Dravograd 23. in 24. 3. 2006 v Trbonjah pri Lauku; KE Slovenj Gradec 16. in 17. 3. 2006 pri Mikeju nad Pamečami) in delavnico iz gojenja gozdov s poudarkom na kakovosti opravljanja gojitvenih del (KE Radlje, 27. 3. 2006 na Sv. Antonu na Pohorju).

Lastniki gozdov, kateri zaradi pomanjkanja denarja še niso dobili iz nacionalnega programa plačanih vzpodbud (sofinancirano delo) za v lan-

skem letu opravljena gozdno-gojitvena in varstvena dela, so tudi v marcu vztrajno čakali na obljubljeno izplačilo. Do zastoja teh izplačil je prišlo zaradi nejasnosti o davku na materiale, ki so bili vezani na izvedena dela. V Centralni enoti ZGS na oddelku za gojenje in varstvo gozdov še v začetku aprila niso prejeli ustreznega odgovora in navodil iz Ministrstva za finance. Upajmo, da se bo v aprilu prižgala zelena luč za to izplačilo!

Agencija za kmetijske trge in razvoj podeželja je 24. marca lastnikom gozdov izdala odločbe o koriščenju denarnih sredstev za delo v gozdovih na podlagi Enotnega programskega dokumenta (EPD 2006, 2007, 2008). Skupno je bilo odobrenih 4789 pozitivnih vlog in izdanih 751 negativnih vlog. Odobrene so bile pravočasno prispele vloge do razpoložljive količine denarja, namenjenega za vlaganje v gozdove iz EU programa.

Dodatno izobraževanje je zelo pomembno za dobro izvedbo rednega dela. V ZGS poteka to izobraževanje kot oblika internega izobraževanja, v katerem sodelujejo tudi zunanji sodelavci. Poleg ekonomskih vzrokov naj bi pomanjkanje delovne sile za nevarno delo v gozdu vplivalo na vse večje zahteve izvajalskih podjetij po novih tehnologijah. Da bi ugotovili, kakšne so pozitivne in predvsem negativne strani strojne sečnje ter spravila in izdelave posekanega drevja s pomočjo žičnice s procesorsko glavo, so delavci GG Slovenj Gradec že lansko leto ob pomoči najetih izvajalcev na sečiščih, ki jih je določila javna gozdarska služba, na Smrekovcu in na Pohorju izvedli te delovne procese. Izsledke in ugotovitve teh del sta nam na strokovnem izobraževalnem posvetu 13. marca nazorno »razpredla« gozdarska strokovnjaka Mitja Jandl in Jure Čas.

V evropskem prostoru, pa tudi izven, ima gozd že vrsto let posebno vrednost, določeno s pomočjo certificiranja. Gozda ne vrednotijo samo s pomočjo ekonomske vrednosti lesa, ampak na njegovo vrednost vplivajo tudi druge njegove funkcije, še posebno pa načrtno sonaravno in naravovarstveno delo. V Sloveniji so najprej pričeli s certificiranjem državnih gozdovih, v povojih pa je tudi certificiranje v zasebnih gozdovih. Kako je s certificiranjem pri nas in v svetu, je sodelavce v koroškem gozdno-gospodarskem območju na dobro pripravljenih predavanjih seznanjal Branko Gradišnik.

V marcu so stekla tudi pripravljala dela za spomladansko sadnjo. Na osnovi programa vlaganj v gozdove je bilo potrebno pripraviti operativne plane sadnje umetne obnove v zasebnih in državnih gozdovih glede na razpoložljive količine sadik v drevesnici Omorika. Planirana količina sadik je tudi odvisna od razpoložljivih proračunskih denarnih sredstev. Vodje odsekov za gojenje in varstvo gozdov območnih enot (iz OE Maribor Ferdo Hernah, iz OE Nazarje Marijan Denša, iz OE Celje Rado Kokalj, iz OE Slovenj Gradec Gorazd Mlinšek) in vodja Oddelka za gojenje in varstvo gozdov Zoran Grecs so se 27. marca sestali z vodstvom drevesnice Omorika (direktorica Marina Herman Planinšek, Vlado Planinšek) na strokovnem sestanku. V drevesnici na Mutipridobivajo sadike za omenjene območne enote. Uskladili smo razpoložljive količine sadik in si jih tudi ogledali. V času obiska so pričeli dvigovati oz. izkopavati prve sadike.

Gozdni prostor je vse bolj turistično zanimiv za najrazličnejše organizacije. Kako je s stanjem in perspektivami turizma v slovenskem gozdnem prostoru, smo se lahko seznanili na posvetovanju 28. marca 2006 v Ljubljani. Posvetovanje je potekalo v prostorih Držav-

Ernest Ruter, Mitja Jandl in Hinko Andrej na posvetu uvajanja strojne sečnje v naših gozdovih.

nega zbora. Strokovno srečanje so poleg Turistične zveze Slovenije organizirali še uslužbenci Triglavskega narodnega parka in Zavoda za gozdove Slovenije. Med številnimi referati so bili zelo zanimivi in na enostaven način podani referati gozdarjev ZGS: spec. Antona Lesnika (o gozdnih učnih poteh v Sloveniji), Jožeta Praha (o pohodništvu s poudarkom na evropskih

pešpoteh E6 in E7) in Alojza Lipnika (o turistični ponudbi ob solčavski panoramski cesti s pomočjo študijskih krožkov).

Pa še to: topli marčevski sončni žarki so v posameznih dnevih za nekaj ur segreli zrak nad 16° C. Pri tej temperaturi lahko postanejo aktivni podlubniki. Da bi jim onemogočili preveliko namnožitev in razši-

ritev, prosimo lastnike gozdov in izvajalce del v gozdu, da preventivno pregledajo svoj gozd in gozd, v katerem delajo. Ni pa prepovedano ozreti se na sosedovega. Pozorni bodite na okolico lanskoletnih žarišč in na morebitne gozdne površine, poškodovane po vetru in snegu. V aprilu se bodo pojavila tudi letošnja žarišča. O ugotovitvah seznanite revirnega

gozdarja, s katerim boste načrtovali takojšnje pospravo in sanacijo poškodovanega drevja in nadaljnje preventivne ukrepe. Iz gozda je takoj potrebno odstraniti stare zaloge lesa in nujno je potrebno poskrbeti za gozdni red na zimskih in sprotih sečiščih. Pravočasno poskrbimo, da nas podlubniki ne bodo presenetili!

Strojna sečnja v naših gozdovih

Ida Robnik

Sredi meseca aprila je vodstvo Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, d. d., organiziralo posvet o uvajanju strojne sečnje v koroških gozdovih za vodilne kadre družbe Gozdnega gospodarstva in Zavoda za gozdove Slovenije, Območne enote Slovenj Gradec. Strokovne podlage za posvet sta pripravila Jure Čas, univ. dipl. inž. gozdarstva, vodja žagalnice Otiški Vrh, in Mitja A. Jandl, univ. dipl. inž. gozdarstva, ki je odgovoren za razvoj tehnologije v Gozdnem gospodarstvu.

V uvodu je Silvo Pritržnik, direktor Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, posredoval nekaj informacij o strojni sečnji v razvitih deželah v Evropi in o učinkih lanskoletne poskusne sečnje s procesorsko tehnologijo, ki so jo en mesec in pol izvajali avstrijski gozdarji v gozdovih Smrekovca. Nanizal je nekaj ciljnih usmeritev, ki jih

zasleduje družba in jih želi doseči v prihodnjem desetletju; med njimi je osnovni cilj proizvodnja kvalitetnega sušenega, strojno oblanega konstrukcijskega lesa iz koroških gozdov, pripravljenega in obdelanega z moderno tehnologijo in z znanjem usposobljenih kadrov s področij gozdarstva, predelave in trženja. Pri uresničevanju teh ciljev je bistveno sodelovanje subjektov z omenjenih področij, v osnovi pa sodelovanje z odgovornimi iz Zavoda za gozdove Slovenije.

Tudi Milan Tretjak, vodja Območne enote Slovenj Gradec, Zavoda za gozdove Slovenije, meni, da se strojni sečnji v naših gozdovih ne bo mogoče izogniti, vendar pa ne za vsako ceno. Poiskati bo potrebno primerno tehnologijo ter pristop in ju prilagoditi razmeram na našem območju.

Mitja A. Jandl, ki že vrsto let proučuje tehnološki napredek pri sečnji in spravilu lesa,

meni, da bi bilo primerno v prvi fazi uvajati strojno sečnjo pri drobnem lesu, kjer so sedaj stroški sečnje in spravila zelo visoki, v gorskih predelih pa bi bilo vredno gojiti debelo drevje, ki je naša edina zaščita pred konkurenčno ponudbo lesa iz severnih držav.

Jure Čas je v svojem elaboratu zasledoval cilje in predstavil ugotovitve, kot so: stroški strojne sečnje v primerjavi s

stroški sedanjega načina sečnje in spravila so nižji, poraba časa je skoraj trikrat manjša, učinki stroja so veliko večji in s tem je produktivnost precej večja. Sledil je še drugim ciljem, ki se nagibajo k odločitvam v korist uvajanja strojne sečnje na našem območju.

V diskusiji je Gorazd Mlinšek, ki je odgovoren za gojenje in varstvo gozdov v Zavodu za gozdove Slovenije, Območna

Udeleženci posveta Strojna sečnja v koroških gozdovih

Jure Čas, Milan Tretjak in Silvo Pritržnik

enota Slovenj Gradec, izhajal iz osnovnih funkcij gozda; izkoriščanje gozda v gospodarske namene je le ena izmed njih. Stroji gozdu niso prijazni, so pa primerni za sanacijo snegolomov ali vetrolomov.

Posvet so udeleženci sklenili z zaključki, da bo strojna sečnja v naših gozdovih dejstvo, zato bodo odgovorni strokovnjaki za posamezna področja skupaj pripravili analizo realnih razmer na terenih, ki so primerni za strojno sečnjo, določili količine za posek, določili primerne stroje in prilagodili koncept gojenja.

Društvo lastnikov gozdov Mislinjske doline na strokovni ekskurziji

Veronika Z. Valentar, univ. dipl. inž. gozd.

Prvega februarja je Kmetijsko gozdarski zavod Maribor v okviru projekta »Intenziviranje rabe lesa«, financiranega iz pobude Interreg IIIA Slo-A, organiziral strokovno ekskurzijo za lastnike gozdov na avstrijsko Štajersko. Ekskurzije se je udeležilo 65 lastnikov gozdov iz Društva lastnikov gozdov Mislinjske doline ter iz okolice Maribora.

sodijo cepilniki za polena, manjši sekalniki, lupilniki in krožne žage. Cena izdelkov je odvisna od izbrane opcije opreme, posamezne stroje pa lahko kupimo izključno pri zastopnikih za ceno od 1.000 do nad 100.000 €.

Naslednji cilj ekskurzije je bil ogled licitacije visokovrednega lesa v kraju Grosswilfersdorf pri Gradcu. Priprave za

ponudili tokrat, je bilo 954, skupni volumen pa 666 m³. Zanje je bilo oddanih 4489 ponudb. Povprečno plačilo, ki so ga lastniki dobili zanje, je bilo 386 €, kar je največ doseglj. Najvišjo ceno je dosegel hlod gorskega javora, lastnik pa je zanj dobil 3.850 €. Tudi sicer je bilo na licitaciji razstavljene največ hlobovine javora, hrasta, oreha, češnje in hruške, precej zanimanja pa je

bilo tudi za brezo in macesen, ki količinsko nista bila zelo zastopana. Veliko zanimanja med udeleženci je vzbudila razstavljena hlobovina češplje, ki je dosegla povprečno ceno 284 €, najvišjo pa kar 321 €. Pri nas namreč veliko take hlobovine izpuhti skozi dimnike, lastniki pa se niti ne zavedajo njene visoke vrednosti.

Lastnik gozda od vsakega hloda, ki ga predstavi na licitaciji, plača minimalen del stroškov prevoza in organizacije. Smisel licitacije je prodaja zelo kakovostne hlobovine, predvsem listavcev. Kupci, ki prihajajo z vseh koncev sveta, si les lahko ogledajo že nekaj tednov pred uradno razglasitvijo rezultatov in zanj ponudijo določeno ceno. Vsak kupec lahko odda le eno ponudbo. Ponudbe niso javne, zato kupci ne vedo eden za drugega, lastnik hlobovine pa določi minimalno zahtevano ceno. Seveda se zgodi, da vsa hlobovina ni v krogu zanimanja kupcev in lastniki zanje ne dobijo pričakovane vrednosti. V tem primeru zbornica oziroma društvo lastnikov gozdov z lastnikom poskuša doseči dogovor o sprejemu po-

Podjetje Hechenblaickner ustvarja visoko dodano vrednost

Udeležence smo najprej peljali na ogled proizvodnje v tovarni Posch v bližnji Lipnici. Podjetje Posch je nastalo pred več kot 50 leti, ko je začelo proizvodnjo prvega cepilnega stroja za pripravo cepljenih polen za kurjavo. Danes je podjetje še vedno v družinski lasti in je trenutno največje specializirano podjetje, ki proizvaja stroje za pripravo lesa za kurjavo. Stroje, izdelane v tej tovarni, odlikujejo robustna izvedba, dovršena tehnologija s preprostim načinom upravljanja ter optimalna varnost pri delu z njimi. V paleto proizvodnih izdelkov

licitacijo visokovrednega lesa se začnejo poleti, ko lastnik gozda prijavi sodelovanje na licitaciji. Lastniki gozdov so včlanjeni v društva, ki s podporo krovne organizacije in strokovno podporo Štajerske deželne zbornice iz Gradca prevzamejo organizacijo poseka in prevoza lesa. Gozdarski strokovnjaki si ogledajo les na panju, ki bi na licitaciji lahko dosegel visoko ceno. Na letošnji licitaciji je tako sodelovalo 29 lastnikov gozdov predvsem s Štajerske, nekaj pa jih je prišlo tudi iz sosednjih dežel Koroške in Gradišanske. Število hlobov, ki so jih

Udeleženci so si z zanimanjem ogledali proizvodni program v podjetju Posch

Razstavna paleta 120 vrst furnirja je privlačna predvsem za arhitekte in gradbince

nujene cene oziroma les proda po normalni tržni ceni.

Ekskurzijo smo nadaljevali v Gradec, kjer smo si ogledali končne izdelke, ki jih kupci dobijo iz hlodovine, kupljene na licitaciji. Podjetje Hechenblaickner je v lanskem decembru dokončalo izgradnjo najsodobnejšega skladišča in logističnega centra v srednji Evropi. Podjetje je največji trgovec z lepljenimi elementi za izdelavo stavbnega pohištva v Evropi. Za ta namen odkupujejo izključno žagan les, ki ga dokončno izdelajo podizvajalci. V skladišče, ki smo ga lahko videli, torej pridejo le končni izdelki v različnih dimenzijah. 50 zaposlenih nato poskrbi za opremo izdelkov s kodami in certifikati ter za

nadaljnjo prodajo. Logistični center, ki so ga vzpostavili, je organiziran tako, da poskrbi za neprekinjen odvoz 24 ur dnevno, nalaganje pa poteka samodejno na osnovi odčitavanja črtnih kod, s katerimi so opremljeni 50 metrov dolgi in 25 metrov visoki skladiščni regali. Med izdelke, s katerimi trguje podjetje Hechenblaickner, sodijo poleg 50 vrst žaganega lesa domačih in eksotičnih vrst še lepljeni elementi za izdelavo stavbnega pohištva, plošče iz masivnega lepljenega lesa, plošče za izdelavo lesenih stopnic, vezane plošče, zaključne letve in pribor ter seveda 120 vrst furnirja. Kar 50 % hlodovine, ki jo predelajo v furnir, kupijo na licitaciji plemenitega lesa, ostali furnir pa pripada eksotičnim vrstam

Mnogo so tudi povedali

Najdražji hlod je bil prodan za 3.850 €

z vsega sveta. Njihove stranke so velika podjetja po vsem svetu, od ladjedelnic (ladijske kabine so izdelane iz furnirja) do velikih proizvajalcev pohištva in opreme iz masivnega in furniranega lesa. Imajo tudi lastno sušilnico za žagan les in kamione, opremljene s klimo. Tako je omogočeno, da les od prodaje iz skladišča do končnega uporabnika ne spremeni svojih lastnosti.

Za svoje kupce imajo v podjetju ogromen razstaveni prostor, v katerem je mogoče videti različne vrste furnirja. Udeleženci ekskurzije smo tako lahko dobili občutek, koliko furnirja dobimo iz enega samega hloda (700–800 m²) ter koliko je ta furnir vreden. Najdražji hlod, ki ga je podjetje kupilo na letošnji licitaciji visokovrednega lesa za 3.850 €, bo razrezan v furnir vreden

približno 8.000 €, seveda pa take cene veljajo le za najplemenitejši les.

Podjetje priznava, da so svoj sloves v bistvu zgradili na prekupčevanju z eksotičnimi vrstami. Trgovanje z nekaterimi od njih je v zadnjem obdobju sicer prepovedano, vseeno pa so tropske države ostale revne na račun bogatih trgovcev, ki so pravočasno znali izkoristiti njihovo neznanje. Enako se danes dogaja s slovenskimi lastniki gozdov, ki se ne zavedajo dobro, da imajo v svojih gozdovih bogastvo, mnogokrat vredno več, kot si lahko mislijo. O tem smo se skupaj poskušali prepričati tudi na letošnji ekskurziji.

Zahvaljujemo se podjetju Ulysses za vodenje in pogostitev udeležencev v podjetju Posch.

Pijanec se drži plota – in kaj je, če je pijanec lovec?

Marjan Konečnik

Zakon o divjadi in lovstvu pravi, da pomeni upravljanje z divjadjo med drugim tudi preprečevanje škod na divjadi in da morajo upravljalci, katerim je dana lovska pravica, zagotavljati ekološke, socialne in gospodarske funkcije divjadi ter njenega življenjskega prostora. Lovci pa moramo, ob zavedanju, da je potrebno divjad ohranjati, ker je naše naravno bogastvo, posegati v populacijo zaradi gospodarskih, veterinarsko-sanitarnih, zdravstvenih in drugih utemeljenih razlogov. Divjad posameznih vrst je potrebno vzdrževati v ravnovesju z okolju danimi življenjskimi razmerami. O tem ni nobenega dvoma.

Zavod za gozdove, ki mu Zakon o divjadi in lovstvu poverja najpomembnejše naloge na področju lovstva, zahteva prepoved krmljenja srnjadi pod tisoč metrov nadmorske višine. Osebnostne pisne prepovedi nisem videl, znano pa mi je, da lovske družine v svojih lovsko-gospodarskih letnih načrtih krmljenja divjadi ne predvidevajo, med lovci pa se širi ustno izročilo o prepovedi krmljenja divjadi v zimskih razmerah pod 1000 metri nadmorske višine.

Letošnja zima je bila huda, dolga, mrzla, z veliko snega. Srnjad je stradala. V dolgih tednih brez hrane so oslabilje in prezeble živali vse pogostejše zahajale na dvorišča kmetij in hiš, v naselja, kjer so iskale hrano. Hodile so, včasih so se bolj vlačile, po cestah. Zato je bilo veliko povoženih, oslabela srnjad je bila lahek plen psov in tudi divjih lovcev. Srnjad se je zatekala v grape, kjer je iskala zatišje pred mrazom in iskala hrano, na rečne struge, kjer je prav tako lažje razbrskala sneg, veliko jih je poginilo v grapah, številne so se utopile v vodi. Ljudje so začudeno spraševa-

li, zakaj so krmišča prazna, zakaj lovci ne pomagamo, med lovci pa je še kar naprej veljalo: divjad je prepovedano krmiti. Redki smo bili, ki smo bili plat zvona, opozarjali, zahtevali, da je divjad potrebno krmiti, vendar je bilo vse zaman do meseca marca, ko je tudi v lovske družine prišlo, najverjetneje ustno ali morebiti pismeno, dovoljenje, da je divjad potrebno krmiti. Zima je tedaj že mahala z repom, škoda, ki je nastala, je bila nepopravljiva. Končno je zmagal razum. Čeprav pozno, je vendar boljše kakor nikoli.

Sam sem krmlil srnjad od prvega obilnega sneženja dalje. Ni bilo težko ugotoviti, da je v gozdu tudi do 60 cm snega, da je pomrznil in se je naredila trda skorja, ki je srnjadi dodatno oteževala gibanje. Opozval sem svoja številna polna krmišča in ugotavljal, da prihaja tudi do 20 kosov, da se zadržuje srnjad okoli krmišč, silažna in suha krma ter koruza je srnjadi reševala življenje. Pri krmljenju so mi pomagali kmetje v revirju, čeprav niso

lovstvu. Če nam divjad poginja, namesto da bi načrtovali optimalen poseg v populacijo z odstrelom, je takšno početje v direktnem nasprotju z gospodarsko funkcijo lova. Dohodek od uplenjene divjadi je poglaviti finančni vir upravljalcev lovišč. S pametnim in selektivnim posegom v populacijo je potrebno zagotavljati ravnovesje divjadi z danostmi okolja in možnostmi za njeno preživetje. Agonija in pogin lačnih in oslabilih srn in mladitčev v posledici prepovedi krmljenja v zimskih razmerah so, vsaj kar se mene tiče, sramota vseh lovske družin, ki v svojih letnih načrtih o potrebnosti krmljenja divjadi v zimskih pogojih sploh več ne govorijo. Po mojem mnenju se noben srčen lovec ne bi smel ozirati na administrativno prepoved krmljenja divjadi, če naravne razmere terjajo drugačno ravnanje. Rad verjamem, da pa so tudi takšni lovci, ki zadovoljno prikimavajo birokratskim ukrepom, ker jim je delo v lovišču in pomoč divjadi breme. Vem pa tudi, da ravno »prikimavci« takšnim

spodarjenju z divjadjo ... Kaj je odtegotanje pomoči v hudi zimi? To ni ohranjanje divjadi niti gospodarjenje, temveč mučenje živali in negospodarno početje, ki vrh vsega moralno škoduje ugledu lovcev. Zelo sem razočaran nad naravovarstveniki, nad društvi proti mučenju živali, ki niso povzdignili glasu, čeprav so skozi okna svojih hiš gledali, kako se hirajoča divjad potika po naseljih. Če bi se oglasila civilna družba, bi se mogoče prebudili tudi lovci, ne šele v mesecu marcu, temveč v začetku decembra, ko je zapadel prvi sneg, ki je resno ogrozil gibanje in prehrano v naravi živečih živali.

Pretekla zima je bila lepa, takšna, kot se zim spominjamo iz svojih otroških in mladostnih let. Tedaj smo gledali lovce, kako so v velikih vrečah, privezanih na saneh, vozili krmo v krmišča in hranili divjad. Pri mojem očetu, čeprav ni bil lovec, je bila krma za divjad vedno na razpolago. Letošnja zima je bila, kljub svoji prvobitnosti, zame žalostna zima, saj sem pobral veliko število poginule, povožene, pogrizenne, utopljene srnjadi. Večino sem uspel dokumentirati s fotoaparatom.

Izrekam spoštovanje vsem, ki so letošnjo zimo pomagali živalim v naravi. Posebej izrekam spoštovanje kolegom lovcom, ki se niso držali prepovedi krmljenja kakor pijanec plota, temveč so razmišljali z lastno glavo in ravnali v skladu s svojo osnovno lovsko dolžnostjo, da smo dolžni divjadi pomagati, da smo dolžni skrbeti zanjo, za lovišče, zmanjševanje populacije in selekcijo pa vršiti umno in gospodarno. Odstrel je za lovca lovski užitek, za lovsko organizacijo pa ekonomska korist. Pobiranje zaradi nedohranjenosti izhira ne divjadi pa je za lovske organizacije ekonomska škoda, za člane zelene bratovščine pa sramota.

Pogin mladiča 23. januarja 2006 na Pelčevem rebru

lovci, so pa srčni ljudje. Vsaka prepoved krmljenja divjadi v hudih naravnih pogojih je, po mojem skromnem mnenju, ne le v direktnem nasprotju z lovsko etiko, temveč v nasprotju z zakonskimi določbami Zakona o divjadi in

nehumanim ukrepom potem že prvi mesec, ko se lov odpre, v eni ali dveh osebah, postrelijo do 50 % dovoljenega odstrela srnjadi, neselektivno.

Zakon govori o ohranjanju divjadi, o trajnostnem go-

38. EFNS (Evropsko prvenstvo gozdarjev v nordijskem smučanju)

Suzana Andrejč, univ. dipl. inž., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Že od leta 1969 se evropski gozdarji in lastniki gozdov v zimskem času srečujejo na tekmovanjih v nordijskem smučanju. Vsako leto poteka tekmovanje v drugi državi, število udeležencev pa se giblje od 700 do 1200. Pri udeležbi močno prednjačijo gozdarji iz nemških dežel, kjer se je ideja o EFNS tudi rodila. Letos je bila za državo gostiteljico izbrana Bosna in Hercegovina, in sicer njeno glavno mesto Sarajevo z olimpijskimi prizorišči iz leta 1984. Med več kot dvajsetimi državami udeleženkami je bila tudi Slovenija, med 720 udeleženci pa 34 Slovencev.

Uradno traja tekmovanje cel teden, saj so poleg tekem na programu tudi zanimive strokovne ekskurzije, kjer se država gostiteljica bolj podrobno predstavi, in družabni dogodki, kjer se udeleženci med seboj bolje spoznajo ter izmenjajo svoje izkušnje in mnenja. Bosanci so se na igre dobro pripravili, nekoliko pa jim je pomagala tudi letošnja zima, ki ne skopari s snegom. Tekmovanja so se odvijala na Igmanu, 1200 m visoki planoti, ki je od Sarajeva oddaljena 20 km. Tekmovalne proge so potekale na nekdanjih olimpijskih terenih. Organizatorji so jih dobro utrдили, obnovili

38. EFNS
SARAJEVO - IGMAN 2006.
26.02.2006. - 05.03.2006.

so strelišče in postavili novo naselje oskrbovalnih lesenih hišic. Igman nas je kljub žalostnim pogoriščem hotelov, ki še spominjajo na vojne čase, dočkal v pravi zimski idili.

V Sarajevo smo prispeli v nedeljo zvečer in se namestili v Ilidži. Že v ponedeljek so bile na sporedu prve ekskurzije z ogledom Sarajeva, Fojnice, Mostarja in Konjica s predstavitvijo njihove pretekle in bližnje zgodovine.

V torek smo na uradnem treningu preizkusili puške, se seznanili s potekom prog in se ozirali po konkurentih. Zvečer so organizatorji pripravili otvoritveno slovesnost z bogatim kulturnim programom in predstavitvijo vseh držav udeleženk.

Naslednji dan so bile najprej na programu posamične tekme v klasični tehniki, nato pa še v prosti. Ženske so morale preteči 5 km, moški 10 km, vsi pa smo stoje streljali v biatlonske tarče. Po končanih tekmah so bili eni bolj zadovoljni, drugi malo manj, vsem pa je prijal z rumom podkrepljen čaj in čevapčiči z lepinjo, ki so jih

pripravili gostitelji.

Po napornem tekmovalnem dnevu so nekateri v četrtek počivali, drugi pa so se udeležili ekskurzij.

V petek smo se pomerili še v štafetah, tokrat brez streljanja. Moški 4 x 10 km, ženske pa 3 x 5 km. Slovenci smo sestavili dve ženski in štiri moške štafete.

Smodiš, Žnidaršič, H. Andrejč - 18. mesto
Slovenija II - **VAJENCI**
(**Konečnik, Ivančič, Jež, Siraj**) - 27. mesto
Slovenija III - **POGUMNI** (**Perušek, Pogačnik, Gornik, T. Serec**) - 29. mesto
Slovenija IV - **LEPI** (**Jež, Miklavčič, Vengust, D. Pogorevc**) - 57. mesto

Na startu štafete

Po zaključku tekmovanja smo se zvečer udeležili še slovesne razglasitve in podelitve priznanj najboljšim. Ob tej priložnosti so gostitelji zopet pripravili zanimiv kulturni program in bogato kulinarično pogostitev.

Iz Koroškega gozdarskega društva smo se tekmovanju udeležili štirje predstavniki. Vsi smo tekmovali v prosti tehniki. Dosegli smo naslednje rezultate:

- **posamično**
ženske 40–50 let: **Suzana Andrejč** - 3. mesto
moški 50–60 let: **Hinko Andrejč** - 8. mesto, **Drago Pogorevc** - 28. mesto
moški 30–40 let: **Tomaž Serec** - 21. mesto
- **štafete**
Slovenija I - **HITRE** (**Ivančič, Dolenc, S. Andrejč**) - 2. mesto
Slovenija I - **HITRI** (**Črešnar,**

Vseh ženskih štafet je bilo 36, moških pa 101. Popolne rezultate si lahko ogledate na spletni strani EFNS.ba

Še nekaj vtisov iz Bosne

Današnja politična ureditev Bosne in Hercegovine je zelo zapletena. Administrativno se deli na Federacijo BiH, Republiko Srbsko in Distrikt Brčko. Federacija BiH je razdeljena na 10 kantonov, ti pa se naprej delijo na občine. Republika Srbska se deli na regije in nato naprej na občine. Glavno mesto Sarajevo je največji urbani, kulturni, ekonomski in prometni center BiH.

Tu se srečujeta dve kulturi: stara vzhodna in nova zahodna. Tu se srečujejo tudi trije arhitekturni stili: orientalski iz časa turške vladavine, evropski iz obdobja Avstro-Ogrske in moderna arhitektura, ki se je začela z novogradnjami po drugi svetovni vojni, še pose-

Del slovenske ekipe

ben razmah pa doživlja po zadnji vojni.

Sarajevo je mesto, ki je bilo pomembno v času vseh vladavin in ima burno zgodovino, ki je večkrat krojila tudi širše dogodke. V času turškega cesarstva je bilo Sarajevo največje in najpomembnejše središče na Balkanu takoj za Carigradom. Leta 1914 je bil tu ubit prestolonaslednik Franz Ferdinand, kar je povzročilo začetek I. svetovne vojne. Sedemdeset let

sladko baklavo. Lakoto pa je v Sarajevu treba obvezno potešiti z burekom izpod peke ali pa s čevapčiči, ki so tu menda najboljši na svetu. V središču mesta nastajajo velika moderna poslovna in nakupovalna središča, med njimi pa nekaj ruševin še vedno spominja na tragične dni. Bolj moreča slika pa je na obrobjih mesta, kjer preluknjani, požgani in počrneli stanovanjski bloki in hiše še čakajo na prenovo.

Na poti proti cilju

kasneje, leta 1984, je moderno Sarajevo doživelo višek razvoja, ko je bilo izbrano za gostitelja 14. zimskih OI. V začetku leta 1992 pa se je Sarajevo s celotno Bosno zopet pojavilo v vseh svetovnih medijih, saj je prav tu potekala ena najbolj krvavih vojn nove evropske in svetovne zgodovine.

Združeni narodi so 6. aprila 1992 priznali Bosno in Hercegovino kot samostojno in suvereno državo. Temu so nasprotovali Srbi in so mesto obkolili ter ga 1425 dni oblegali. Do oktobra 1995 so bili skoraj vsi deli mesta porušeni ali pa močno poškodovani, prebivalstvo pa se je prepolovilo. Edini možni izhod iz mesta v teh treh letih je vodil skozi podzemni rov, ki je potekal pod letališčem. Po podatkih iz leta 1991 je mesto štel 429.672 prebivalcev, po ocenah iz leta 2003 pa je tu le še 297.512 prebivalcev.

Rekonstrukcija Sarajeva se je začela takoj po končani vojni. Do danes je večina zgradb že obnovljenih. Vse džamije, pravoslavne in katoliške cerkve se kažejo v novi preobleki. Stara Baščaršija spet živi in trguje. Tu spominka ne moreš kupiti, ne da bi se prej pregovarjal za nižjo ceno. Med napornimi pogajanji lahko popiješ njihovo »kahvo« ali pa si privoščiš

Kaj pa ljudje? Pozabili verjetno nikoli ne bodo, a ne preostane jim drugega, kot da živijo naprej. In prvi pogled ni tako očitno, da je Sarajevo mesto, ki še vedno prehaja skozi težko ekonomsko obdobje. Po ulicah mrgoli ljudi, ki hitijo za vsakdanjimi opravki, »kafiči« so polni nasmejanih obrazov, povsod vas pričaka topla dobrodošlica. Sarajevčani so obdržali svojo gostoljubnost, prijaznost in ponos. In prav zaradi ljudi je mesto tako tolerantno in civilizirano tudi po vojni. Oni so srce in duša mesta, njegove kulture in njegove bodočnosti. Soočili so se s spomini, ki ne bodo zbledeli in s problemi, ki jih je treba reševati. Svoje poglede so usmerili v prihodnost v upanju, da bodo zaživeli v miru.

Zaradi naravnih lepot, bogate zgodovine, kulturnih zanimivosti, gastronomskih užitkov ter ne nazadnje dobrih ljudi je to mesto, ki ga je treba obiskati.

Gozdarstvo v Bosni in Hercegovini

Tudi gozdarstvo kot stroka in panoga se v povojnih časih srečujeta z mnogimi problemi. Na eni strani predstavljajo gozdovi enega izmed osnovnih virov pri razvoju države, po drugi strani pa je gospodarjenje z

Baščaršija

njimi oteženo zaradi posledic vojne in zaradi zapletene organiziranosti gozdarstva.

V Federaciji BiH je imenovana Federalna uprava za gozdarstvo, njena naloga pa je planiranje razvoja gozdov. V posameznih kantonih so za planiranje razvoja in za administrativni nadzor nad gospodarjenjem z vsemi gozdovi, ne glede na lastništvo, pristojne kantonske uprave za gozdarstvo. V vsakem kantonu je imenovana tudi ena gozdnogospodarska družba, ki s kantonskim ministrstvom podpiše petletno pogodbo za gospodarjenje v državnih gozdovih in je za svoje delo temu ministrstvu tudi odgovorna. V Republiki Srbski pa je formirano eno podjetje, ki gospodari z vsemi državnimi gozdovi in se naprej deli na 23 gozdnih gospodarstev. Za svoje delo pa je odgovorno Ministrstvu za

poljedelstvo in gozdarstvo Republike Srbske.

V državni lasti je 81 % gozdov, le 19 % je v lasti zasebnih lastnikov. Glede na ustavna določila so lastniki gozdov Federacija BiH, Srbska Republika in Distrikt Brčko in ti vsak na svojem področju upravljajo z gozdovi preko pristojnih ministrstev.

Po zadnji vojni še niso izvedli inventure gozdnih fondov, saj je veliko predelov še nedostopnih zaradi miniranih površin. Tako se pri gospodarjenju naslanjajo na podatke iz let 1986 do 2000. Po teh podatkih 53 % površine poraščajo gozdovi, ta številka pa je danes vsekakor večja, saj se v povojnem času velik del kmetijskih površin zaradi različnih vzrokov zarašča (izselitev prebivalstva, minirana področja).

Poleg velikih miniranih področij (preko 100.000 ha), kjer je gospodarjenje prizadeto za daljše obdobje, so med vojno veliko škodo utrpeli predvsem gozdovi v okolici urbanih naselij. Zaradi poškodovanosti pa ti gozdovi predstavljajo tudi velik potencial za razvoj boleznin in insektov.

Zaradi vseh problemov, ki pestijo gozdarstvo, so se v Bosni in Hercegovini v zadnjih letih lotili številnih projektov, ki imajo en sam skupen cilj: vzpostaviti pregledno upravljanje in gospodarjenje z gozdovi in sprejeti svetovne in evropske standarde ter konvencije v vse sfere gozdarstva.

Pri realizaciji teh projektov sodeluje veliko domačih in tujih strokovnjakov, seveda ob ustrezni podpori oblasti, nevladnih organizacij in vseh zainteresiranih.

Še vedno vidne posledice vojne

Nova Bosna

Zimski utrinki v Koprivni

Gorazd Mlinšek, univ. dipl. inž., Zavod za gozdove Slovenije, Območna enota Slovenj Gradec

Koprivna je alpska dolina v severozahodnem delu Mežiške doline, katera se pri kmetiji Lipold razcepi v dve še bolj ozki dolini med Olševu in Peco. Tu se zлива potok Koprivna v Mežo. Pri Lipoldu Koprivski potok troši del svoje energije za poganjanje velikega mlinskega kolesa. Čez zimo to kolo v glavnem počiva. Lahko pa se bo zelo živahno vrtelo v pomladanskih mesecih, ko bo topljenje snega napolnilo jarke in struge koprivenskih potočkov. Normalno se pomlad prične v Koprivni v drugi polovici aprila, letos pa se bo prebudila v maju.

Marsikdo misli, da v Koprivni pozimi počivajo. Da to ni res, sem se prepričal med terenskim obhodom in ogledom gozdov v Zgornji Mežiški dolini. Pozoren sem bil na morebitne snegolome ter na prisotnost poškodb po vetru in snežnih plazovih. V mlajših sestojih so me zanimala tudi poškodbe po jelenjadi. Predvsem so bila prijetna srečanja z domačini. Koprivna je poseljena z posameznimi kmetijami, na katerih vztrajajo tudi hudih zim navajeni Koprivci. Tudi 8. in 24. marca niso držali križem rok, zelo so bili zaposleni z snegom. Pungračičev Rudi, gospodar kmetije na robu Črne, je z odzivno ploščo na traktorju rad priskočil na pomoč pri čiščenju snega z domačega dvorišča Rosovemu Francu, ki si je dolga leta služil kruh v Nemčiji. Prislužil si je tudi zgibni traktor Timberjack, ob robu domačega posestva pa si je zgradil hišo. Nedaleč od koprivenske šole s svojo ženo uživa zaslužen upokojski staž. Pred slabimi dvajsetimi leti je za takratni gozdni obrat v Črni na Koroškem (TOZD Črna – GG Slovenj Gradec) pogodbeno opravljal spravilo lesa s svojo »traktorsko mrcino«. Kljub pridnosti in spretnosti ter debelemu odkazanemu drevju ekonomska računica ni bila pozitivna. Ugotovil je, da

strma pobočja Orožije, Šepulje in Olševe niso primerna za tako težek traktor.

Danes je mehanizacija na kmetiji nujno potrebna, vendar mora biti primerna za okolje, v katerem upravljajo z njo. Tudi pri Kumru so opremljeni z najrazličnejšimi stroji. Mladi gospodar Marko se je letošnjo zimo spoprijel z odvečnim snegom na cestah kar z rolbo. Sam sem se prepričal, da dobro obvlada tovornjak z rolbo. Na poti v Bistro, kjer je kasneje pomagal razširiti bob stezi podobno cesto, je kljub hitrosti še pravočasno uspel zaustaviti svoje vozilo. Na cesti proti Jeklu in na drugih cestah v okolici Črne zaradi ogromne količine snega srečanje nasproti si prihajajočih vozil ni bilo možno.

Jeklova Katarina, lastnica velike kmetije ob avstrijski meji, bi bila za 8. marec vesela šopka telohov, žal pa ta dan v Koprivni ni bilo možno utrgati prve spomladanske rože, še posebno pa pri Jeklu ne. Na drugi najvišji kmetiji v Sloveniji je to zimo zapadlo skupaj čez 3 metre in pol snega. K Jeklu so se prebijali s pomočjo pluga in rolbe tudi z nakladanjem, saj na dvorišču ni bilo več prostora za nariti sneg. Katka, kot jo kličejo domačini, je obujala spomine. Pritrdila je, da je že kar nekaj časa na svetu, vendar ne pomni, da bi bilo pri njih toliko snega. Pravi, da bo ta na dvorišču počakal tistega, ki bo zapadel naslednjo zimo. Prvi sneg zapade na Peci in okoliških planinah lahko že sredi avgusta, pa tudi kakšna pozno poletna deževna ploha je rada zabeljena s snežinkami.

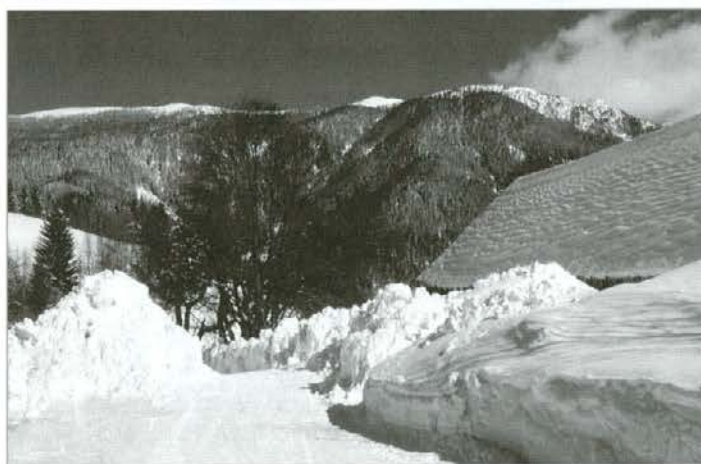
Tudi v drugi polovici marca v Koprivni ni zmanjkalo snega. Pri Potočniku je bila 24. aprila na sončni strani snežna odeja debela okrog tri četrtine metra, v senčnih predelih tudi meter, na gozdni cesti pred Malim vrhom pa 1 meter in 30 centimetrov.

Od Janška k Sv. Jakobu (8.3.2006)

Pogled na Janškove peči (8.3.2006)

S snegom zalita Peca iz Jeklovega dvorišča (8.3.2006)

8. marca 2006 na Jeklovem dvorišču v Koprivni

Pečnikova kašča v Koprivni

Snežni plaz nasproti Verdela je z Olševe postrgal čez 100m³ drevja (24.3.2006)

Potočniki so se to zimo kar nekajkrat ozrli in prisluhnili hrumenju snežnih plazov izpod grebena Olševe. Največji je bil tisti, ki je zdrsnil po Gladki jami in se ustavil na gozdni cesti proti Zadnjemu travniku. Plaz si je oblikoval 10 do 15 m široko sneženo korito. Na posameznih mestih je nagrmadil tudi do 8 m visoko snežno gmoto. Sprožil se je v varovalnem gozdu in nadaljeval svojo rušilno pot skozi gospodarski gozd. Izpod grebena Olševe je prinesel cela odrasla drevesa. Tudi posamezni macesnovi vihniki mu niso bili kos. Ocenjujemo, da je v plaz ušlo polomljeno in transportirano čez 100 m³ lesne mase. Potočnikova bica Jožka se še spominja pripovedovanja svoje mame, da se je ta plaz nazadnje spro-

žil leta 1909. Takrat so bila pobočja pod vrhom Olševe ogolela, snežno gmoto je prineslo celo do Potočnika in premaknilo jim je hlev. Danes so kmetije varne pred plazovi, saj so strma pobočja zavarovana z lepimi gozdovi.

Tudi drugi Koprivčanji in Koprivčanke pritrujejo, da toliko snega že dolgo ni bilo. Ne pomnijo, da bi bile Rosove in Verdelove njive vso zimo zasnežene. Ti travniki in pašniki ležijo na soncu izpostavljenemu predelu in v normalnih zimah so vsaj enkrat skopneli.

Toliko kot je snega v Koprivni, toliko je prijetnih in zanimivih dogajanj med Peco in Olševo – pa naj bo to pozimi ali poleti.

Snežni plaz v Gladki jami na Olševi (24.3.2006)

GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.

TRGOVINA
LES
SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA OSKRBO GOZDARSTVA

V naši gozdarskih trgovinah Les v Slovenj Gradcu in v Radljah ob Dravi vam nudimo vse, kar potrebujete za delo v gozdu: vse gozdarsko orodje in opremo za posek in spravilo lesa, zaščitna sredstva in oblačila za gozdarje, kosilnice in motorne kose, škarje za živo mejo in vse druge drobne pripomočke za delo v gozdu in doma na vrtu.

**SMO POOBlašČEN SERVIS ZA HUSQVARNO,
STIHL IN JONSERED.**

Oglasite se pri nas!

SLOVENJ GRADEC, Cesta na Štíbu 1
Telefon in faks 02/ 88 21 620

RADLJE OB DRAVI (Dvorec), Koroška cesta 68
Telefon in faks 02/88 71 423

VSESTRANSKE KOMBINIRANE KOSE, KI SO KOS VEČINI OPRAVIL V PARKIH IN VRTOVIH

HUSQVARNA
323LD
1,2 KM

cena: 93.900 SIT
(391,846 EUR)

KOSILNICA
HUSQVARNA
R 152 SV, B&S,
7 KM

cena: 129.900 SIT
(542,06 EUR)

Ob nakupu prejmete darilo !

Pomen shem višje kakovosti za prehransko varnost potrošnikov

Slavko Petovar, KGZS – Zavod Murska Sobota, in Darja Jeriček, KGZS – Zavod Celje, specialista za razvoj podeželja

Partnerji na projektu **Partnerstvo dobrot brez meja**, ki poteka v okviru programa INTERREG III A, smo v sklopu aktivnosti izvedli animacijo in obveščanje pridelovalcev in podpornega okolja o pomenu in postopkih zaščite posebnih kmetijskih pridelkov in živil. V ta namen smo v obmejnih regijah izvedli šest delavnic z naslovom **Zaščitni posebni kmetijski pridelki in živila – kako do njihove zaščite?**

Dve takšni delavnici smo izvedli tudi na Koroškem, in sicer prvo 12. oktobra 2005, drugo, za vse tiste, ki pečejo domači koroški kruh, ki je potencialno zelo zanimiv za zaščito, pa 1. februarja 2006.

Ugotovili smo, da je poznavanje postopkov pomena, postopkov zaščite in pa zaščitnih posebnih kmetijskih pridelkov in živil zelo slabo. Zato smo se odločili širše predstaviti obravnavano področje.

Prehranska varnost postaja ob izbruhih številnih afer s področja prehrane eden najpomembnejših segmentov, na katerega bo potrošnik čedalje bolj pozoren.

Z zaščitnimi znaki poskušamo potrošniku omogočiti, da lažje prepozna kakovostnejše kmetijske pridelke oziroma živila. Zaščitni znaki za označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil pripomorejo k lažjemu razlikovanju na trgu glede izvora, kakovosti in slovesa kmetijskih pridelkov oziroma živil. Potrošniku je vedno bolj pomembno tudi poreklo izdelka in način njegove pridelave oziroma predelave. Z zaščitnimi znaki je potrošniku zagotovljena zanesljiva informacija o poreklu in kakovosti kmetijskega pridelka oziroma živila.

Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano Republike Slovenije je v okviru prilaganja predpisom EU po

uveljavitvi Zakona o kmetijstvu objavilo številne podzakonske predpise, med njimi tudi Pravilnik o zaščitnem znaku za označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil (Uradni list RS, št. 58/01, 28/04, 87/04). Pravilnik določa označevanje kmetijskih pridelkov oziroma živil, kjer so pomembne tri vrste označevanja zaščite:

- geografsko poreklo,
- geografska označba,
- tradicionalni ugled.

Zaščitni znak za geografsko poreklo

geografsko poreklo | Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Označba geografskega porekla je ime geografskega območja, v izjemnih primerih države, in se uporablja za označevanje kmetijskega pridelka oziroma živila, ki v celoti izvira iz določenega geografskega območja in za izdelavo katerega so surovine pridelane na istem geografskem območju.

Z označbo geografskega porekla je lahko označen kmetijski

pridelek oziroma živilo, katerega lastnosti so izključno ali bistveno rezultat naravnih in človeških dejavnikov in pridelava, predelava in priprava za trg potekajo znotraj označenega geografskega območja, npr. prekmurska šunka, tolminc, bovški sir, itd.

Zaščitni znak za geografsko označbo

geografska označba | Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Geografska označba je ime geografskega območja, v izjemnih primerih države, in se uporablja za označevanje kmetijskega pridelka oziroma živila, katerega pridelava, predelava oziroma priprava za trg poteka znotraj označenega geografskega območja.

Z geografsko označbo je lahko označen kmetijski pridelek oziroma živilo, ki izvira iz določenega geografskega območja in ima posebno kakovost, ugled oziroma druge lastnosti, ki izvirajo iz določenega geografskega območja, npr: štajersko prekmursko bučno olje,

zgorjesavinjski želodec, kraški pršut, prleška tunka itd.

Zaščitni znak za označbo tradicionalnega ugleda

tradicionalni ugled | Republika Slovenija
Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano

Kmetijski pridelek oziroma živilo tradicionalnega ugleda je proizvedeno iz tradicionalnih surovin, ima tradicionalno sestavo oziroma je pridelan/predelano na tradicionalen način. Kmetijski pridelek oziroma živilo je lahko označeno z označbo "tradicionalni ugled", če izpolnjuje predpisane pogoje glede sestavin, postopka pridelave oziroma predelave za posamezen kmetijski pridelek oziroma živilo tradicionalnega ugleda.

Uporaba označbe tradicionalnega ugleda je kolektivna pravica vseh, ki izpolnjujejo predpisane pogoje zanj, npr. prekmurska gibanica, idrijski žlikrofi itd.

Politika zaščite posebnih kmetijskih pridelkov in živil je bila ena od prioritet tretje prednostne naloge, saj je bilo možno v okviru ukrepa 5 – trženje kakovostnih kmetijskih proizvodov – pridobiti precej visoko (tudi do 100-odstotno) sofinanciranje za posamezne postopke zaščite. Tudi predlog programa razvoja podeželja za obdobje 2007–2013 predvideva povečano skrb za prehransko varnost, kar posledično pomeni povečan obseg denarja tudi za uvajanje in vzdrževanje shem kakovosti posebnih kmetijskih pridelkov in živil. Financiranje je predvideno v okviru prve osi. Iz navedenega sledi, da se ponuja precej priložnosti za zaščito in vzdrževanje shem, kar pomeni, da nas na tem področju čaka v prihodnosti precej dela.

Kuba – eden zadnjih ostankov socializma

Luka Zajec, univ. dipl. inž. gozd.

„Dežela cigar, ruma, salse, sonca in skoraj mistične glasbe,” je najpogostejše slišati iz vabljivih reklamnih sporočil številnih turističnih agencij. Vendar je resnična Kuba še mnogo več.

Osvobodjena?

Eden zadnjih ostankov real-socializma na svetu, ki se še oklepa prvotne ideje enakosti vseh ljudi, vse bolj izzveneva v dobi kapitalizma. Čeprav je od »osvobodilne« revucije, v kateri je Fidel Castro, sedanjí predsednik, z maloštevilnimi somišljeniki prevzel oblast v državi, minilo že skoraj 47 let, se je čas tam navidezno ustavil. Dežela je tako ostala ujeta v času, ki ga ni zaslediti nikjer drugje na svetu. Z našega stališča bi lahko dejali, da gre za edinstven muzej na prostem. Številna ohranjena španska kolonialna naselja, prestižni ameriški avtomobili iz začetka 20. stoletja ter ruska prevozna sredstva v tisoč in eni izvedbi. Vse skupaj nas opominja na burno zgodovino tega največjega otoka v Antilih ali 15. največjega otoka na svetu, ki ima obliko krokodila in meri dobrih pet Slovenij.

Zgodovina Kube in njena usoda sta zapečateni zaradi njene strateške geografske lege. Novi svet je Kištof Kolumb odkril jeseni 1492 in ga takoj poimenoval »raj na zemlji«. Španci so tu kmalu ustanovili prvo naselbino (Baracoa) na Kubi, ki še danes vabi prišleke z Vzhoda. Kubanska pristanišča so nato služila kot oporišča za flote, ki so se vračale z roparskih pohodov iz Mehike in Južne Amerike. Prevažale so večinoma dragocenosti Novega sveta (srebro, zlato, tobak, krompir ...). Zaradi vse pogostejših vpadov angleških piratov so pomembnejša vstopna mesta v pristanišča zaščitili z mogočnimi utrdбами, ki danes predstavljajo priljubljene turistične točke. Največja

produkcija sladkornega trsa v tedanjem svetu je ustvarila potrebo po dodatni delovni sili na plantažah, saj so ob naseljevanju Kube Španci skoraj popolnoma iztrebili prvotno »indijansko« prebivalstvo. V te namene so iz Afrike prisilno pripeljali preko 800.000 črncev. Prav to je tudi razlog, da je današnja populacijska slika zelo pisana: 60 % je belcev, 12 % črncev in 22 % mulatov. Taka je le uradna statistika, realna slika in številni drugi viri pa pričajo o izdatno večjem deležu črnkega prebivalstva. Sladkorni trs je spremenil gospodarstvo Kube in ta je bil vzrok za vmešavanje sosedov iz Severne Amerike. V naslednjih letih, polnih uporov, intervencij in blokad, je Kuba 1902. leta slavila samostojnost. Postala je republika, čeprav pod stalnim vplivom ZDA.

Skozi zgodovino se je ustvarila zanimiva mešanica življenjskih slogov, ujetih v času iz sredine preteklega stoletja. Z revolucionarnim prevzemom oblasti je Fidel Castro le zamenjal dotedanjega diktatorja Fulgencia Batisto ter ga prisilil v izgnanstvo, sam pa se povzdignil v absolutnega vladarja, diktatorja, ki kroji usodo Kube že skoraj pol stoletja. Prisotnost revolucionarnega duha je moč še danes čutiti na vsakem koraku. Z občestnih plakatov vas opazujejo in opozarjajo številni narodni heroji, z zidov vas opominjajo zbledeli napisi o enakosti, o delovnem duhu in o možnosti boljšega življenja.

Za nesporno ikono kubanskega heroizma velja argentinski zdravnik Ernesto Che Guevara, ki je šele po smrti postal lik kubanske revolucije. Danes srečamo lik Ernesta Che Guevare z ljubkovalnim imenom Che (beri Če) skoraj na vsakem spominku, s katerega se nam nasmeha ali muza ter nas vabi k zmagi (Hasta la Victoria Siempre). Che je danes le pred-

met turistične atrakcije, saj med domačini velja za neizprosnega eksekutorja, krivega za več kot 10.000 smrti podpornikov Batistovega režima.

Največji ideal človeške družbe je Fidel Castro videl v enakovredni družbeni razporeditvi. Kmalu po prevzemu oblasti v začetku leta 1959 je uvedel sistem subvencij in racioniranja s tako imenovano *libreto* ter popolno socialno varstvo za slehernega državljan, ki se je ohranilo vse do današnjih dni. Ljudem omogoča brezplačno zdravstveno varstvo, delo in brezplačni osnovni prehrabeni paket na živilske karte. Tako je vsak državljan upravičen do 3 kg riža, pol litra olja ter 2,5 kg sladkorja na mesec, tedensko prejme kos mila za telesno nego in zobno pasto; poleg tega pa še fižol, sol, štruco kruha (bageta), zavitek kave, cigaret in osmih jajc ter toaletni papir. So meseci, ko dobijo tudi špagete, piškote, mleto meso, piščanca ali ribe. V primeru, da je v družini še otrok, mlajši od sedmih let, je le-ta upravičen še do dnevnega odmerka mleka. Količine in vsebnost prehrabnega paketa se prilagajajo blagostanju v državi. Čeprav so podarjene količine relativno skromne, zadovoljujejo najosnovnejše življenjske potrebe. Nekoč se je na karte dobilo veliko več izdelkov. Ker pa današnji časi veljajo za »posebno obdobje«, kar je res blaga oznaka za gospodarsko krizo po razpadu Sovjetske zveze na začetku 90. let, so prav te živilske karte marsikomu rešile življenje.

Zapeljivke in Don Juani

Dobra stran manjše količine hrane pa je, da boste le stežka videli človeka s prekomerno telesno težo. Predstavni- ce nežnejšega spola so sicer močnejših postav (beri *precej* močnejših), hruškastih oblik s poudarjenimi oblinami. Poleg tega so čokoladno rjave barve,

skoraj vedno nasmejane, drzne, igrive in temperamentne. Moški so njihovo pravo nasprotje, so večinoma bolj suhljati in mišičasti, a prav tako neverjetno spogledljivi, ko gre za ogrevanje src turistk. Takrat se prelevijo v prave Don Juane, temperamentne latino zapeljivce in nežne ljubimce. Kubanec da ženski resnično vedeti, da je ustvarjena le zanj in da mu njena sreča pomeni vse na svetu. Tako se je že marsikatero popotovanje solo popotnikov in popotnic končalo v dvoje. Domov so prišli poročeni, saj je v želji po boljšem in svobodnejšem življenju poroka s tujcem edina možnost Kubank in Kubancev za pridobitev izstopnega vizuma in potnega lista.

Dežela dveh svetov

Kuba je razdeljena na dva navidezna svetova, ki pa se le redkokdaj srečata. Prvi je svet, ki je namenjen »prišleku« (turistu), drugi pa je rezerviran le za domačine. Ti so v lastni državi obravnavani kot drugorazredni državljani.

Po razpadu Sovjetske zveze je Kuba zašla v hudo gospodarsko krizo. S prestrukturiranjem gospodarstva je želela privabiti v državo več tujega denarja. Tako je leta 1993 Kuba legalizirala ameriški dolar (čeprav so ZDA uvedle gospodarski embargo že leta 1961) in odtlej hkrati obstajata dve vrsti državnih trgovin: stara za pese (*Moneta nacional*) in taka za dolarje (t. i. diplotrgovina, nekoč rezervirana le za diplomate in druge tujce). Z razcvetom turizma je v deželo začelo prihajati vse več tujega denarja. Tako danes ne bijejo več bitke z imperialisti, ampak s turisti (za vsak dolar!). V prodajalnah, kjer se kupuje s kubanskimi pesi, je na razpolago le zelo majhen obseg artiklov (osnovna prehrabna živila, preproste »socialistične« obleke in morda kakšno orodje), vse ostalo je potrebno kupiti v

Tradicionalno ročno izdelovanje cigar "kubank", Viñales.

Foto: Sonja Omerza

Stolp za nadzor sušnje nad nasadi sladkornega trsa, provinca Santi Spiritus

Foto: Luka Zajec

diplotrgovinah za dolarje oz. konvertibilne pese. Tako mora domačin npr. ob nakupu radia najprej zamenjati nacionalni peso (le v menjalnici »Cade-ca«) za konvertibilni peso, s katerim lahko kupuje v teh specializiranih trgovinah po posebno zaslojenih cenah. Nekoč je konvertibilni peso (domačini mu pravijo kar "dolar") bil vezan na ameriški dolar (razmerje 1 : 1), vendar je vlada ugotovila (oktobra 2004), da lahko od turistov izmolze več, če konvertibilni peso veže na evro (1 : 1), na ameriški dolar pa so uvedli 18 % provizijo. Kubanci ne smejo posedovati deviz (tudi evrov ne), saj vlada smatra to kot kontrarevolucionarno. Vendar obstaja zelo široko sivo področje, saj se tudi vlada zaveda, da ljudje morajo preživeti. Tako ima skoraj vsaka kubanska družina enega člana, soseda ali prijatelja, ki je emigriral v tujino (ocenjujejo, da okoli 1,5 milijona v ZDA) ter jim pošilja denar nazaj na Kubo, saj le to omogoča preživetje. S povprečno mesečno plačo 20 konvertibilnih pesov (evrov), se pač ne da preživeti družine. Najbolje so plačani »varuhi revolucije«, policaji, ki zaslužijo okoli 55 konvertibilnih pesov na mesec, medtem ko zdravniki le okoli 35. Vlada upravičuje tako majhne plače z

dejstvom, da so na voljo brezplačno zdravstvo, izobraževanje in živilske karte.

Dežela je že slabega pol stoletja skoraj odrezana od ostalega sveta, kar se pozna predvsem pri razvoju in izobraževanju. Na fakultetah uporabljajo že davno preživele metode; kubanski inženirji še vedno "odkrivajo toplo vodo", to pomeni, da so stvari, ki jih odkrivajo zdaj, drugje po svetu že ustaljena praksa. Tako je zelo vprašljiva zdravstvena oskrba, če se bodoči zdravniki še vedno učijo po programu iz osemdesetih let, ko so zadnje novice prinesli Sovjeti (na primer rentgen).

"Jefe" vse vidi

Vlada (Fidel Castro) želi s pomočjo številnih »podizvajalcev« (vojaška, policija, civilna zaščita, najrazličnejši vohuni ...) prebivalce v dobri veri zaščititi svobode in revolucije obvarovati pred samimi seboj. Tako ima skoraj vsak blok, ulica in drevo svojega »špiclja«. Obiskovalcu se morda na začetku zdi neprijetno biti opazovan na skoraj vsakem koraku, vendar ima tudi to svojo prednost. V času izzvenenja hurikana Vilma sem se želel pogreti na osamljeni, čudoviti, s soncem obsijani peščeni pla-

ži. V miru sem se lahko predal sončnim žarkom vse do trenutka, ko sem se želel okopati v osvežilnem Karibskem morju. Ko sem zakorakal v vodo do kolen, je izza bližnje palme skočil v zeleno uniformo oblečen moški, ki je kričal name, če sem nor ali če hočem narediti samomor. Ves prestrašen in trd sem zapustil vodo, saj me je misel na kopanje čisto minila. Možakar, član civilne zaščite (Guardia Civil) mi je kasneje, ko je videl mojo reakcijo, razložil, da se zaradi moje varnosti ni varno kopati v morju, in se diskretno umaknil v senco bližnje palme. Kasneje ta dan sem v Trinidadu izvedel, da je »Jefe«, kot s strahospoštovanjem Kubanci imenujejo predsednika Fidela Castra, zaradi velike nevarnosti orkana Vilma dal v enem dnevu evakuirati 310.000 ljudi iz večjega dela province Del Rio. Ob takih do-

Najbolje ohranjeno kolonialno mesto Trinidad, razglašeno za spomenik svetovne kulturne dediščine - UNESCO.

Foto: Luka Zajec

Skromno založena lekarna, Trinidad

Foto: Luka Zajec

Raj, La Boca, provinca Camagüey

Foto: Luka Zajec

Lokalni javni prevoz, Holguín

Foto: Luka Zajec

"Baywatch", Varadero

Foto: Luka Zajec

Trdnjava Castillo de San Pedro del Morro, ki je varovala vstop v pristanišče Santiago de Cuba

Foto: Luka Zajec

godkih se šele zaveš moči narave in Castrovega režima. Ob evakuaciji pomagajo prav vse razpoložljive službe: policija, vojska, civilna zaščita, gasilci in zdravstveno osebje ter vsi posamezniki, ki imajo večja (avtobus, tovornjak, traktor) in manjša (avto, živalske vprege) prevozna sredstva. Področje se dobesedno izprazni v nekaj urah. Pristojne službe potrkaajo prav na vsaka vrata stanovanj, hiš, kmetij in sporočijo prebivalcem čas, v katerem morejo zapustiti objekt. Pred vrati jih pričaka kamion ali drugo razpoložljivo prevozno sredstvo ter jih prepelje tudi več 100 km stran v oddaljena turistična naselja, hotele ali najpogostejše k zasebnikom (Casa particular). Evakuacija zajame prav vse ljudi, domačine in turiste. Le tako lahko zagotovijo varnost svojim ljudem. Področje nato ob vstopnih poteh zavaruje vojska. S temi ukrepi se izognejo številnim smrtnim žrtvam zaradi naravnih nesreč. V času mojega kratkega

oddaha so Kubo ogrožali kar trije orkani: Vilma, Alfa in Beta. Pred močnim dežjem, visokimi valovi in vetrom, ki lahko divja tudi z več kot 250 km/h, ni varno prav nič. Hiše, nadstreški, drevesa, telefonski vodi in elektrovi se prevračajo ob spremljavi številnih nevarnih po zraku letečih predmetov. Gladina morja in vodotokov se v kratkem času močno dvigne in dobesedno pomete z vsem, kar ji leži na poti. Pomanjkanje tako skrbnih varnostnih ukrepov se je pokazalo šele ob posledicah orkana Katrina, ko so Američani demokratično prepustili varnost svojih ljudi njim samim (naštevali so mrtve v 10.000!).

Najprimernejši čas obiska

Sezona hurikanov s spremljajočimi tropskimi nevihtami se navadno začne s koncem meseca maja oz. z začetkom junija ter traja vse do novembra, ko se zaključi tudi vlažnejši del leta (od maja do oktobra).

Najpogostejši obrok - pica za 50 SIT

Foto: Luka Zajec

„Jurassic Park“, Nacionalni park El Niche

Foto: Luka Zajec

Najprimernejši čas za obisk Kube je v bolj sušnem delu leta med decembrom in začetkom maja. Priporočeno se je izogibati vrhuncu turističnega povpraševanja, to je v času božično-novoletnih ter velikonočnih počitnic, ko so letalski poleti, hoteli ter turistična prevozna sredstva dobesedno zapolnjeni s toplote, sonca in zabave željnimi turisti, večinoma iz evropskega polotoka. V tem času se cene dvignejo tudi za 20 %, izbira primernih prenočišč se močno zmanjša in onemogočeno je vsakršno pogajanje za ceno, saj povpraševanje bistveno presega po-

nudbo. Če se odločite obiskati ta »tropski raj« julija in avgusta, boste zagotovo občutili skoraj neznosno vročino z visoko vlažnostjo in neizmerno gnečo turistov. Spet se boste ubadali z iskanjem prostega prenočišča, če si ga slučajno ne boste rezervirali vsaj za dan vnaprej. Podnebje na Kubi je tropsko do subtropsko, z deževno dobo med majem in oktobrom, ko pade med 1000–1200 mm padavin. Povprečna temperatura se med letom le malo spreminja. Z najnižjo povprečno januarsko temperaturo 22° C in najvišjo julijsko 28° C (Hava-

Ježa po podeželju, Topes de Callantes

Foto: Luka Zajec

 	
Uradno ime: República de Cuba	Republika Kuba
	
Uradni jezik	španski; poslovni jezik tudi angleščina
Glavno mesto	Havana (La Habana) 2,2 mil. prebivalcev
Predsednik	Fidel Castro Ruz (od leta 1959)
Površina - skupno	110.861 km ²
Podnebje	tropsko
Rastje	tropski gozd (25 %), savana
Prebivalstvo - Skupno (2002) - Gostota	67. na svetu 11.184.023 101/km ²
Neodvisnost - Razglašena - Priznana	špansko-ameriška vojna 10. oktober 1868 20. maj 1902
Denarna enota	Kubanski peso (ozn. CUP)
Časovni pas	Srednjeevropski čas - 6 ur
Državna himna	La Bayamesa
Nacionalno geslo	Patria y Libertad (Domovina in svoboda)

Preprost vsakdan, Baracoa

Foto: Luka Zajec

Taksist v starem „moskviču“, v bližini vasi Moa Foto: Luka Zajec

Pekarna in mesnica, Trinidad

Foto: Luka Zajec

Maša, obogatena s pevsko-plesnimi vložki, Santa Clara

Foto: Luka Zajec

Vozni park, Havana

Foto: Sonja Omerza

Havana

Foto: Sonja Omerza

na) je vse leto prijetno toplo, le zračna vlažnost močno vpliva na za nas še sprejemljivo temperaturo. Ko v tropskem gozdu temperatura naraste čez 30° C in zračna vlažnost seže preko 80 %, pomislimo, da pekel ni več daleč, saj se telo poti, kot bi stali pod prho, četudi ne izvajamo nikakršne aktivnosti. Tropski gozd pokriva le še okoli 20 % površine Kube, večinoma v hribovju. V nižavju so tropski gozd izsekali za potrebe kmetijstva, saj so potrebovali obdelovalno zemljo. Tako se danes opuščena kmetijska področja spreminjajo v savano. Zaradi velikega pomanjkanja lesa za gospodinjstvo in industrijo v kulturni krajini praktično ni mogoče videti odraslega drevesa. Razmere so malo izboljšali z velikopovršinskimi sadnjami hitrorastočih dreves v 60. letih.

Čemu se ogniti: obisku nepovabljenе roke

Treba je opozoriti še na eno vedno bolj očitno nevarnost, ki preži na slehernega turi-

sta. Iz leta v leto (uradno ni podatka) beležijo povečanje aktivnosti žeparjev in pouličnih tatičev, ki v množici ljudi izkoristijo nepazljivost in vas lahko prikrajšajo za kakšen »privesek«. V ožjih mestnih središčih (predvsem Havana in Santiago de Cuba) ter v bližini turističnih znamenitosti vas lahko obišče kakšna nepovabljenа roka in vam odnese torbico, nahrbtnik, fotoaparāt ali denarnico. Ob koncu mojega solo potovanja sem slavil manjši uspeh, bil sem namreč eden redkih popotnikov, ki ni bil oropan ali kako drugače oškodovan. Držal sem se številnih varnostnih ukrepov, ki jih zagotovo velja upoštevati prav ob obisku Kube. Srečeval sem številne popotnike, ki so imeli grenke izkušnje, vendar je vedno šlo le za materialno oškodovanje, čeprav so v porastu tudi nasilne tatvine. Zaradi učinkovitih represivnih ukrepov vlade in kaznilne politike je stopnja težje kriminalitete na zavidljivo nizki ravni, zato se lahko brez skrbi sprehajate ob

polnoči po nerazsvetljenih ulicah ali rajskih plažah.

Raj na zemlji Krištofa Kolumba

Na Kubi boste prav gotovo lahko našli svoj prostor pod soncem na plaži, saj lahko izbirate med 289 naravnimi plažami od skupno 5746 km morske obale (za primerjavo ima Slovenija le dobrih 45 km) ter okoli 1000 spremljevalnih, večinoma neposeljenih otočkov. Na severni strani Kube leži tudi drugi največji koralni greben na svetu (največji je Veliki koralni greben v Avstraliji), ki je dom številnim morskim živalim (preko 900 vrstam rib ter 410 vrstam spužev in koral). Če želite vstopiti v ta prečudovit in neizmerno bogat morski svet, si lahko izposodite masko in plavutke ali pa celotno potapljaško opremo skupaj z vodičem v številnih potapljaških centrih. Cene potopov so zelo različne (od 30–60 konvertibilnih pesov/potop), zato se je vredno pozanimati o ponudbi. Izkušnje ob srečanju z morskim psom se ne da oceniti ... zato le pogumno!

V številnih turističnih centrih si boste lahko že poleg omejenega potapljanja omislili še številne druge aktivnosti – od »skydivinga« (skok s padalom z višine 3000 m), surfanja, globokomorskega ribolova, potopa s turistično podmornico, golfa do izposoje kajaka,

kanuja, jadrnice ali katamarana. Lahko boste uživali na romantičnih nočnih vožnjah s turističnim čolnom, med obiskom ene izmed 20.000 jam ali vodenim izletom po tropskem gozdu ter ob obisku še zadnjih ostankov tropskih pragozdov. Na najvišji vrh Kube, Pico Turquino (1972 m) v pogorju Sierra Maestra, kjer se je Fidel Castro dve leti skrival pred Batistovimi vojniki po neuspeli revoluciji leta 1952, se lahko povzpnete, kot bi šli na sprehod.

Alternativne poti

Če želite videti življenje na Kubi v drugačni luči, se odpravite na potep s kolesom ali pa kar peš, saj boste le tako zagotovo spoznali resnično Kubo. Imeli boste možnost obiskati številne gorske in obmorske vasice, ki neavanturistu niso dostopne, srečali boste preproste srečne ljudi z veseljem do življenja, od katerih se lahko naučite le uživati v danem trenutku. S seboj boste odnesli le občutek sreče in kanček zadovoljstva, da ste doživeli to neprecenljivo izkušnjo. Revščine se zaveš šele, ko jo občutiš na lastni koži in človek, ki je čisto na tleh, je sposoben skoraj neverjetnih improvizacij. Ker je dežela odrezana od ostalega sveta že skoraj pol stoletja, sovjetska naveza pa je prekinjena vse od konca hladne vojne, so materiali že dodobra utrujeni. Novih rezervnih delov praktično ni,

zato si ljudje pomagajo, kot si znajo. Avtomobili, avtobusi in tovornjaki častitljivih starosti se popravljajo, predelujejo in dograjujejo v nove zanimive in značilne oblike. Spoznali jih boste lahko, če se boste odločili potovati »z zamudo« v razmajanih, dotrajanih in vedno umazanih vlakih, ki hkrati predstavljajo najcenejši javni prevoz. Če boste želeli potovati z avtobusi, boste lahko izbirali udobje treh avtobusnih razredov. Prva dva sta večinoma rezervirana za domačine (Astro), a jih lahko izkoristi tudi avanture željni popotniki, ki želi potovati poceni in se poživžga na udobje. Turistom je sicer namenjen prevoz z udobnimi, zanesljivimi, klimatiziranimi, turističnimi avtobusi (Viazul), vendar v višku turistične sezone potrebujejo predhodno rezervacijo karte. Deželo lahko spoznavate tudi v lastnem ritmu in načinu, ki vam je zagotovo najbolj poznan, z avtomobilom. Avtomobile skoraj vseh svetovnih znamk, od malih fiatov do audijev z nepogrešljivo klimatsko napravo lahko najamete za že 45 konvertibilnih pesov na dan. Ceste so relativno dobre (beri prevozne), vendar s slabimi prometnimi oznakami in smerokazi. Tako boste skoraj zagotovo primorani spraševati domačine za pravo pot, ki vas bo pripeljala do zelenega cilja. Centralna cesta – hitra cesta (Carretera Central) je bila

deloma zgrajena za potrebe ruske vojske za prevoz raket na strateške točke v času hladne vojne. Cesta je na posameznih delih razširjena, široka do 30 m, brez medpasovne zaščitne ograje in popolnoma ravna v dolžini 500–900 m, saj so jo uporabljali kot letališko pisto za ruska transportna letala.

Cigare in salsa, to je življenje

Kuba ima zelo bogato in raznoliko kulturo, ki jo zelo radi prikazujejo na številnih festivalih ter ob kulturnih praznikih. Delček tega boste zagotovo našli v Hiši glasbe (*Casa de la Musica*), ki jo ima vsaka malo večja vas, saj je center kulturnega dogajanja. Tam se boste lahko sprostili ob *Mojitu*, *Pina coladi*, cigari in se vso noč vrteli v ritmih salse.

Da, vse to in še mnogo več je Kuba, ki vas vabi, da jo odkrijete sami. Sedaj je skoraj idealni čas za to, uživali boste na plaži v prijetno toplem soncu, temperaturi med 22 in 28° C in spomin na hladno sibirsko zimo tam daleč doma, bo le bežen osvežujoč trenutek.

Viri in literatura:

Cuba, Lonely Planet Publications, 2004, str. 468.
Soy del Caribe, Compania Regional Cubana, Edición n° 15 de 2001.
 Šehić D., *Atlas Amerike, Avstralije in Oceanije*, Dnevnik, Ljubljana 2006.

Prvi rojstni dan Bršljanek

Franc Jurač

Društvo kmetič Mislinjske doline je v lanskem letu ustanovilo ženski pevski zbor Bršljanke. V letu dni delovanja so pevke nastopale na raznih prireditvah, ob prvi obletnici pa so pripravile bogat kulturni program v gasilskem domu v Tomaški vasi, ki je bil do zadnjega kotička poln obiskovalcev. Letos Bršljanke pripravljajo še vrsto prireditev, na katerih bodo obiskovalce razveseljevale z ubranim petjem.

Viktor Levovnik – 75 let

Franc Jurač

Svoj življenjski jubilej, 75 let starosti, je 17. marca letos obeležil soustvarjalec Viharnika Viktor Levovnik.

Ob obisku je dejal: »Zdravje mi še kar služi, čeprav imam težave z nogami in kolki. Menda spada to k letom; tako tudi vzamem te tegobe. Še vedno, in to vedno raje, pa pišem in sodelujem v raznih literarnih sekcijah in priložnostno spregovorim ali pripravim vezno besedo ob otvoritvah razstav. Vodim tudi prireditve pod naslovom Da bi se bolje spozna-

li. To je kontaktna oddaja o medsebojnih odnosih. Prvo takšno prireditev sem imel v okviru literarnega večera v knjižnici Dravograd. Seveda pa z veseljem kaj napišem tudi za Viharnik, s katerim sodelujem že od leta 1970.«

Viktor Levovnik je bil kmet v Selovcu. Posestvo je že pred leti predal svoji hčerki in vesel je, ko vidi, da hčerka in zet pridno gospodarita.

Želimo mu še na mnoga leta!

Zlata poroka zakoncev Godec

Janez Švab

Prav na obletnico poroke sta Marija in Alojz Godec, po domače tej lepo urejeni, skromni domačiji pravimo pri Vresku, praznovala bogat jubilej – zlato poroko.

Kaj je tisto, kar imenujejo ljudje ljubezen?

Nič ni bolj sladkega, kot je ljubezen, in tudi bolj grenke stvari, kot je nesrečna ljubezen, ni. In ko se najmeta dva prava, traja ta sladka ljubezen, ki temelji na medsebojnem spoštovanju, potrpežljivosti in upoštevanju drug drugega, zelo dolgo, petdeset ali še več let.

Na tako dolgi poti se ljudje srečujejo tudi s težavami. Na petdesetletni poti so tudi ovire. Ljudje, ki jih krasijo značajske vrline, kot so mirnost, potrpežljivost in odpuščanje ob slabih dnevih, te ovire zlahka premagajo. In brez hvale lahko zlatoporočenca tako opišemo. Če se ne vživimo v drugega, ne moremo z njim živeti. Dokler tega ne storimo, smo mu nehoti napoti in nehoti smo si med seboj nasprotni. Složno življenje zahteva od nas nekaj posebnega. Ne zahteva podrejenosti, ne zahteva, da se eden vedno ukloni drugemu, zahteva pa razvitje tistega čuta, da imaš včasih prav ti, včasih pa partner, zahteva tisto zrelost v oceni, kdaj je tako. To je živ-

ljanje enega v drugega, to pravo razumevanje pa je pogoj, da ljudje vzdržijo v medsebojnem skupnem življenju štirideset, petdeset ali šestdeset let in znanec v njuni medsebojni odnosih ni zaznal še glasne besede, kaj šele da bi kdo od njiju izustil kaj grdega ali celo nesramnega.

Lojze in Marija živita vse življenje v tej slogi, sožitju. Še vedno, še po petdesetih letih zakona, ko tudi ni bilo vedno neomejenega materialnega blagostanja, ko sta plača in delo doma zadostovala le za vsakdanje življenje, so njuna življenjska načela še vedno ista kot v časih največje življenjske zaljubljenosti:

KAKOR JAZ ŽELIM, DA BI SE MI ŽELJE IZPOLNILE, TAKO ŽELI MOJ BLIŽNJI, DA BI SE TUDI NJEMU ŽELJE IZPOLNILE IN VSE NAREDIM, DA K TEMU PRIPOMOREM. Še vedno sta hvaležna sosedom in »Gozdni« za nudenje pomoči ob družinski tragediji, ko jima je pogorela domačija in ko je družina ostala brez strehe nad glavo.

Verjamem, da mi bosta zlatoporočenca zagotovila, da sta za to potrebovala le obzirnost in da za to ni bilo potrebnih velikih žrtev. To pa je LJUBEZEN. Ali gre v življenju brez sporov? Ne, ne, ne gre. Pa vendar se

Marija in Alojz

spori rešujejo, predvsem ob upoštevanju misli drug drugega – skratka kot radi rečemo: ČISTI RAČUNI – DOBRI PRIJATELJI. Ali pa uberemo pravo struno, kajti nekemu zelo veliko pomeni prijazna, lepa beseda ob pravem času, včasih pa je potrebno stvari prespati in rezultat vsega tega je vedno složno življenje ali kot radi drugače rečemo, želje so izpolnjene, ko velja: KAR NE ŽELIŠ, DA DRUGI STORI SLABEGA TEBI, TEGA TI NE STORI DRUGEMU.

Ponosen sem, da sem lahko povedal teh nekaj besed ljudem, ki jih globoko spoštujem. Saj to spoštovanje ni odraz le tega, da sem moral po poklicni dolžnosti voditi obred, to je nekaj več, tu na nek način vse

štiri hčerke in njihovi bližnji svojima atiju in mami, bici in dediju, prabici in pradediju izražajo trajno zahvalo za vse lepo v življenju; navsezadnje bi se tudi jaz rad na lep svečan način in s tem zapisom zahvalil prijetnima, skromnima in nadvse prijaznima Lojzu in Mariji za lepe besede, za skodelico prijetne kave ali malico.

Dovolite mi, da Vama še enkrat v imenu krajanov Črne, Ludranskega vrha in sodelavcev z »Gozdne« zaželim še dolgo in zdravo življenje, da se vama izpolnijo še vse preostale želje in še vnaprej naj Vama zaželim sloge, medsebojne pomoči in seveda še naslednjih jubilejev.

Marija Naglič je praznovala 101. rojstni dan

Franc Jurač

Marija Naglič

Marija Naglič je živahna in bistra z veseljem do življenja praznovala svoj 101. rojstni dan 1. februarja letos.

Davnega leta 1905 se je rodila v kmečki družini v Šmartnem pri Slovenj Gradcu kot peta od devetih otrok. Njena otroška in mladostna leta niso bila ravno lepa, pa vendar o njih rada govori, čeprav se spominja težkih časov prve svetovne vojne, ko je moral oče »ajnrakat« k vojakom, mati pa je ostala sama z

otroki. »V teh letih nisem imela kaj dobrega. Družina je bila velika, zato smo morali otroci kaj hitro prijeti za delo, da smo imeli skromno skorjico kruha, drugega razkošja pa nismo poznali,« se spominja Marija Naglič.

Ko se je pisalo leto 1930, se je Marija poročila in z možem Gregorjem sta si uredila lep topel zakonski dom na Brdinjah. Tu je Marija povila štiri otroke in jih vzgojila v pridne in poštene ljudi.

Ko se danes Marija spominja težkih, včasih pa tudi lepih dolgih življenjskih let, pove, da je vse prenašala z veseljem in optimizmom. Danes živi pri sinu Francu in snahi Elizabeti. Vesela je rednih obiskov ostalih treh otrok, vnukov in pravnu-

kov. Vesela je bila tudi obiska predstavnikov ravske občine in Območnega združenja Rdečega križa Mežiške doline ter predsednika in sekretarja OZ RK Mežiške doline Ludvika Kordeža in Dominika Bobeka, predsednice krajevne organizacije RK Kotlje Tončke Rožen in ravskega župana Maksimiljana Večka, ki jo je še posebej presenetil z darilom.

Čeprav Mariji visoka življenjska leta ne delajo težav, rada gleda televizijo, posluša radio in prebira časopise, posebej sedaj, ko je za darilo prejela nova očala. Razveselila pa se je tudi pomladi, ki jo vsako leto nestrpnost pričakuje.

K visokemu življenjskemu jubileju Mariji Naglič iskreno čestita tudi Viharnik.

94 let Dobnikove mame

Franc Jurač

Bilo je leta 1912, ko se je v Šentvidu pri Vuzenici materi samohranilki, ki si je služila kruh kot služkinja na kmetih, rodila Katarina Ajtnik. Ker oče hčerke ni priznal za svojo, jo je mati vzgajala sama. Katarina je morala že pri sedmih letih pasti ovce, da si je tako zaslužila svoj kos kruha. Spominja se, da je bila pastirica pri kmetu Sabodinu, kjer je poleg tega delala še marsikaj: »Z leti, ko sem postajala močnejša, sem opravljala razna priložnostna kmečka dela.«

Pozneje je iz svojega rojstnega kraja odšla na Dobnikovo kmetijo v Troblje, kjer je živel njen življenjski sopotnik. Tako je opisala svoje začetke v zakonu: »Moje življenje je bilo zelo težko in trdo. Ko sva se poročila, sva na moževi kmetiji z velikimi težavami začela gospodariti. Kmetija je bila dotrajana, brez gozda. S trdim delom in vztrajnostjo sva uspela kupiti gozd, ki ga je moževa mati pred tem prodala. Morala sva obnoviti tudi dotrajana poslopja.

Najprej sva začela graditi hišo, nato sva obnovila ostalo.«

Katarina Ajtnik je ob trdem in težkem delu na strmi Dobnikovi kmetiji pod Kremžarjevim vrhom rodila pet otrok. Ko so otroci odrasčali, so pridno pomagali na kmetiji, zato je nanje zelo ponosna in srečna je, ker jo imajo radi in jo spoštujejo. Ko smo bili pri

njej na obisku, smo ji ob jubileju čestitali in ji zaželeli še veliko srečnih in zdravih let. Ob zahvali za čestitke pa je dejala: »Bog vas usliši, jaz komaj čakam, da bom odšla na vrt, kjer me čaka veliko dela.«

Sin Jože, Katarina, sin Albert

Katarina Ajtnik

Iz obrobja v središče Slovenije

Marina Krivonog, učiteljica 3. r. OŠ Črna na Koroškem, in Draga Mori, učiteljica podružnične šole Žerjav

Srečanje s parlamentom in parlamentarci

Poučujem 3. razred devetletke v OŠ Črna na Koroškem. Črna na Koroškem je vasica v Zgornji Mežiški dolini, ki s svojo slikovitostjo prav gotovo očara vsakega obiskovalca. Med vrhovi zaradi višine in legende o kralju Matjažu izstopa Peca. Črnjani smo zelo oddaljeni od drugih večjih krajev v Sloveniji, saj imamo do prvega večjega mesta 40 km, do Ljubljane pa kar 160 km. Marsikdo reče, da smo odrezani od sveta ali da živimo na koncu sveta. Seveda to ne drži, takšen občutek dobi le tisti, ki prvič pride v naš kraj.

Kljub oddaljenosti in zelo slabim cestam na Koroškem smo se učiteljice 3. razredov naše šole odločile za učno ekskurzijo v središče Slovenije, da se že naši najmlajši državljani in državljanke v živo srečajo s parlamentom in parlamentarci ter z znamenitostmi našega glavnega mesta.

Pri predmetu spoznavanja okolja so v učnem načrtu vsebine, s katerimi učenci razvijajo pozitiven odnos do domovine, se seznani s parlamentom, spoznavajo pomen dediščine, različna prometna sredstva, objekte in njihovo vlogo v prometu in okolju. Da bi te cilje čimbolj približali otrokom, smo se dogovorili, da obiščemo glavno mesto Slovenije in si ogledamo parlament, Ljubljanski grad, ne-

katere pomembne ustanove in letališče na Brniku.

Na roditeljskem sestanku smo starše seznani s cilji ekskurzije. Posebej navdušeni so bili z obiskom parlamenta, saj ga še nihče med njimi doslej ni videl. Učiteljice smo si delo razdelile in vsaka izmed nas je organizirala ogled enega izmed ciljev.

Po dogovoru z gospo Urbanijo smo prišli pred parlament ob 10. uri. Sprejela nas je vodička ter nas popeljala po parlamentu. Najprej smo se ustavili v predverju velike dvorane na rdeči preprogi, kjer sprejemajo vse pomembne tuje državnike. Tu nam je pripovedovala o zgodovini fresk slikarja Slavka Pengova iz leta 1956. Prizori na njih prikazujejo zgodovino Slovencev od naselitve do obdobja po 2. svetovni vojni. Sredi predverja je kipec Ruvajoca se dečka, delo kiparja Franceta Kralja. Posebej nas je opozorila na portal, ki se vzpenja do polovice prvega nadstropja pred vhodom v parlament. Ostali mozaiki in freske, ki lepšajo in bogatijo notranjost poslopja, so delo priznanih slovenskih umetnikov.

Največje doživetje pa je bil ogled zasedanja parlamenta. Z balkona smo spremljali sejo državnega zbora. Učenci so tiho kot miške sedeli na stoli in si z velikim zanimanjem ogledovali veliko število sede-

žev, ki se v obliki amfiteatra spuščajo proti osrednjemu krogu, na katerem je nameščen govorniški pult velike dvorane. V mislih so ugotavljali, katerega od poslancev poznajo. Z nasmeškom so veselo pomahali šolskemu ministru, dr. Milanu Zveru, ki nas je glasno pozdravil po mikrofonu.

V predverju velike dvorane so se nam pridružili še poslanci, ki v parlamentu zastopajo Koroško. Z njimi smo spregovorili nekaj besed ter se fotografirali. Polni nepozabnih vtisov smo se odpeljali na Ljubljanski grad. Pred gradom smo se razdelili v dve skupini in si ga ločeno ogledali s pomočjo grajskih vodnikov. Z razglednega stolpa je bil prekrasen pogled na Ljubljano in okolico. Obisk Virtualnega muzeja – časovnega stroja – pa nas je s pomočjo najsodobnejše računalniške tehnologije popeljal na virtualni sprehod po zgodovini prestolnice. Grajska vodička je v eni izmed dvoran učencem predstavila igro, v kateri so morali sestaviti grajskega viteza ter ga opisati. Ob koncu obiska so spoznali, da je bilo življenje nekoč težko in kruto. Upam, da bodo znali v bodoče bolj ceniti dediščino naših prednikov.

Za konec smo se odpeljali še na letališče Brnik, kjer smo na razgledni ploščadi opazovali

pristanke in vzlete letal. Odšli smo še do starega muzejskega letala, kjer so si lahko letalo od blizu ogledali, stopili na njegove stopnice in se fotografirali.

Čeprav je bil izlet naporen, smo se vsi polni nepozabnih vtisov zadovoljni vračali domov.

Svoja doživetja so učenci opisali in jih v šoli predstavili. Dodajam opis ene izmed učenk.

MOJI VTISI Z IZLETA

V parlamentu so nas sprejeli lepo in vladno ter nas povabili v dvorano, kjer so se pogovarjali politiki med sabo. Gospod Miro Petek je razložil, kakšen je parlament in zakaj ga uporabljajo. Čez nekaj časa smo se odpravili na Ljubljanski grad. Sprejela nas je vodička in razložila, da je bil nekoč v gradu zmaj. Pokazala nam je ječo, ki so jo nekoč uporabljali za ujetnike. S stolpa smo si razgledovali Ljubljano. Odpeljali smo se do Brnika. Videli smo veliko letal. Pristajalna steza se mi je zdela zelo velika. Zanimivo mi je bilo staro muzejsko letalo. Tako se je končal naš izlet. Izvedeli smo veliko novega in tudi videli zanimive stvari. Upam, da bo še veliko takšnih izletov. Ponosna sem, da sem se srečala s parlamentom in s poslanci, saj marsikdo od starejših tega še ni doživel.

Ponosni na novo vozilo

Franc Jurač

Gasilci gasilskega društva v Dovžah pridno gospodarijo. Plod njihovega aktivnega dela je tudi gasilsko vozilo, ki so ga nabavili v lanskem letu. O pomenu te pridobitve za kraj je spregovoril predsednik PGD Dovže.

Srečanje in občni zbor markacistov Koroške

Mirko Tovšak, oec.

Na Koroškem deluje v okviru Meddruštvenega odbora Planinske zveze Slovenije aktivna in vsestransko dejavna skupina markacistov. Pred dvema letoma je vodstvo te skupine prevzel domačin z Leš Roman Močnik, ki vsestransko skrbi za urejanje planinskih poti in usklajuje delo markacijskih skupin v posameznih društvih. Vseh markacistov na Koroškem je preko 60, vendar glede na število in dolžino registriranih poti komajda zmorejo vse delo, ki je za redno urejevanje in označevanje poti potrebno.

Letošnji občni zbor, ki je istočasno namenjen srečanju in druženju vseh markacistov, je bil pred kratkim v dvorani upokojencev v Šentilju pri Mislinji. Prireditve so se poleg vseh registriranih marka-

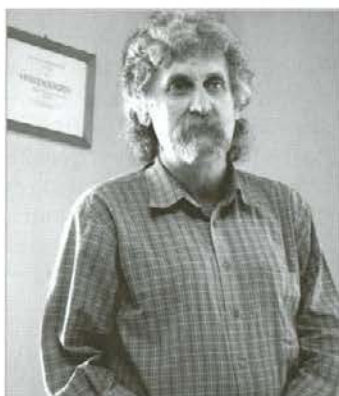
cistov udeležili tudi nekateri gostje. Med njimi je posebno pozornost vsekakor vzbujal načelnik odseka za urejanje planinskih poti pri Planinski zvezi Slovenije g. Tone Tomše, občnega zbora pa sta se udeležila tudi predstavnik regijske razvojne agencije g. Ivan Plevnik ter podpredsednik Meddruštvenega odbora PZS za Koroško g. Mirko Mlakar.

Vodja markacistov Koroške g. Močnik je v svojem poročilu naštel vrsto aktivnosti, ki so jih člani izvedli na terenu v preteklem letu. Za svoje delo ne prejmejo nikakršnega denarnega nadomestila, delajo le v lastno zadovoljstvo in so

zelo ponosni na svoje delo, saj je Koroška znana kot regija, ki ima v slovenskem merilu vzorno urejene planinske poti. Pred kratkim so končali obsežno delo urejanja katastra planinskih poti, kjer se je še posebej izkazal njihov član Maks Kotnik iz Dravograda, ki je zbral vso potrebno gradivo in opise poti, tako da se koroški planinci danes lahko ponašajo z vzorno urejenim katastrom in vrisom vseh pomembnih planinskih poti v kataster, ki ga vodi Planinska zveza Slovenije. Nič čudnega torej, da je Kotnik na občnem zboru prejel tudi laskavi naslov markacista leta. Urejenost tega katastra je zelo pomembna, saj je v par-

lamentarno proceduro vložen novi zakon o planinskih poteh, ki bo na novo urejal to materijo, posebnih ugodnosti in zaščite pa bodo deležne samo tiste planinske poti, ki bodo uradno registrirane v vseslovenskem katastru.

Na koncu srečanja so najbolj zaslužnim markacistom podelili tudi Knafeljčeva priznanja. Poleg že omenjenega Maksa Kotnika so jih prejeli še Mirko Sušec in Franc Zaveršnik iz PD Mislinja, Tone Cepec iz PD Kapla-Ožbalt, Štefan Merčnik in Marjan Popič iz PD Slovenj Gradec in Branko Bricman iz PD Vuzenica.

Načelnik odseka za poto pri PZS Tone Tomše

Dobitniki letošnjih priznanj, drugi z leve »najmarkacist« Maks Kotnik

Delo v lanskem letu je predstavil vodja Roman Močnik

Franc Zaveršnik prejema Knafeljčeva priznanje

50-letnica prvega odhoda v šolo

Rudi Rebernik

V razborski šoli so se zbrali vsi nekdanji učenci, ki so praznovali 50. obletnico dneva, ko so prvič naložili šolske torbe in odšli v šolo. To je bil za vse, ki so takrat prišli prvič v šolo, zagotovo zelo pomemben dan, ki so ga doživljali z različnimi občutki. Nekateri so se ga veselili, drugi pa bi bili raje ostali doma in pomagali pri domačih delih ali pa pasli živino.

Ko pa so se spoznali in se spoprijateljili s prijaznimi učiteljicami, je ves strah minil, namesto njega pa je ostalo zaupanje in veselje do šole in učenja.

Stara razborska osnovna šola, kakršne se jaz spominjam in kakršna je bila vse do svoje prve adaptacije okrog leta 1954, ko so na podstrešju naredili stanovanje za učitelje in tako spodaj pridobili še en prostor. (Foto – nepoznan)

Pobudniki tega srečanja so bili trije takratni učenci, in sicer: Tilka Perše, sedaj poročena Kramer, Srečko Triplat in Ivi Šumah.

Tilka Kramer je pozdravila svoje nekdanje součence s temi besedami: »Drage moje nekdanje součenke in dragi součenci, spoštovane učiteljice! Zelo sem vesela, da nam je uspelo, da se srečamo po 50. letih vsi, ki smo bili rojeni leta 1947 in smo 7 let pozneje skupaj prvič prestopili šolski prag.

V mojem šolskem izkazu piše: Osnovna šola Zarazbor, šolsko leto 1954-55. Razredničarka in upraviteljica tovarišica Hilda Krivec.

Moji spomini na razborsko šolo so še vedno zelo živi. Bila je to stara velika zidana zgradba in je imela samo en učni prostor. Na strehi je imela iz barvne opeke napis: Šola Razbor – 1919, kar je pomenilo, da so tistega leta opravili popravilo strehe in razna druga nujna popravila. Do razreda so vodile široke lesene stopnice, ki so se na vrhu končale s tremi vrati. Prva vrata na desni so vodila v edini veliki učni prostor z velikimi okni in visokim stropom ter z malo železno pečjo, ki pa je dajala pozimi skoraj več dima kot pa toplote. Leva vrata so vodila v učiteljevo stanovanje in pisarno, naravnost

pa v preprosto stranišče brez vodnega izpiranja.

Na desni strani poleg vhoda v učilnico pa so bila še ena manjša vrata za čiščenje dimnika, ki smo jih imenovali vedno samo »črna luknja«. Kadar sem šla mimo teh vrat, sem imela vedno neprijeten občutek, ker so nam starejši ljudje pripovedovali, da so nekdanji učitelji poredne učence kaznovali tako, da so jih za kratek čas zapirali noter. Vendar pa so s tem doma najbrž starši strašili svoje otroke, ki so bili poredni ali pa so se slabo učili.

Nadalje pa se spominjam še velike stare lipe pred šolo, pod njo pa »štepiha« ali vodnjaka na ročni pogon, kjer smo dobivali vso vodo, ki smo jo potrebovali za brisanje tabel, umivanje rok, pa tudi za pitje.

Na steni je visela tablica z napisom »Ne pljuvaj na tla« in opozarjala, da za to stoji v kotu emajliran pljuvalnik. Zgodilo se je tudi kdaj, da je kateri prinesel »domače živalce«. Temu je učiteljica naročila, da naj mu doma namažejo glavo s petrolejem, zavežejo na glavo ruto in da naj kakšen dan ostane doma, kar se je nekaterim celo dopadlo.

Na splošno so bili takrat higieniški predpisi na šoli kar

strogi. Enkrat na leto je bilo na šoli obvezno cepljenje proti raznim boleznim, kar je opravljal dr. Weingerl iz slovenjgraškega zdravstvenega doma v spremstvu ene sestre. Do Suhga Dola sta prišla s kolesi, tam pa sta naložila vsak svoj nahrbtnik na rame in se podala na enourno strmo pot do Razborja.

Jaz sem takrat bila v Razborju pri Pečolarju, kjer je živela s svojo družino moja teta, Pečolarjeva mati. Pred drugimi šolci sem imela to prednost, da sem bila doma blizu šole in mi je bila v zimskem in deževnem vremenu prihranjena dolga slaba pot, razen tega se mi je dopadlo, da sem lahko z domačega praga opazovala obe glavni poti, ki sta vodili v Razbor, to je od Končeve ali Žuželjeve kapele, in sem tako bila vedno na tekočem, kdo je prihajal ali odhajal.

Najbolj pa je za nas otroke bilo zanimivo, kadar je prihajal proti cerkvi kak svatovski spreved z godci in vriskajočimi svati. Takrat nam je sicer stroga učiteljica celo dovolila, da smo lahko, če je bilo med poukom, ta veseli dogodek gledali skozi okna.

Vem, da je še veliko takih stva-

Učenci vseh razredov v šolskem letu 1954/1955 (Foto – nepoznan)

ri, ki smo jih skupaj doživljali pred 50 leti, zato bi danes želela, da obudimo spomine na te lepe, včasih tudi hude, pa vendar srečne in brezskrbne šolske in otroške čase. V spomin objavljam tri slike, ki nas bodo ponesle nazaj v tista leta. Vaša nekdanja sošolka Tilka Kramar.«

Po tem prisrčnem pozdravu in nagovoru sošolke Tilke se je pričel vesel in sproščen razgovor in obujanje spominov. Takrat še noben ni vedel za preizkušnje in težave, ki so jih čakale v življenju. Posebej prisrčni so bili razgovori in obujanje spominov z učiteljicami, takrat še tovarišicami, ki so se rade odzvale njihovem povabilu. Po zabavi in pogostitvi, ki jim jo je pripravila nekdanja učenka na razborski šoli, Pečolarjeva Minka, so se veseli razšli, še prej pa so si obljubili, da se bodo spet kmalu zbrali na takšnem srečanju.

Ob tem pisanju sem se tudi sam spomnil na tista šolska in otroška leta, ki sem jih preživel na razborski šoli, to je od leta 1931 pa do leta 1939. Tudi vse tiste fante in dekleta, ki so se rodili leta 1947 in so po sedmih letih, torej leta 1954 pričeli hoditi v šolo, dobro poznam, saj je celo nekaj mojih in ženinih sorodnikov med

Razborski učenci, ki so pred 50. leti prvič prestopili prag osnovne šole Razbor, s svojimi nekdanjimi učiteljicami: Tonico Majster, Eriko Regoršek in Tereziko Jeromel. Na desni strani stoji učiteljica in ravnateljica gospa Libnikova.

(Foto- eden izmed udeležencev srečanja)

njimi. To so moj nečak Lipi in nečakinja Dragica ter ženin bratranec Srečko in nam je bilo skupno to, da so se rodili istega leta, ko sem se jaz poročil in si pričel ustvarjati svoj dom.

Spremljal sem lahko njihovo odraščanje in pripravljanje na bodočnost. Sodoživljal sem tudi tragično otroštvo Ivija Šumaha, ki je že v svojem najzgodnejšem otroštvu zaradi nesrečnih dogodkov izgubil

očeta in moral v rejništvo. Na srečo je našel svoj drugi dom pri dobri in poštenu Varmonočkovski hiši, kjer so ga imeli radi kot svojega lastnega in kjer je preživel vsa mladostna leta, ko se je tudi on začel osamosvajati in misliti na bodočnost.

Zelo lepe spomine imam tudi na učiteljice gospe Tonico Majster, Jelisavo Videtič in Eriko Regoršek, ki smo jih imeli pri nas doma kar za družinske

prijateljice. Takrat v Razborju še ni bilo elektrike, ne radia in televizije in svetiti so si morale s svečami ali petrolejkami. Na srečo je že istega leta zasvetila elektrika in življenje je postalo bolj prijetno in znosno.

Z gospo Tonico Majster, ki sedi prva z desne strani, imamo še vedno stike in če je le prilika, se radi obiskujemo in obnavljamo spomine na tista težka, pa vendar tudi lepa in srečna leta.

Bernekerjeva nagrada in plakete

V Viharniku št. 3 2006 je na strani 28 pod sliko nagrajenci z županom je pomotoma napisano Marija Gostenčnik. Na sliki je predsednica KD Šmartno Mira Strmčnik, ki je sprejela nagrado in se zahvalila z besedami: »Zahvaljujem se v imenu vseh letošnjih prejemnikov Bernekerjevih odličij. Kot predsednica Kulturnega društva Šmartno sprejemam Bernekerjevo nagrado v imenu vseh, ki so v teh šestdesetih letih s svojim delom v društvu plemenitili življenje nam tako dragega kraja Šmartnega in njegove okolice. Hvala vam!« V kulturnem programu so nastopili otroška in odrasla folklorna skupina Rej Šmartno in Igor Štamulak, ki je prebiral Prešernove pesmi.

Mira Strmčnik, predsednica KD Šmartno prejema Bernekarjevo nagrado

Profesor doktor Ivan Gams odlikovan z zlatim redom za zasluge

Jože Potočnik, prof.

Akademik, univerzitetni profesor v pokoju, dr. Ivan Gams je vodilni slovenski geograf, geomorfolog, krasoslovec in pisec učbenikov za srednje šole. Je naslednik velikih slovenskih geografov dr. Antona Melika, dr. Svetozarja Ilešiča in drugih.

Rodil se je v Trebuški vasi, danes Šmartno pri Slovenj Gradcu, kamor še rad in pogosto prihaja. Odraščal je na večji in urejeni Lenartovi domačiji. Lenartovi so med drugo svetovno vojno podpirali narodnoosvobodilni boj. Gamsov Slavko, Lipe in nato Branko, je padel februarja 1945, Franc Gams, ki je lani praznoval 90-letnico, velik ljubitelj zemlje in starosta slovenjgraških konjenikov, je pa bil drzen terenski delavec tudi pri oskrbovanju Pavčkovih bolnišnic na zahodnem delu Pohorja. Ivan Gams je po osvoboditvi krajši čas učiteljeval, študiral na oddelku za geografijo in doktoriral na Filozofski fakulteti v Ljubljani leta 1956. Ivan Gams je eden redkih znanstvenikov med Pohorjem in Peco, ki je življenjsko in znanstveno povezan z Mislinjsko dolino in s Koroško. Že v času VI. koroškega festivala

– bil je leta 1951 – je izšla mala monografija *Slovenj Gradec ob 700-letnici*; v njej je mladi geograf Ivan Gams objavil razpravo O pokrajini okrog Slovenj Gradca. Sledila je razprava Človek na zemlji Slovenjgraške kotline. Njegova doktorska disertacija Pohorsko Podravje – razvoj kulturne pokrajine je bila natisnjena v knjigi 1959. Dr. Ivan Gams je razčlenjeval tudi specifičnosti našega območja. *Krajevni leksikon Slovenije IV*, 1980, vsebuje splošni pregled za občini Dravograd in Ravne na Koroškem, za občino Slovenj Gradec pa je pripravil celotno gradivo, prav tako za *Krajevni leksikon*, 1995.

Sodeloval je pri obeh zbornikih *Slovenj Gradec in Mislinjska dolina*. Delo akademika dr. Ivana Gamsa je izjemno obsežno. Njegova bibliografija obsega več 1000 enot in več kot 300 znanstvenih in strokovnih del. (Glej tudi *Odsevanja* št. 31/32, 1998)

Mestna občina Slovenj Gradec mu je za strokovno sodelovanje podelila občinsko plaketo, zlati grb Slovenj Gradca in leta 2001 je postal častni občan Mestne občine Slovenj Gradec.

Dr. Janez Drnovšek, predsednik Republike Slovenije, je letos odlikoval akademika Ivana Gamsa z zlatim redom za zasluge za delo v naravoslovnih znanostih.

Za zasluge in izjemno delo na področju naravoslovnih znanosti, posebej krasoslovja in speleologije.

Akademik prof. dr. Ivan Gams je vodilni slovenski krasoslovec z najobsežnejšim krasoslovnim opusom.

Prav z raziskovanjem krasa je dosegel največ uspehov in je najbolj znan ter upoštevan krasoslovec pri nas in najbolj znan slovenski raziskovalec krasa v svetu. Njegove raziskave ga na več področjih uvrščajo med pionirje v slovenskem krasoslovju. Njegova dela so doživela velik odmev v domači in svetovni strokovni javnosti. Svetovno znani in priznani sta njegova klasifikacija in definicija kraških polj, po vsem svetu merijo korozijo s pomočjo njegove »metode tablet«, predlagan pa je bil tudi mednarodni projekt za primerjavo korozije po »Gamsovi metodi«.

Priznanje si zasluži tudi

kot organizator številnih domačih in mednarodnih znanstvenih in strokovnih srečanj. Na njegovo pobudo je bila ustanovljena Mednarodna speleološka zveza, ki je leta 2002 dobila stalni sedež v Postojni.

Akademik Ivan Gams je bil tudi pobudnik in prvi predavatelj visokošolskega predmeta Geografija krasa.

Odlikovanje je podeljeno ob visokem življenjskem jubileju, za zasluge in izjemno delo na področju naravoslovnih znanosti.

Marca letos je akademik dr. Ivan Gams postal častni član Znanstveno-raziskovalnega centra slovenske Akademije znanosti in umetnosti (ZRC SAZU). V utemeljitvi je bilo med drugim zapisano: »Akademik Ivan Gams je raziskovalec, ki je dosegel vrhunske znanstvenoraziskovalne rezultate in s tem ter s svojim drugim delovanjem bistveno prispeval k uveljavitvi ZRC SAZU oziroma njegovih inštitutov doma in po svetu.«

Čestitki se pridružujeta tudi Matjaž Zanoškar, župan Mestne občine Slovenj Gradec, in Viharnik.

Jezikovne drobtinice: polglasnik

Marta Krejan, prof.

Pes, ena izmed najpogostejših domačih živali, skoraj vsaka hiša ga ima, tudi precej ljudi, ki živijo v blokih, si stanovanje deli s psom, večina nas pa narobe izgovarja ime te vrste sesalcev. Pa ne zato, ker ne bi vedeli, da se pravilno izgovori

s polglasnikom (torej pðs), le navajeni smo, da -e- na sredi besede radi celo poudarimo. Tudi pri sklanjanju, ko pa vendarle vemo, da ne nesemo hrane »pesu«, ampak psu.

Večjo težavo pa pravzaprav predstavljajo besede, ki jih

morda zaradi redke rabe ali pa močnega vpliva naglasa ne znamo niti zapisati pravilno. Kadar smo v dvomih, najlaže ugotovimo, da gre za polglasnik, če besedo pregibamo, torej postavimo v kako drugo obliko: petek – petka, osem

– osmica, vedro – veder, sen – sna, minister – ministra ... Vidimo, da se polglasnik, ki ga sicer zapisujemo z -e-, vriva oz. izginja.

Pa si pogledjmo nekaj besed s pogosto napačno rabo polglasnika:

NAPAČNO	pomoč s pregibanjem	PRAVILNO	NAPAČNO	pomoč s pregibanjem	PRAVILNO
brezposelen	brezposelna	brezposeln	meterski	metra	metrski
cilinderski	cilindra	cilindrski	ministerstvo	ministra	ministrstvo
decemberski	decembra	decembrski	mojsterski	mojstra	mojstrski
filem	filmski	film	oderski	odra, odru	odrski
filterski	filtra	filtrski	popolen	popolna	popoln
jadernica	jadro, jadra	jadrnica	registerski	registracija	registrski
jederce	jedra	jedrc	septemberski	septembra	septembrski
koderček	kodrčka	kodrček	smiselen	smisla	smiseln
literski	litra, litru	litrski	veternica	vetra, vetrov	vetrnica

16. razstava domačih in umetnostnih obrti v Slovenj Gradcu

Nataša Konečnik Vidmar

V letošnjem letu bo v Slovenj Gradcu od 7. aprila do 7. maja 2006 potekala 16. razstava domačih in umetnostnih obrti, ki jo organizira Obrtna zbornica Slovenije. Razstava bo potekala v Koroški galeriji likovnih umetnosti. Obenem bo potekala tudi razstava društva invalidov rokodelcev iz cele Slovenije pri bivši Nami v Slovenj Gradcu.

Kot je povedal Matjaž Zanoškar, župan MO Slovenj Gradec, razstava predstavlja pregled najboljših izdelkov, ki so jih rokodelci ustvarili v obdobju zadnjih dveh let od zadnje razstave leta 2004. Na razstavi se bodo rokodelci predstavili z izdelki, za katere so prejeli pozitivno mnenje oziroma certifikat republiške Strokovne komisije za ocenjevanje izdelkov domačih in umetnostnih obrti, ki zaseda pri Obrtni zbornici Slovenije, predseduje pa ji priznani etnolog prof. dr. Janez Bogataj. Ob razstavi Obrtna zbornica Slovenije za prispevek k razvoju domače in umetnostne obrti od leta 1988 podeljuje tudi priznanje Zlata vitica, ki ga vsaki dve leti prejmejo največ štirje rokodelci.

V paleti izdelkov se prepletajo zgodovinski spomin (dediščina) in številne nove ustvarjalne možnosti, način dela, tehnologije in oblike. Izdelki sooblikujejo in bogatijo sodobna človeška razmerja med kulturnim in naravnim okoljem, vnašajo razsežnost kakovosti v kulturo bivanja, vsakdanjega življenja, v naše medsebojne odnose. Ti rokodelski izdelki so lahko tudi tiste vrste darila, kjer preberemo njihovo duhovno vrednost: so nosilci številnih sporočil in vrednot, ki bogatijo naš vsakdanjik.

Med temi rokodelci je kar nekaj Korošcev, kar je posledica

tega, da je ta razstava zmeraj postavljena na ogled v Slovenj Gradcu, kjer je bila leta 1977 tudi prva. Kasneje se iz Slovenj Gradca preseli v Ljubljano, kjer bo na ogled v mesecu maju letos.

Kot je povedala Katarina Žagar, direktorica Podjetniškega centra Slovenj Gradec, se vedno postavlja vprašanje, kako tržiti te izdelke, ker so dražji kot ostali potrošniški izdelki, saj so ročno narejeni in unikatni. V ta namen je Obrtna zbornica dala pobudo, da se odprejo kotički, kjer rokodelci te izdelke lahko prodajajo. Obstajajo pa tudi maloštevilne trgovine v Sloveniji, kjer je te izdelke možno kupiti. V Slovenj Gradcu te izdelke prodajata Turistična pisarna ter Podjetniški center od leta 2002. Ti izdelki so označeni s posebno nalepko »Rokodelstvo Slovenije art & craft.« Na 15. razstavi domačih in umetnostnih obrti leta 2004 v Slovenj Gradcu so prvič organizirali rokodelsko trgovino, ki je imela velik uspeh, saj so imeli možnost prodajati vsi razstavljalci, obiskovalci pa so imeli možnost nakupa na kraju razstave.

Podjetniški center Slovenj Gradec organizira ob tej razstavi dneve odprtih vrat rokodelskih delavnic. To pomeni, da rokodelci s Koroške odpirajo vrata svojih delavnic in obiskovalcem pokažejo proces izdelave svojih izdelkov. Delavnice bodo potekale na podeželju, ker želijo, da obiskovalci поблиže spoznajo podeželje in nekatere pozabljene obrti, kot so kovaštvo, zeliščarstvo, lončarstvo, čevljarstvo, oglarstvo, medicinarstvo. S tem se odpirajo tudi podjetniške priložnosti na podeželju. Poleg odprtih vrat delavnic bodo vsem občanom ponudili možnost obiska rokodelskih delavnic. Pod mentorstvom rokodelcev bodo

lahko obiskovalci ustvarjali in izdelovali butare, snope, velikonočna jajčka, izdelke iz gline in rožice iz papirja. Želijo si, da bi na delavnice prišle družine, saj se tako v otrocih kot v starših lahko vzbudi ustvarjalna žilica. Še posebno priporočajo ogled šolam. Prav mladi naj bi videli v posameznih rokodelskih dejavnostih tudi možnosti za bodoči poklic ali pa le ljubiteljsko ustvarjalno sprostitev.

V letošnjem letu se je Mestna občina Slovenj Gradec aktivno pripravila na to razstavo. V ta namen je župan Matjaž Zanoškar imenoval organizacijski odbor, ki je pripravil in zasnoval spremljajoče aktivnosti. Župan je posebno ponosen na to, da ima razstava tudi med-

narodni pomen, saj je Slovenj Gradec kot glasnik miru povabil k sodelovanju tudi rokodelce iz pobratenih mest iz Italije, Avstrije, Nemčije, Češke in Madžarske. Slovenj Gradec je postal mednarodno razgibano mesto in ima iz razstave v razstavo večji mednarodni pomen, obenem pa doprinese tudi k razvoju Slovenije v Evropski uniji. Odprtost Slovenj Gradca simbolično ponazarjajo tudi odprta vrata na grbu MO Slovenj Gradec, saj so mestna vrata odprta za vse, ki prihajajo z dobro voljo.

Veliko podporo pri izvedbi razstave ima tudi Obrtna zbornica Slovenije, ki krije dve tretjini stroškov, ostalo pa MO Slovenj Gradec. Obrtna zbornica pripravi tudi bilten o tej razstavi.

Javno branje poezije na svetovni dan poezije v Mežici

Milena J. Cigler

Literarno gledališče TRE-SKA Mežica nikoli ne miruje. Na razglednici Mežice, ki sem jo prejela in me je razveselila, je pisalo, da me vabijo na javno branje poezije, ki bo 21. 3. 2006 v gostišču Krebs v Mežici pod okriljem TRESKE.

Seveda me je tema preveč privlačila, da bi zadeve ne vzela resno. Čeprav do konca nisem vedela, kako bom prišla v Mežico, mi je bilo pa ves čas jasno, da bom tja prišla, pa čeprav po zraku.

Ajda Vasle, voditeljica

Uvod v večer je naredil Marijan Mauko. O poeziji je povedal veliko, naj »navržem« nekaj trditev; avtorstva Marijanu seveda ne oporekam, zato naj bodo to citati: »O tem, kdaj je pesem umetnost, misleci že dolgo dodajajo svoje misli, čeprav še vedno ne moremo izreči vseobsegajoče definicije umetnosti. Kako pomembna je umetnost, spoznamo, ko si zamislimo življenje brez nje: brez petja, brez proze, brez glasbe, brez iger, komedije, drame, tragedije, brez povesti, brez oper, baleta, slikarskih del, brez kipov, celo brez televizije, kina in računalniških stvaritev.

Japonski pesnik, kritik in pisatelj Curajuki (882–946) je o

bistvu pesništva zapisal: »Korenina pesništva je človeško srce, listi tisoče besed. Na tem svetu, kjer se ljudje ukvarjajo z najrazličnejšimi stvarmi, je poezija v tem, da to, kar srce občuti, izrazi s tistim, kar vidiš in slišiš.

Toda pravi predmet pesništva je zaljubiti se v cvetove, zavidati pticam, biti ganjen ob nežni pomladni megli in se užalostiti zaradi slane.«

Marijan navaja, da je večina pisateljev v mladih letih bila pesnikov. Omenja Angleža Lawrencea. Dodaja tudi citat Leva Nikolajeviča Tolstoj o umetnosti, da je to obujanje občutkov, ki smo jih imeli in to potem z gibi, črtami, besedami, barvami, glasovi, dosegamo pri drugem, da občuti isto – to je področje umetnosti.

Njegova študija o pesništvu se nato prelevi v vrste poezije (lirika, ep), ki jih podrobno obrazloži, nato pa nadaljuje o pesniških veščinah (ritem in metrum, prestop, rima, aliteracija, grafične pesmi, sodobno pesništvo ...).

Naj se vrnem k branju poezije. Brali smo jo: člani literarnega krožka osnovne šole Mežica – Sara Mlinar, Abja Auprih, Ka-

tarina Komprij in Tilen Novosel z mentorico Katjušo Knez; Ajda Hovnik Plešej, Klemen Gorenšek, pesnika Gašper Bivšek iz Mežice in Franček Anželak iz Črne ter pesnica

Milena Cigler iz Dravograda; literati Društva upokojencev Mežica – Terezija Jaser, Terezija Homer, Helena Veršnik, Rudolf Pečovnik in Jožef Libnik; Literarno gledališče TRE-

Del udeležencev

Milena bere svoje sonete

Gorna, upokojenke DU Mežica

SKA Mežica – Marjeta Hohnjec Zvonar, Peter Peruzzi in Ajda Vasle.

Večer je vodila in povezovala Ajda Vasle z njej lastno izvirnostjo in veselostjo. Zato je večer več kot uspel – zaradi nje in nas nastopajočih je navzoče naravnost navdušil.

Naj omenim še sponzorje: Občina Mežica, Gostilna Krebs in Elstik, d. o. o. Prisrčna hvala organizatorjem in sponzorjem za lepo doživetje poezije.

Pesniki ob zaključku večera

Kdo je bil Charles Darwin?

(12. 2. 1809–18. 4. 1882)

Mirko Krevh

Čez tri leta bo poteklo natanko 200 let od njegovega rojstva. Kadar govorimo o Darwinu, takoj pomislimo na izraze kot na primer: darwinizem, razvojni nauk, boj za obstanek, spremenljivost vrst in podobno.

Kaj je storil Charles Darwin za svojega življenja, da so se

njegovi izsledki tako trdno in trajno zasidrali v biološki znanosti? Darwinovi starši so bili premožni, zato Charles ni imel eksistenčnih težav, kar mu je omogočilo, da je vse življenje posvetil proučevanju geologije, biologije živalstva in rastlinstva. Odločilen vpliv na njegovo življenje je imelo pet let trajajoče

potovanje okoli sveta (potovanja na ladji Beagle 1831–1836), zlasti na obalah Južne Amerike in po številnih otokih (na primer otočje Galapagos).

Gradivo, ki ga je zbral na tem potovanju, je proučeval desetletja. Svoja znanstvena spoznanja je objavil v številnih delih. Najpomembnejši sta *Nastanek vrst po naravnem izboru* (1859) in *Izvor človeka* (1871). Zlasti prva je tedaj vzbudila ogromno zanimanje v javnem življenju, zlasti med raznimi skupinami izobražencev doma v Angliji in po svetu.

Zakaj sta ti knjigi vzbudili tolikšno pozornost? V tedanjem času je med učenjaki prevladovalo kar nekaj dogem (dogma: trditev, ki je ni treba dokazovati):

- živali in rastline so od ustvarjenja enake in se ne spreminjajo,
- dogma o ustvarjenju sveta in življenja na Zemlji,
- dogma o smotrnosti v naravi.

Po dolgoletnem proučevanju živega sveta je Darwin prišel do spoznanja, da v naravi ni nič statičnega. Kakor se spreminja neživa narava, tako se spreminjata tudi rastlinstvo in živalstvo. V naravi ni smotrnosti, je le boj za obstanek med osebki iste vrste, različnih vrst za življenjski prostor,

za hrano ... V tem boju, tekmovalstvu, preživijo le osebki, ki imajo minimalne prednosti. Pri proučevanju živega sveta je Darwin opozoril na živalski izvor človeka, kar so naravoslovci domnevali že prej. Po Darwinu je človek najvišje organizirano živo bitje, ki ima svobodno voljo, družbeno moralo in sposobnost gospodariti z naravo, iz katere je izšel.

Darwinova evolucijska teorija temelji na dokazih in znanstvenih spoznanjih, ki so plod dolgotrajnih proučevanj.

Tudi tedanja cerkev je priznala Darwinovo evolucijsko teorijo. Darwin ni bil protivtersko nastrojen (študiral je teologijo), bil pa je dosleden v svojem znanstvenem prepričanju.

Darwin ni bil specializiran v nobeni panogi naravoslovja in je proučeval številna področja. Samo genialnost njegovega kritičnega uma ga je privedla do spoznanj, ki so še vedno aktualna.

Darwinizem je danes splošno uveljavljeno znanstveno spoznanje o naravi in njenem spreminjanju.

Viri:

Knjiga o Darwinu, CZ 1959

O nastanku vrst, DZS 1954

(Uvod J. Hadžija o Darwinu in njegovem delu).

Charles Darwin leta 1849

Štefan Merzdovnik

☆1918

†2006

Na pepelnico sredo smo se na šmarškem pokopališču poslovili od našega sokrajana Štefana Merzdovnika iz Mislinjske Dobrave.

Njegova življenjska pot se je začela 13. decembra leta 1918, ko ga je mama povila na skromni Kur-

nikovi domačiji, obdani z bujnimi gozdovi, ob vznožju Razborce. Prav ti gozdovi so že stoletja dajali kruh pohorskim kmetom, predvsem pa tistim družinam, ki niso imele svoje zemlje toliko, da bi jim dajala dovolj kruha za preživetje. Prav iz take družine je izhajal Štefan.

Osnovno šolo je obiskoval v skoraj uro oddaljenem Šentlju, svoje srečno otroštvo pa preživel v družbi treh bratov in dveh sestra, s katerimi je delil svoje lepe življenjske trenutke. Življenje v veliki družini pa ne prinaša samo lepih trenutkov, ampak že otrokom od rane mladosti trdo delo. Tako je Štefan že kot šolar poprijel za delo na polju in v gozdu, najraje pa je pomagal očetu pri razrezu lesa na sosedovi žagi. S pravim užitkom je vdihaval svež vonj po smoli in žagovini, ta pa se mu je ukoreninil do te mere, da brez rezkega glasu žage venecijanke in sekularke ni mogel zaspiti. Ljubezen in veselje do tega dela ter seveda natančnost so botrovali, da je kmalu postal zelo iskan »žagmojster« v Mislinjski dolini. Kar kipel je od zadovoljstva v svojem poklicu v obdobju najlepših fantovskih let.

Potem je prišla druga svetovna vojna. Kot zaveden Slovec se je tudi Štefan vključil v narodnoosvobodilno gibanje. Postal je borec partizanske brigade Miloša Zidanška, ki je sodelovala na pohodu XIV. divizije z Dolenjske preko Štajerske na Koroško, na katerem je padel njegov brat Anza.

Doživel je nečloveške napore v snegu in mrazu v skromni obleki in ob pomanjkljivi prehrani ter z grozo v očeh spremljal umirajoče sotovariše, ki so od uničujočih zadetkov bomb in granat padali kot mogočni hrasti. Preživel je vse to v upanju, da se kaj takega ne bo nikoli več ponovilo. V svobodi se je vrnil domov, kjer ga je čakala venecijanka. Garal je od zore do mraka, pa tudi noči so bile zaradi petrolejke večkrat svetle, saj si je želel čim prej ustvariti osnovo za lasten dom in družino.

Skoraj trideset let je štel, ko je spoznal svojo življenjsko sopolnico Rekovo Tončko z Brd, s katero je leta 1948 sklenil zakonsko zvezo in pričel življenje v dvoje. Svoj prvi življenjski kotiček sta si z ženo uredila v Strmški bajti v Tomaški vasi, kjer je začela nastajati družina. Tončka je doma skrbela za otroke in dnila pri okoliških kmetih, da so lažje živeli. Štefan je našel kot brusač bolj sigurno zaposlitev v tovarni, v prostem času pa je nadaljeval z delom na žagi, da bi si z ženo s prihranki kupila parcelo in zgradila hišo, v kateri bo sedemčlanska družina zaživela dostojno življenje. Pod letališčem v Mislinjski Dobravi sta pričela graditi in marsičemu sta se morala odreči, da so dočakali selitev. Veliko veselje je bilo to za družino, vendar skrbi za Štefana še ni bilo konec. Odgovornost, da si njegove tri hčerke in sinova pridobijo znanje, zaposlitev in končno, da si ustvarijo svoje družine in bivališča, je bila velika. Zato jim je pri vsem tem pomagal in svetoval. Ponosen je bil na svoje otroke in da sta z ženo dostojno opravila svojo starševsko dolžnost.

Po upokojitvi, ko pričelo pešati njegovo izčrpano telo in je bolezen začela kazati svoje ostre zobe, so mu žena, otroci in vnuki s svojo prisotnostjo in nego poskušali lajšati osamljenost in bolečine. Izredno težko je bilo zadnjih pet let, ko je bil Štefan tako rekoč privezan na bolniško posteljo in je potreboval nego noč in dan. Med svojo boleznijo je izgubil hčerko Anko. To je bil za družino velik udarec.

Štefan je pogumno prenašal breme skrbi in težav svojega življenja. Rad je pomagal pomoči potrebnim in strpno je prestajal bolezen, ki ga je ogrozila in pod katere težo je njegovo srce klonilo v slovenjegraški bolnišnici.

Svojci se zahvaljujejo osebju slovenjegraške bolnišnice, posebno pa nadvse vestni, dobri, požrtvovalni patronažni sestri Anici Gams, ki mu je z rednimi obiski pomagala lajšati bolečine. Zahvaljujejo se vsem sorodnikom, sosedom in prijateljem, ki so v težkih trenutkih žalosti izkazali sočutje, darovali vence in sveče ter svete maše. Hvala gospodu duhovniku za opravljen pogrebni obred, pevcem za zapete žalostinke, izvajalcu Tišine in govorniku za poslovilne besede.

Ivan Merzdovnik

Ivanu Dlopstu

☆1932

†2005

*Iščem te v travah,
iščem te v morjih,
najdem te v zvezdah,
ki sijajo name.*

(M. Kačič)

Zdi se, kot bi bilo včeraj ...; tisti žalosten dan, 21. 4. 2004, ko smo se poslovili od dragega moža, očeta in brata, Lekšvega Anzija. Zelo ga pogrešamo.

Hvala vsem, ki ga niste pozabili.

Nanj vsak dan mislimo žena ter sin Milan in brat Lipi z družinama

Spomin

*V hladnem grobu mirno spiš,
bolečin več ne trpiš.
V naša srca si se vpisal,
čas iz njih te ne bo izbrisal,
z nami kakor prej živiš.*

12. aprila mineva leto dni, odkar nas je zapustil dragi mož, ata in dedi **Ivan Razgoršek** iz Starega trga. Hvala vsem, ki se ga spominjate in kdaj postojite ob njegovem grobu ter mu prižgete svečko.

Žalujoci: žena Milka, sin Boris in hčerka Zorica z družinama, vnuki Klemen, Denis in Andrej

Franc Bart

☆1915

†2006

Gospodu BARTU v slovo

Danes je pomlad zares, ne le koledarsko, pokukala v naš že vsega naveličani zimski vsakdan. Na sprehodu sem se zazrla v zvončke na bregu in pomislila, kako ško-

da, da jih Francu ni bilo dano dočakati in videti, ker je prej ugasnilo njegovo zanimivo življenje.

Zdaj mu jih nosimo na grob žena Danica, hčerka Alenka in zet Srečko ter vnukinji, ki sta ga oboževali, pa tudi vsi mi, ki smo ga imeli radi in ki nam je s svojim življenjem in zgledom podaril neminljive stvari.

Rojen v trdni kmečki družini leta 1915 v Šentjanžu pri Dravogradu je vsrkal vase zdravo kmečko pamet, ljubezen do narave in konjev in spoštovanje do principov zdravega življenja in delovanja, kar mu je tudi prineslo takšno fizično in duševno vitalnost, saj je pet mesecev pred smrtjo praznoval svoj 90. rojstni dan.

Njegovo vitalnost izpričujejo projekti, ki jih je ustvaril kot župan v občini Dravograd, direktor TP Ojstrica, predsednik ZZB Šentjanž in morda še kje. Ker sem o tem v Viharniku že pisala ob predstavitvi g. Barta, bi se sedaj dotaknila njegovih drugih kvalit, ki so tudi mene nenehoma navduševale in očarale.

Naj omenim veliko ljubezen do otrok in mladine. Nenehno je premišljeval, kako bi mladim olajšali pot v odraslost in jih obvarovali stranpoti, npr. bega v omamljanje z alkoholom ali drogami, in v zvezi s tem se je domislil, da bi lahko veliko naredili z zdravim športom, morda konjeništvom. Trdil je, da se konjev um dopolnjuje s konjenikovim in da jim je to povedal oficir pri vojaki, ko je v Zemunu služil konjenico. Ta vez med konjem in konjenikom da drži vse življenje, je trdil. Seveda je podpiral tudi ukvarjanje z drugimi zdravimi športi.

Zahajal je na vse mogoče prireditve in to prav do konca svojega izjemno ustvarjalnega življenja. Naj je šlo za kulturne prireditve, znanstvena ali poljudna predavanja, politične shode, vse ga je zanimalo in povsod je sodeloval s svojimi idejami.

Kot predsednik ZZB je skrbel, da so v društvo včlanjevali mlajše člane, in poskrbel, da so se preimenovali v Društvo borcev za napredek in razvoj. On je tudi »oče« čez 150 prireditev, ki so jih v poletnih mesecih prirejali v Šentjanžu in so postale izredno priljubljene pri občinstvu.

Dragi g. Bart! Skupaj sva napisala kar veliko raznih dopisov, člankov, spominov in najbolj sem si zapomnila, kako ste v Šentjanžu gradili Dom borcev. Vaša hudomušnost je vedno popestrila tisto pisanje in sodelovala sva tudi pri pripravi projektov: predavanje o Rudolfu Maistru, Tabor za majsko deklaracijo ... Pripravo spominske plošče ste predlagali na sestanku Društva borcev še tri dni pred vašim odhodom v večnost in mislim, da se je ideja prijetila in da jo bodo uresni-

čili vaši nasledniki. Prav tako proslavo 50-letnice zgraditve Doma borcev Šentjanž, na katerega ste bili upravičeno ponosni.

Vse te in še ogromno stvari, ki jih nisem omenila, pripomrejo, da vas ne bomo nikoli pozabili in hvaležna sem, da ste nam bili vzor, kako lahko življenje osmisliš, da ni le solzna dolina ampak tudi prostor radosti in veselja nad stvarmi, ki nam jih je dal Stvarnik in katere nas bogatijo. Hvala vam.

Milena J. Cigler

Jožef Kladnik

☆1917

†2006

*Glej, zemlja si je vzela, kar je njeno.
A kar ni njeno, nam ne more vzeti.
In to, kar je neskončno dragoceno,
je večno in nikdar ne more umreti.*

(S. Makarovič)

V hladen ponedeljekov opoldan so šmiklavški zvonovi z otožnim glasom naznanili, da je v 89. letu starosti v bolnišnici Slovenj Gradec umrl

Jožef Kladnik, Prijoličev oče iz Vodriža.

Pokojni je svojo mladost preživel skupaj s tremi brati in sestro na rojstni Kladnikovi domačiji. Bili so težki, a kljub temu lepi časi. Zdravo in pristno kmečko življenje ga je prevzelo, zato se je odločil, da bo ostal zvest naravi in kmečki zemlji. Boleč spomin mu je ostal na 2. svetovno vojno, ki je močno načela njegovo zdravje. Že 1. novembra 1943 je bil vpoklican v Pohorski odred in potem je vse do konca vojne deloval za dobrobit slovenskega naroda. Za njegove zasluge v NOB mu je bilo lansko leto podeljeno priznanje krajevnega odbora ZB Podgorje.

Kadar se je želel sprostiti od naporenega dela, se je odpravil na lov, vendar bolj z namenom opazovati življenje divjadi in s skrbjo za njihovo preživetje v hudih zimah.

Od njega smo se poslovili na slovenski kulturni praznik, 8. februarja. Veliko je prispeval za razvoj kulture v svojem kraju. Brez njegove privolitve ne bi bilo novega prireditvenega prostora za odmevni grajski piknik pri gradu Vodriž, od koder se je že tisoče obiskovalcev dobre volje vračalo domov.

Vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili k večnemu počitku, se lepo zahvaljujemo.

Posebno smo hvaležni gospodu prodekanu Leopoldu Koratu za besede tolažbe pri sv. maši in za pogrebni obred, gospodu Petru Leskovarju, Avgustu Raščanu in Cirilu Vodišku za somaševanje, pogrebni službi Zaveršnik, govornikom gospodu Antonu Skrivarniku, Jožetu Mirkacu in Janku Skobirju, Lovski družini Podgorje, cerkvenim pevcem, praporščakom in vsem, ki ste nam izrazili sožalje in nam kakor koli pomagali.

Naj v miru počiva na šmiklavškem pokopališču v bližini cerkve sv. Miklavža, katere ključar je bil 54 let.

Štefan Pogorevc

☆1913

†2006

V hladnih zimskih dneh so bile misli Štefana Pogorevca odete v spomin na pokojno ženo, ki jo je pokopal januarja. Ni zdržal, ugašal je njegov nasmeh, starost in bolezen sta izčrpala njegove moči.

Zibelka je Štefanu Pogorevcu stekla 19. novembra 1913 na Tomažičevem na Brdah. V številčni družini je revščina zmogla rezati le tanke koščke kruha, zato pa je bilo dela vselej in za vsakogar v izobilju. A se je pisanost kmečkih del in slikovitost tega koščka sveta globoko usidrala v srce in Štefan je do poslednjega diha ostal zvest kmetovanju in rodni domačiji. Če je v otroštvu še bolj pomagal postoriti to in ono, pa je kot mladenič pridno delal na polju in travniku pa v gozdu in hlevu. Prislunil je srcu, ki se je ogrelo za mlado Pepco in izbranca sta leta 1936 svoja čustva okronala pred oltarjem. Pet otrok je povila Pepca in Štefana osrečila s slehernim sadom njune ljubezni.

Družinsko toplino je ohladila druga svetovna vojna, kajti Štefan se je znašel na prisilnem delu na kmetiji v Avstriji. Po dopustu se sicer tja ni več vrnil, odšel je v partizane in se boril do konca vojne za svobodo domovine. Težko se je žena sama z otroki prebijala skozi tegobe tistega časa.

Žal pa je v svobodi življenje Štefanu postreglo z novo bridko preizkušnjo: po komaj enajstih letih skupne poti mu je umrla žena Pepca. Sam je poskusil otrokom nuditi kar največ. Spomladi leta 1949 se je ponovno poročil z dobrohotno Terezijo. Na Tomažičevo so spet posijali žarki sonca. Da je bilo na kmetiji vse opravljeno, so morali za prenekatero opravilo poprijeti tudi otroci. Dokler jih ni poklicala vojska, so bili prepotrebna delovna sila, potem so se poženili in odšli od doma. Štefan in Terezija sta še lep čas gospodarila na kmetiji, potem pa je posestvo prevzel sin. Kadar je bilo dela preveč, so prišli na Brda še ostali otroci in postorili vse potrebno.

Štefan si po napornem delu ni znal privoščiti počitka. Vselej je bilo treba še kaj postoriti, popraviti kakšno orodje, voz in še kaj. Marsikaj je znal.

Čeprav mu je kakšno leto po abrahamu rana na želodcu prinesla prve bolezenske težave, je zdravje Štefanu še v jeseni življenja stalo ob strani. Je že staknil kakšen prehlad pa korak je bil v zadnjih letih počasnejši, a da bi pojamral, ga niso slišali nikoli.

Ženine smrti v letošnjem januarju pa ni mogel prenesti. Po rahli pljučnici si je za kratek čas opomogel, v prvi marčevski soboti pa je ob svojih dragih lepo zaspal in utonil v večni sen.

Marjan Križaj

Terezija Pogorevc

☆1922

†2006

Že prvi mesec novega leta je ostal gluha za vse lepe misli in želje, ki smo jih izrekli v prazničnih decembrskih dneh. V žalost se je odela Tomažičeva domačija, ko je za vselej zatisnila oči draga žena, mama in babica Terezija Pogorevc.

Bolezenske težave, ki so jo v zadnjem letu njene jeseni življenja privezale na posteljo, so vse bolj krhale odpornost in slabile ritem srca. Ob skrbeh njenih najdražjih in zdravniški pomoči pa je smrt neusmiljeno odmerjala konec njene življenjske kalvarije.

V hribovitih Završah, na Levičnikovi kmetiji, je 6. oktobra leta 1922 mama povila Terezijo. Revščino je otepalo vseh sedem otrok, Terezija pa je ob vseh opravilih, ki so jim bile kos njene večje otroške ročice, skrbela še za mlajše sestrice. Kakor jo je zgodaj zresnilo že otroštvo, jo je v plašnost pahnila še mladost. Vojni čas je begal njene misli, zatekala se je zdaj k molitvi, zdaj k upanju, da bo spet lahko brezskrbno zavriskala v gozdu in na travniku. V svobodi se je še bolj okdenila kmečkih del in še bolj pridno pomagala v soseski.

Leto 1948 pa je pomenilo zanj še posebno življenjsko prelomnico. Vezi, ki so jo ob prebujenih najglobljih človeških čustvih vlekli v Štefanov objem, so jo popeljale na Brda, na Tomažičevo kmetijo. Z veliko mero ljubezni je skušala ublažiti njegovo prvo življenjsko razočaranje, ko ga je neverjetno hitra smrt prve žene pustila na razpotju, samega s petimi otroki. Otroci so jo kmalu sprejeli za mamo.

Ni bilo lahko previhirati čas obvezne oddaje, a se je ob mraku zavrnila, ko je pregarala dan, z nasmehom poplačala svoje odrekanje, ko je vendarle nasitila troje fantičev in dvojce deklet ter si z molitvijo nalivala upanje v boljše dni.

Dela pridni ženi nikoli ni zmanjkalo, saj je bilo za preživetje treba prav vse pridelati doma; še za večerne ure, ko so ostali že utonili v sanje, je vedno kaj ostalo. Ob vseh dobrih namenih osrečiti sleherni bitje svoje družine, je po desetih letih zakona v njene misli zajadrala želja, da bi materinstvo poklonila še nekemu svojemu. Komaj triletno Majdo je vzela v rejo in ji skušala nuditi vso toplino in ljubezen, za katero jo je življenje hotelo opehariti. Vezi, ki so se splele med njima, so dokazale, kako prav je ravnala.

V jeseni življenja je Ivan bdel nad dobrim počutjem Terezije in Štefana Pogorevca. Prihajali so tudi vnuki in pravnuki, ki so prinašali babici in prababici nasmeh na usta.

Terezija je bila sicer šibkega zdravja, a se je boleznim dolgo uspešno postavljala po robu. Pred dvema letoma pa je resno zbolela in tegobe so jo v zadnjem letu privezale na posteljo. Kljub upanju, ki so ga ji vlivali njeni najdražji, je bolezen uresničila svoje grožnje in ustavila bitje njenega srca 10. januarja letos.

Marjan Križaj

Zahvala

Ob boleči izgubi dobre žene, mame, babice, prababice in sestre se zahvaljujemo vsem, ki ste nam kakorkoli pomagali v najtežjih trenutkih in jo pospremili na zadnji poti. Hvala

za cvetje, sveče in svete maše. Posebej hvala ambulanti dr. Leonarde Pirmanšek za zdravljenje, patronažni sestri Urški ter gospodoma župniku in kaplanu za obiske na domu. Hvala gospodu kaplanu za pogrebni obred, komunalnemu podjetju Slovenj Gradec za opravljene pogrebne storitve, govorniku gospodu Marjanu Križaju za izrečene besede slovesa, moškemu pevskeemu zboru iz Podgorja za zapete žalostinke, trobentaču za odigrano Tišino in cerkvenemu pevskeemu zboru iz Šmartnega za petje.

Žalujoci

Zahvala

Ob boleči in mnogo prerani izgubi dragega moža, očeta, dedka, brata, strica, svaka in tasta

Jožeta Laznika iz Vuzenice se iskreno zahvaljujemo vsem, ki ste se od njega poslovili v mrliški vežici v Vuhredu, mu darovali

vence, cvetje in sveče ter nam pisno in ustno izrekli sožalje. Zahvaljujemo se osebju in zdravnikom internega oddelka bolnišnice Slovenj Gradec za pomoč in lajšanje bolečin ob njegovi bolezni.

Iskrena hvala vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, gospodu župniku Stanislavu Nežiču iz Vuhreda in Frediju Mlinariču z Ribnice za sveto mašo in pogrebno slovesnost, gospodu Milošu Pečolerju za poslovilne besede, moškemu pevskeemu zboru iz Vuhreda pa za odpete žalostinke.

Vsem sorodnikom, prijateljem, sosedom in znancem iskrena hvala za nesebično pomoč v teh težkih trenutkih.

Vsem in vsakemu posebej še enkrat iskrena hvala.

Žalujoci: vsi njegovi

Jože Tasič

☆1926

†2004

Spomin

Dve leti je že, spomini so še vedno živi, rane najbolj skelijo domače, nanje nismo neobčutljivi tudi prijatelji. O tem priča tudi lepo urejen

grob, na katerem je vedno polno sveč in cvetja, marsikateri postanek ob grobu in prijazno obujanje spominov.

Resnica je kruta, bolečina izgube ostaja.

Hvala vsem, ki ohranjate lepe spomine na njegovo nesebično delo, vztrajnost in življenjsko vedrino, da plamen spomina ne ugasne.

V žalosti, vsi njegovi

V spomin

*Šopek rožic smo nabrali,
na gomilo tvojo dali,
zraven svečko smo prižgali,
in v tišini s tabo pokramljali.*

15. aprila mineva dve leti, odkar nas je za vedno zapustil naš dragi mož, oče, dedek, sin in brat

Jože Prapertnik
iz Male Mislinje 30.

Hvala vsem, ki se ga spominjate in obiskujete njegov grob.

Vsi njegovi

Zahvala

Ob težki izgubi naše drage **Marije Martinc**, p. d. Pušnikove Micke iz Srednjega Doliča 10, se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so jo spremljali na zadnji poti, ji darovali vence, cvetje in svete maše.

Hvala dr. Tilki Prevolnik, dr. Leonardi Pirmanšek in dr. Birkmu za dolgoletno zdravljenje in za oskrbo na domu. Prav lepa hvala

tudi ostalemu zdravstvenemu osebju ambulate v Mislinji, posebej pa patronažnima sestrama Majdi Zajc in Anici Gams za večletno zdravljenje in nego na domu.

Hvaležni smo sorodnikom in sosedom, ki so Marijo v času bolezni obiskovali in nam nudili pomoč.

Zahvaljujemo se tudi govornikom za besede slovesa pred odprtim grobom, cerkvenim pevcem za zapete žalostinke med mašo zadušnico in ob grobu ter za odigrano Tišino. Hvala Jerneju Zaveršniku za pomoč pri pogrebu.

Žalujoci: svakinja Marica z možem Slavkom ter nečaki Marica, Drago, Miha in Branka z družinami

V spomin

*Spet je tu pomlad,
z njo tvoje slovo,
ki nikoli ne bo pozabljeno.*

25. marca je minilo deset let žalosti, odkar nas je zapustil dragi brat, mož, oče in dedek

Jože Jeromel,
Tisnikarjev oče iz Male Mislinje.

Hvala vsem, ki se z dobro mislijo v srcu ustavite ob njegovem grobu, mu prinašate cvetje in prižigate sveče.

Sinovi Zdravko, Vlado in Jože z družinami

Janez Krenker

★1961

†2006

Sredi prvega meseca v letu smo bili, marsikateremu znancu ali prijatelju še nismo segli v roko, da bi mu voščili vse najlepše. Narejenih je bilo mnogo dobrih sklepov in zaobljub, saj vsak zase ve, kaj bi bilo dobro spremeniti, kaj poglobiti. V ta čas novih začetkov in upanja je odjeknila vest o smrti našega dragega sokrajana in prijatelja Janeza Krenkerja.

Še tako hud mrzaz letošnje zime se ne more primerjati z mrzlo in neusmiljeno uro slovesa od ljubljenega človeka. Smrt prereže vse niti, tudi tiste najtanjše, na katere nizamo svoje sanje, svoje želje. Ostanajo koraki, ki nikoli ne bodo prehojeni; ostale bodo slike, ki nikoli več ne zaživijo in ostalo bo tisto večno vprašanje, zakaj se je moralo to zgoditi.

Naše razumevanje človeške duše je zelo skromno in omejeno. V poplavi najrazličnejše tehnike in modernizacije smo veliki reveži v poznavanju ne samo drug drugega, ampak tudi sebe. Človek je sam sebi tujec in neprestana uganka.

Alojz Gradnik je zapisal: »Kako naj duša vsa se duši daje, ko pa sebi samemu sem tuj in s sabo v neprenehajočem sporu?« Vsekakor je v tem nekaj resnice. Če ne prej, nam dogodki, kakršen je za nami, odpirajo oči, da je v današnjem svetu, v današnji družbi nekaj hudo narobe. Poti do lastnega srca, do bistva življenja, ki bi nas osrečevalo, ki bi nam oživljalo življenjsko energijo, so zablokirane. Duši jih mnogo stvari, ki jih narekuje moderni tempo življenja. To so tiste zunanje, zato se našega bistva, našega srca ne dotaknejo. Lahko bi rekli, da so prazne, a so vendar tako resnične, da nas je groza, ko o tem začnemo resno razmišljati. Vse to so problemi nas vseh in mi smo tisti, ki gradimo ta svet, ki nas tako zelo zaslužuje.

Človek pa vendar pride na svet zato, da bi imel življenja v izobilju. S tem je mišljena življenjska moč, energija, veselje, sproščenost, prijaznost...

Vse to so lastnosti, ki so odlikovale pokojnega Janeza, ko je bil še zdrav. Takega smo poznali, takega smo se nadejali, da ga spet srečamo. Domačim je bilo dano, da so ga ob minulih praznikih zopet lahko doživeli v taki luči po dolgih letih zagrenjenosti in srčne bolečine, ki ga je spremljala in za katero, žal, ni našel zdravila. Upi so bili prenačljeni in zato morda bolečina danes še toliko bolj izrazita.

Nekje na polovici poti se je končalo njegovo življenje, saj je 29. decembra dopolnil 44 let. Pri Krenkerju v spodnji vasi v Podgorju je stekla njegova zibka očetu Ivanu in mami Maliki. Ob starejši sestri Cvetki je mirno teklo njegovo otroštvo. Po končani osnovni šoli se je izučil za monterja klimatskih naprav. Služboval je na Kogradu, v Nami, potem pa se je odločil za delo samostojnega podjetnika s kopačem. V zimskem času je bil vzdrževalec bungalovov na Pohorju. Sodeloval je tudi pri gasilskem društvu, še nedolgo nazaj je pomagal pri obnovi gasilskega doma.

Kdor ga je pobilže spoznal, ve, da je bil v svojem poslu perfekcionista – ni končal dela, dokler ni videl, da je dobro. Bil je priden in pošten, z veliko veselja in z ljubeznijo do dela pripravljen vsakomur priskočiti na pomoč.

Pred 25. leti je spoznal svojo življenjsko sopotnico Jano Božnik, s katero sta zase in za svoji hčerki Tino in Lidijo

ustvarila prijeten dom ob gozdu. V veliko veselje mu je bilo počitnikovanje na morju, kjer imajo svoj vikend. Verjetno je bilo že samo okolje zanj polno lepih spominov. Tudi on sam bi zagotovo želel, da ostane nam vsem v najlepšem spominu. S svojim dejanjem, ki ga je izvršil, se verjetno ni zavedal, kako prizadel je tiste, ki ga imajo radi.

Tragedije, kakršne so samomor ali razne oblike zasvojenosti, so bolezn današnjega časa. Nikar ne mislimo, da se to dogaja samo drugim. To področje zahteva neizmerno veliko razumevanja, sočutja in ljubezni.

Ljubezen in lepa misel bosta tisti, ki bosta ohranjali spomin na Janeza še vedno živ.

V naših srcih nas bo spremljal še naprej, še posebej med domačimi ne bo zbledel njegov glas, njegov nasmeh. Naj nas tolaži upanje, da so nekje odgovori za vse, česar danes še nismo sposobni razumeti. Morda nekoč pride dan, ko bo vse jasno, vse preprosto; čeprav se zdi človekova usoda kdaj tako neizbežna, tako kruta.

Pravijo, da človek v stiski spozna prijatelje. Vsem, ki ste domačim v teh dneh stali ob strani, jim nesebično ponudili roko v pomoč in besedo v tolažbo, se iskreno zahvaljujemo.

Viharnik

izdaja:
Gozdno gospodarstvo Slovenj
Gradec, d. d., Vorančev trg 1,
2380 Slovenj Gradec

**GOZDNO
GOSPODARSTVO
SLOVENJ GRADEC D.D.**

telefon: 02 88 43 332
faks: 02 88 42 684
e-mail: viharnik@gg-sg.si

direktor:
Silvo Pitržnik

glavna in odgovorna urednica:
Ida Robnik

uredniški odbor:
Ida Robnik, Brane Širnik,
Gorazd Mlinšek, Jože Potočnik,
Marta Krejan, Franc Jurač

lektorica:
Marta Krejan, prof.

**idejna zasnova, grafično
oblikovanje in priprava za tisk:**
Jože Repas, design

tisk:
ZIP Center d.o.o.
Ravne na Koroškem

avtor fotografije na naslovnici:
Franc Jurač

Na podlagi mnenja ministrstva za
informiranje z dne 30. 1. 1992 je
Viharnik proizvod informativnega
značaja (tč. tarifne številke 3).

Janez Bauer

Topli dnevi se kar vrstijo. Kljub temu da so vrhovi naših gora še vedno pobeljeni, so se travniki odeli s cvetočo preprogo. Čebele takoj izkoristijo ta dar narave, letajo od zore do mraka, nabirajo cvetni prah in v panj prinašajo prvo medičino.

Mesec april je za čebelarja eden najbolj pomembnih mesecev. Napačen poseg v čebeljo družino lahko pomeni, da se ta ne bo dovolj razvila, ali pa bo rojila. V obeh primerih iz take družine ne bomo imeli kaj veliko medu. Prvi pregled čebelje družine je že mimo, zato smo dobro seznanjeni s stanjem v

panju. Zaradi dolge in hladne zime so čebele porabile veliko sladkorne zaloge in mnogo jih je pomrlo zaradi lakote. Čebelja družina se pozimi pomika za hrano proti robu panja. Če smo jih nahranili premalo, zunanaj pa je hud mraz, čebele ne dosežejo tistih zalog na obrob-

ju panja. Takrat čebele pomrejo od lakote, četudi je v panju še nekaj sladkorne zaloge. Takih primerov je bilo letos kar precej. V takšnem panju so čebele zarile v celice satja, satje okrog pa je prazno. Tu so sedaj rezultati tistega mnenja, da je 10 kg sladkorja jeseni dovolj. Dovolj za pokop take družine.

Pri prvem pregledu čebelji družini ob gnezdo pristavimo poln sat medu z roba in jim tako olajšamo pot do hrane. Zelo dobro je tudi dražilno krmljenje. Lahko je z gosto sladkorno raztopino, 2 dl na dan, ali pa jim na matično rešetko položimo sladkorno pogačo. To je mešanica sladkorja v prahu, cvetnega prahu in vitaminov. To pogačo čebele jemljejo počasi, tako da matica dobi občutek stalnega dotoka hrane v panj in začne intenzivno zalegati.

Čebele, ki jih bo zalegla v aprilu, se bodo izvalile po 21 dneh, že v maju in po nadaljnjih 20 dneh, to je že konec maja, bodo odletele na pašo. Naša glavna paša pa je v juniju na smreki, zato takrat potrebujemo čimveč čebel. Od količine zalege in števila zaleženih čebel v aprilu je odvisna količina prinesenega medu letos. To je pravilo štiridesetih dni, ki bi ga moral dobro poznati vsak čebelar.

Sedaj dobro odenimo panje. Čebele potrebujejo za nego zalege 32 stopinj in bolj kot jim je toplo, več bo zalege. Noči so še hladne, vrhovi Pece, Uršlje in Kop so še beli, zato porabijo

čebele veliko energije za nego in gretje zalege. Toplotna izolacija pa mora biti tudi zračna. Že stari čebelarji so razlagali, da nekateri panji radi močijo. Ob močnem zaleganju matice se sprošča tudi veliko vlage, ki se v obliki kondenza nalaga ob hladnih stenah panjev. V takih panjih so bile močne družine, ki so hitro rojile. Tako so rekli. Pri tem pa niso pozabili povedati, da je potrebno moker opaz obvezno odstraniti in zamenjati s suhim. Vlaga povzroči plesenje panjev, ob hladnih nočeh lahko pride do prehlada čebelje zalege in v panj pride bolezen. Namesto močne družine, ki bi prinesla veliko medu, dobimo bolnega slabiča s plesnivim satjem, ki je leglo boleznijo za cel čebelnjak.

To je samo nekaj teh stvari, ki vplivajo na uspešen razvoj čebelje družine v aprilu in s tem povezano tudi na količino letošnjega medenega pridelka. Čebelar, ki živi s čebelami in jih redno oskrbuje, bo sigurno imel v juniju polne panje čebel, ki mu bodo prinesle veliko kvalitetnega medu.

Toksoplazmoza (Toxoplazmosa)

Martina Sušec, dr. vet. med., VP Slovenj Gradec

Je parazitarna bolezen, ki jo povzroča protozoj (kokcidia) *Toxoplasma gondii*. Končni gostitelj so mačke (Felidae), ostale toplokrvne živali in človek pa so vmesni gostitelji.

Pota okužbe so razvojne oblike (oociste) parazita, ki jih s fecesom izločajo mačke, ciste v tkivih klavnih živali, prenos pa je možen tudi z mlekom, jajci in transplantiranimi tkivi.

Mačke klinično le redko zbolijo in so samo serološko pozitivne. Če pa zbolijo, so lahko prizadete oči, dihala, centralni živčni sistem, jetra, srce, rodila. Okužba predstavlja nevarnost zgodnjega abortusa pri ženskah in okvare plodu.

Ker je toksoplazmoza oportu-

nistična bolezen (povezana z zmanjšano imunostjo), moramo pomisliti tudi na druge infekcije, kot so mačja levkoza, mačji aids itd.

Preiskave mačjega blata so nezanesljive, zato se poslužujemo seroloških preiskav (preiskave krvi), kjer se z določanjem titra protiteles ugotovi, ali gre za aktivno ali zastarelo okužbo.

Zdravljenje poteka na podlagi specifičnih antibiotikov (prognoza pri živčni obliki je zelo slaba) in s podporno terapijo.

Preventiva je preprečevanje kontakta z mačjim blatom (higiena ob rokovanju z mačkami), uživanje zadostno termično obdelanega mesa in dobro očiščene surove zelenjave.

Vse radosti, ki nam jih daje velika noč

Martina Cigler

Vedno znova se pri velikih dogodkih, kot je skrivnost velike noči, z ljubeznijo spomnim otroštva. Sploh zdaj, ko je sneg skopnel, ko je narava oživila in ko vse dehti od prvih pomladnih cvetic. Kot prvi nas vedno znova razveseli teloh, za njim sramežljivo pokukajo na plan trobentice, ki se rumenijo po prvih zaplatah kopnine, ki še ni v celoti ozelele. Kje v kakšnih kottičkih nas preseneti modrina vijolic, ki se krasi s pisanimi krili raznobarnih metuljčkov – od rumenih citrončkov do pi-

sanih lastovičarjev ...

Vse to opažam na pohodih v okolici domačega Dravograda, kjer na vrhu hribočka stoji cerkva sv. križa, znano romarsko središče. Romanja so bila nekdanj v obdobju vojnih in povojnih časov množična. Ceste skoraj ni bilo in starejši domačini radi povedo, kako so ob praznikih prihajali ljudje od blizu in daleč ter se udeležili velikonočne procesije in svete maše.

V tem času že razmišljamo, kako bomo obarvali pirhe. Včasih smo pri tem tako uživali, da so se nam radosti poznale tako na obleki kot na rokah.

Veliko veselje do barvanja pisanih pirhov mi je ostalo vse do danes, ko sem že sama mamica nadebudne deklice, v kateri se zvedavo oglašajo zani-

manje do vsega. Tako je pred kratkim s sejm prinesla prvo butaro, ki ji jo je podarila njena stara mama, in jo skrbno čuva za blagoslov. Ob tem pa sem se spomnila svojega otroštva, ko smo butare napravili sami, ko niso bile iz umetnega materiala in vsega razkošnega pisanega kiča in ko brinje in drevesa še niso bila ogrožena, kot nam kaže narava zdaj. Tudi tekmovali nismo med seboj, saj smo se z veseljem odpravili od doma z dobrotami, ki so nam jih mame pripravile v manjše korpiče, katere smo radostni nosili k blagoslovu ter potem še z večjim ponosom blagoslovljena jedila prinesli domov, kjer smo komaj čakali, da smo lahko dobrote poizkusili. Sami pa bova k butari dodali kakšno vejico brinja ter vejico mačice, saj je še vedno najbolj dobro tisto, kar narediš sam. Mogoče bo tudi kdo spoznal, da ni pomen butare razkazovanje, ampak mora pomen

samega cvetnega snopa in velike noči spoznati vsak posameznik sam.

Zima je torej bila dolga, snega smo se naužili, kot že lep čas ne, sonce nas vabi ven na njive in vrtove, skratka h gibanju, k življenju, k opustitvi starih razvad.

Blagoslovljene velikonočne praznike želim vsem bralcem *Viharnika*.

Lovska razstava v Doliču

Franc Jurač

Lovska družina Dolič je skupaj z ostalimi lovskimi družinami Mislinje in Slovenj Gradca pripravila doslej najbogatejšo lovsko razstavo v Doliču. Razstava je bila izredno lepo pripravljena.

Pripravili so tudi posebni lovski kottiček za šolsko mladino in ostale obiskovalce. Za res enkratno razstavo gre lovcem iz Doliča vsa pohvala.

Nova pridobitev Poklicne gostinske in lesarske šole

Franc Jurač

Vučni delavnici za lesarje v Slovenj Gradcu so predali svojemu namenu silos za deponijo žagovine in dva nova stroja (širokotračno brusilko in stružnico), ki so namenjeni praktičnemu pouku lesarjev. Naložba te pri-

dobitve je v skupni vrednosti okoli osem milijonov tolarjev, sredstva pa so zagotovili donatorji iz gospodarstva, Mestna občina Slovenj Gradec ter Ministrstvo za šolstvo in šport.

Ob predaji novih strojev v delavnici za lesarje

Logistika odkupa, odpreme in prevozov lesa

Franc Jurač

V lanskem letu smo predstavili večino proizvodnih in storitvenih dejavnosti Gozdnega gospodarstva Slovenj Gradec, d. d., tokrat pa vam predstavljamo še dejavnost logistike odkupa, odpreme in prevozov lesa, ki je v tem letu na novo organizirana enota.

Božo Vrhnjak, vodja enote, je v Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec zaposlen od leta 1982. Do leta 2006 je opravljal delo na poslovni enoti CLS in sicer najprej kot vodja odpreme rezanega lesa tramov, potem kot vodja odpreme rezanega in okroglega lesa, nato pa še kot vodja poslovne enote CLS. Letos je zaradi nove organizacije podjetja in kadrovskih sprememb prevzel delo odkupa lesa od gozdnih posestnikov in pravnih oseb ter logistiko krojenja in odpreme lesa iz gozdarske proizvodnje in prevozov lesa.

»Kot dobri gospodarji z lesnimi proizvodi moramo spremljati potrebe trga in naše lastne predelave v Otiškem Vrhju, da se že pri samem krojenju lesa v gozdu hlodovina pravilno skroji in pripravi za nadaljnjo odpremo. To je predvsem važno zaradi hitre fleksibilnosti sprememb in potreb na trgu. V lastni predelavi vršimo na-

menski razrez za izdelavo ostrešja, pri katerem srce hloda prerežemo ali izrežemo in s tem dosežemo, da potem pri nadaljnjem sušenju ne pride do deformacij lesa.

Za odkup lesa od gozdnih posestnikov imamo za to namenjena dva odkupovalca, in sicer:

- Dravska dolina in območje Črna: Ivan Martini,
- Mislinjska dolina in območje Ravne na Koroškem in Prevalje.

Odkupujemo vse drevesne vrste iglavcev in listavcev po konkurenčnih cenah in zanesljivo plačamo v roku 30 dni od prevzema lesa ali po dogovoru.

Odkupujemo tudi hlodovino iglavcev vseh drevesnih vrst:

- hlodovino A kvalitete od srednjega premera (35 cm merjeno brez lubja) dolžine 4 in 5 m;
- hlodovino B-C kvalitete od premera 25 cm na tanjšem delu hloda (merjeno brez lubja) dolžine 4 do 11 m;
- hlodovino B1-C1 kvalitete od premera 20 cm do 25 cm na tanjšem delu hloda (merjeno brez lubja) dolžine 4 do 11 m;
- drogeve iglavcev;

- tehnični les iglavcev dolžine 4 ali 8 m;
- celulozni les iglavcev I. in II. klase;
- hlodovino in celulozni les vseh vrst listavcev.

Vso odkupljeno hlodovino v najkrajšem času odpeljemo z lastnimi kamioni ali pogodbenimi vozniki kamionov, ki imajo pogodbo pri našem podjetju.

Vse gozdne posestnike naprošamo, da nas pred posekom lesa predhodno pokličejo, da

se dogovorimo o cenah, načinu krojenja lesa in plačilu. Vsi gozdni posestniki, ki bodo prodali les GG Slovenj Gradec, bodo imeli popust pri nakupu žagovine pri našem podjetju. Za zaupanje in zvestobo se vam najlepše zahvaljujemo.

Kontaktne osebe:

Božo Vrhnjak - vodja odkupa, tel: 031 575 172

Ivan Martini - odkupovalec in merilec, tel: 041 656 005

Robi Uršej - odkupovalec in merilec, tel: 051 606 872

Božo Vrhnjak

Robert Uršej

»Svojo delovno pot sem pričel leta 1986, ko sem se po končani poklicni šoli za gozdarje zaposlil v GG Slovenj Gradec in dobil delo med mislinjskimi gozdarji. Čeprav je delo v gozdu zahtevalo veliko napora, se let, ki sem jih preživel med gozdarji, vedno znova rad spominjam.

Skozi vsa leta dela v gozdu pa mi želja po nadaljnjem izobraževanju ni dala miru. Zastavil sem si cilj doseči peto stopnjo izobrazbe in jo leta 2005 tudi dosegel. S tem letom sem nastopil na delovnem mestu, na katerem sem sedaj, to je odkup

lesa od lastnikov gozdov za področje Mislinjske doline. Poklic zahteva veliko zbranosti in natančnosti, pri dogovoru z gozdnimi posestniki pa mi pridejo prav pretekle izkušnje, še posebej glede krojenja hlodovine, saj je način krojenja eden izmed dejavnikov, ki še kako vpliva na končno ceno. Vsak lastnik si želi za svojo hlodovino doseči najbolj konkurenčne cene pa tudi korekten ter pošten prevzem in moja naloga je, da mu to zagotovim. Delo opravljam z velikim veseljem, največ pa mi pomenijo zadovoljstvo strank.

Ivan Martini

»V Gozdnem gospodarstvu Slovenj Gradec opravljam delo odkupovalca že 12 let, predvsem na območju Dravske doline. Zaradi kadrovskih sprememb v podjetju sedaj opravljam odkup lesa tudi na območju Črne na Koroškem in Mežice.

Svoje delo opravljam z veseljem in prizadevnostjo, vendar kljub vsemu velikokrat pride tudi do različnih konfliktov predvsem z našo konkurenco na terenu. Moj delavnik v sezoni največje ponudbe lesa ni samo 8 ur, ampak tudi cel dan.

Les, ki ga odkupim od gozdnih posestnikov, tudi sam korektno izmerim in sklasirom. Mnogi gozdni posestniki kljub konkurenci drugih odkupovalcev, ki se pojavljajo na našem območju, zaupajo v naše podjetje in vedo, da je smotrno in bolje oskrbo-

vati domače kupce in s tem posredno skrbeti za delo in ugled naših sosedov in sovaščanov kot pa preko posrednikov, ki se pojavljajo na terenu, oskrbovati avstrijski trg.

Gozdni posestniki vedno bolj ugotavljajo, da sta naša izmera in klasiranje bolj korektna kot pa izmera in klasiranje pri avstrijskih kupcih, pri katerih nimajo nobenega vpliva.

Drugi problemi, ki se pri mojem delu pojavljajo, so sezonskega značaja, to pa so predvsem zapore cest, dolge in obilne zime ipd.

Gozdne posestnike naprošam, da me pokličejo, preden vršijo posek lesa, da se dogovorimo glede debelinskega in dolžinskega krojenja lesa.

Vsem gozdnim posestnikom se zahvaljujem za zaupanje.»

študijska knjižnica
DZ 05
VIHARNIK
2006

070.489(497.12 Slovenj Gradec)

3009900,4

KOROŠKA OSREDNJA KNJIŽNICA
RAVNE

COBISS

Potrebuje premoženjsko zavarovanje z osebno in pravno asistenco?

OPA! Prvič v Sloveniji zavarovanje premoženja vključuje osebno in pravno asistenco za vas in vaše najdražje. Varnost vašega doma smo razširili še na kritje stroškov odvetnikov, pravnih svetovanj, osebnih nezgod, medicinske oskrbe, prevoza v bolnišnico in drugih škodnih primerov. Doma in v tujini!

PE Podružnica Slovenj Gradec, Francetova cesta 7
2380 Slovenj Gradec

tel.: 02/88 12 700, 02/88 12 730, faks: 02/88 12 737

e-pošta: pe-slovenj-gradec@zav-mb.si

PREMOŽENJSKO ZAVAROVANJE
Z OSEBNO IN PRAVNO ASISTENCO

080 19 20 www.opa.si